

**ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
СУБОТИЦА**

**ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА
СТАНОВНИШТВА
СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА
У 2024. ГОДИНИ**

СУБОТИЦА, август 2025. године

1. ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

Основни подаци о округу (територија, становништво, општине)

Севернобачки округ се налази на крајњем северу Републике Србије на територији од 1784 км². У свом саставу има један град и две општине са укупно 45 насеља. Град Суботица се налази на површини од 1007 км² са 19 насеља, општина Бачка Топола на површини од 596 км² са 23 насеља, а општина Мали Иђош на површини од 181 км² са 3 насеља. Просечна густина насељености у Округу према процењеном броју становника у 2024. години износила је 89 становника на км². Највећу густину насељености има град Суботица са 122 становника на км², Општина Мали Иђош има 54 становника на км², а Бачка Топола има 43 становника на км².

Број становника

Према процењеном броју становника РЗЗС Србије на дан 30.06.2024. године број становника Севернобачког округа износио је 157.929 (у 2011. год. 186.906), од којих је 76.204 мушког, а 81.752 женског пола. Број становника на дан 30.06.2024. године је износио 122.431 у Суботици, 25.659 у Бачкој Тополи и 9.839 становника у Малом Иђошу. Број становника Севернобачког округа континуирано опада од друге половине прошлог века. У односу на последњи попис становништва број становника Севернобачког округа је мањи за 0,5%, а у односу на попис из 2011. године у Суботици је број становника мањи за 13,5%, у Бачкој Тополи за 23,0% и Малом Иђошу за 18,2%.

Старосна и полна структура

Један од најважнијих демографских показатеља је старосна структура становништва, која се процењује на основу неколико индикатора: полно-старосна пирамида, биолошки тип становништва, просечна старост, зрелост становништва и индекс старости.

Полно-старосна пирамида становништва приказује структуру становништва по полу и старости. По свом облику полно-старосна пирамида становништва Севернобачког округа је типична за становништва која имају велики удео зрелог и старог становништва, а мали удео младог становништва. Према процењеном броју становника РЗЗС Србије на дан 30.06.2024. године најбројнију је чинила старосна група 65-69 година са процентуалним учешћем од 7,5% и старосна група 60-64 година са процентуалним учешћем од 7,5%, потом старосна група 45-49 година са учешћем од 7,4% и старосне групе 40-44 и 55-59 година са процентуалним учешћем од 7,2 и 6,9%. Ово јасно указује на тренд старења становништва Севернобачког округа.

Биолошки тип становништва Севернобачког округа у 2024. години је регресивног типа јер има према попису 14,5% становника до 14 година и 44,0% становника старијих од 50 година. У 2024. години број становника старости 0-14 година је остао исти у односу на 2023. годину када је износио 14,5%. Такође и процењени број становника старијих од 50 година је готово непромењен у односу на претходну годину (у 2023. години 43,8%).

Просечна старост становништва се у периоду од 1991. до 2022. године у Севернобачком округу повећала за 5,3 године, у пописној 2011. години је износила 42,1 годину, а у 2024. години она износи 44,4 године.

Зрелост становништва представља учешће старих 65 и више година у укупној структури становништва. Становништво се сматра веома старим ако је процентуално учешће ове популационе групе преко 10%. Становништво Севернобачког округа се већ деценијама сврстава у веома старо становништво обзиром да је учешће старих 65 и више година износило већ у 1991. години 13,7%. У 2024. години проценат старијих од 65 година у Севернобачком округу је 23,0% што је 0,3% више у односу на 2023. годину (22,7%).

Индекс старости је демографски показатељ који представља однос становништва старих 60 и више година и популационе групе 0-19 година. Када је вредност овог показатеља већа од 0,4 сматра се да је отпочело старење становништва. Индекс старости становништва Севернобачког округа је већ од 80-тих година прошлог века у сталном порасту. У 2024. години вредност овог индекса износила је 1,56 што је незнатно више у односу на 2023. годину када је вредност овог индекса износила 1,55.

Маскулинитет

Маскулинитет представља однос броја мушкараца према броју жена и изражава се стопом. Негативна стопа маскулинитета (мања од 1.000) указује на боље здравствено стање становништва због боље здравствене заштите жена, смањене смртности жена фертилног доба и продужења животног века. Становништво

Севернобачког округа се карактерише негативном стопом маскулинитета. Вредност ове стопе у 2024. години је износила 932,44‰ и незнатно је нижа у односу на вредност у 2023. години (931,49‰).

Наталитет

Наталитет је индикатор позитивног природног кретања становништва. Изражава се стопом наталитета, а представља број живорођене деце на 1.000 становника у једној години. Стопа наталитета испод 12‰ се сматра неповољном. Севернобачки округ се сврстава у територије са ниском стопом наталитета. Последњих година ова стопа показује благи тренд раста и поновног пада. У 2024. години је стопа наталитета износила 8,4‰ и нижа је од стопе регистроване у 2023. години када је износила 8,7‰.

Фертилитет

Општа стопа фертилитета представља број живорођене деце на 1.000 жена фертилног доба (од 15. до 49. година). У Севернобачком округу су вредности опште стопе фертилитета веома ниске и до 2011. године су имале континуирани тренд опадања, а од 2012. године се бележи благи пораст ове стопе и поново пад. Вредност опште стопе фертилитета регистроване у 2024. години је износила 41,1‰ и нижа је од стопе регистроване у 2023. години када је износила 42,7‰.

Морталитет

Морталитет је индикатор негативног природног кретања становништва који се изражава општом и специфичном стопом.

Општа стопа морталитета представља број умрлих особа на 1.000 становника у току једне године. Вредности опште стопе морталитета у Севернобачком округу су високе, и после неколико година стагнације показују значајнији пораст у епидемијским годинама. У ранијим годинама се бележи чак и пад. У 2024. години је вредност опште стопе морталитета износила 17,5‰ и виша је од стопе регистроване у 2023. години када је износила 16,5‰.

Специфична стопа морталитета је прецизнији фактор од опште стопе и најчешће се изражава према полу и старости. У Севернобачком округу је у 2024. години специфична стопа морталитета за мушкарце износила 17,6 ‰ и виша је у односу на стопу у 2023. години (17,3‰). Специфична стопа морталитета за жене износи 17,5‰ и виша је у односу на 2023. годину када је износила 15,8‰. Специфичне стопе морталитета према старости су ниске све до 54 године, док након тога стопе постепено расту и највећу вредност имају у старосној групи 80-84 године (98,6‰).

Природни прираштај

Стопа природног прираштаја представља разлику између броја рођених и умрлих на 1.000 становника. У све три општине Севернобачког округа стопа природног прираштаја има негативан тренд, у Суботици од 1982. године, у Општини Мали Иђош од 1979. године, а у Општини Бачка Топола од почетка седамдесетих година прошлог века. У Севернобачком округу је вредност стопе природног прираштаја у 2024. години износила -9,2‰ и виша је од стопе регистроване у 2023. години када је износила -7,8‰. Ове вредности говоре о израженој депопулацији становништва Севернобачког округа.

*Извор података за Анализу здравственог стања становништва Севернобачког округа за 2024. годину били су: Витални догађаји у РС 2024. и процена броја становника у РС на дан 30.06.2024. године, преузети са сајта Републичког завода за статистику 01.08.2024. године

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Табела 1

ВИТАЛНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Општине	Број становника по пројекцији 30.06.2024.	Живорођени		Стопа природног прираштаја	Мртворођени		Стопа фертилитета(%)	Просечна старост мајки при рођењу детета
		Број	Стопа наталитета (на 1.000 становника)		Број	Стопа** (на 1.000 живорођених)		
Суботица-град	122431	1012	8.6	-8.9	6	5.9	39,4	29.9
Бачка Топола	25659	218	8.5	-10.7	1	4.6	45,1	29.9
Мали Иђош	9839	90	9.1	-9.0	0	0	45,6	27.0
ОКРУГ	157929	1320	8.3	-9.2	5	3.8	49,1	29.9

*Подаци о становништву на дан 30.06.2024., Подаци Републичког завода за статистику (преузето са сајта РЗС, 01.08.2024.)

Табела 2

ВИТАЛНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

(УМРЛИ, ОЧЕКИВАНА ДУЖИНА ЖИВОТА)

Општине	Умрли				Насилном смрћу		Самоубиства на 100.000 становника**	Просечна старост умрлог	Очекивана дужина живота 2024.	
	Број	Стопа морталитета (на 1.000 становника)	Од тога одојчад	Стопа смртности одојчади (на 1.000 живорођених)	Свега	Самоубиства			Мушко	Женско
Суботица-град	2097	17.2	3	3.0	67	28	22.9	74.9	71.1	76.8
Бачка Топола	492	19.2	1	13.8	16	9	35.1	75.3	69.7	75.8
Мали Иђош	179	18.2	3	11.1	5	3	30.5	73.6	70.0	75.3
ОКРУГ	2768	18.0	7	5.3	88	40	25.3	74.9	71.7	77.8

*Витални догађаји 2024, Подаци Републичког завода за статистику (преузето са сајта РЗС, 01.08.2024.)

**израчунате стопе за самоубиства на основу преузетих података РЗС о насилној смрти

МОРТАЛИТЕТ РЕГИСТРОВАН НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

У 2024. години на територији Севернобачког Округа регистровано је 2768 умрлих особа (Суботица-2097, Бачка Топола-492, Мали Иђош-179), што је за 5,3 % више у односу на 2023. годину када су умрле 2629 особе. У односу на претходну годину број умрлих је већи у Суботици за 6,1%, у Бачкој Тополи мањи за 1,8%, а у Малом Иђошу је већи за 17,8%. Од укупног броја умрлих у 2024. години 1430 (51,7%) су особе женског пола, а 1.338 (48,3%) су особе мушког пола. Број умрлих особа мушког пола већи је у односу на број умрлих особа женског пола у старосним групама 1-4 година, 5-14 година, 15-24 године, 25-34 године, 35-44 година, 45-54 година, 55-64 година и 65-74 година, а у старосној групи 75-84 година и 85 и више година је већи број умрлих особа женског пола. Анализирајући структуру умрлих у односу на старост можемо констатовати да је у категорији становништва од 0-19 година регистровано 20 смртних случаја, а 9 у претходној години што је дупло више. У 2024. години је на територији Округа умрло 7 одојчади што је за 1 више него прошле године (6 у 2023. години). У старосној групи од 1-4 године регистровано је 1 смртних случајева, а у старосној групи 5-14 година регистровано је 4 смртних случајева. У односу на старост највећи проценат умрлих особа се налази у старосним групама 75-84 година 30,8%, 65-74 година 27,8% и 85 и више 22,8%.

У односу на узрок смрти на територији Севернобачког округа су у 2024. години најзаступљеније биле следеће групе болести:

- Болести система крвотока (51,3 %)
- Тумори (23,2 %)
- Болести система за дисање (7,2 %)
- Болести система за варење (4,6 %)
- Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (3,2 %)
- Болести нервног система (3,1%)
- Болести мокраћно-полног система (2,0 %)
- Болести жлезда са унутрашњим лучењем (1,8 %)
- Душевни поремећаји и поремећаји понашања 1,2%
- Шифре за посебне намене-COVID-19 (0,4 %)

Редослед водећих група узрока смрти становништва Севернобачког округа у 2024. години је готово непромењен у односу на 2023. годину. Прва три водећа узрока смрти у 2024. години чиниле су болести система крвотока, тумори и болести система за дисање као и у 2023. години. На четвртном месту се налазе болести система за варење, док су пето и шесто место повреде, тровања и последице деловања спољних фактора и болести нервног система. Болести мокраћно-полног система су на седмом месту, а болести жлезда са унутрашњим лучењем на осмом месту. Душевни поремећаји и поремећаји понашања се налазе на деветом месту а на десетом месту налазе се шифре за посебне намене COVID-19

Прва три водећа узрока смрти су идентична код оба пола: болести система крвотока, тумори, болести система за дисање. На четвртном месту код оба пола су болести система за варење. Код мушкараца се на петом месту налазе повреде, тровања и последице деловања спољних фактора, а код жена болести нервног.

Три водеће дијагнозе узрока смрти у 2024. години* чине 81,7% свих узрока смрти, што је више у односу на претходну годину (79,2%). У односу на укупан број умрлих водеће дијагнозе узрока смрти су : I10-I15 - Повишен крвни притисак непознатог порекла и друге болести крвног притиска (24,2 %), I20-I25 – Искхемијске болести срца (9,4%), I26- I51 - Обољења срчаног мишића и спроводног система (8,6 %), I60-I69 – Болести крвних судова мозга (7,7%), C33-C34-Злоћудни тумор душника и плућа (5,3 %); / C17,C23,C24,C26-C31,C37-C41,C44-C49, C51,C52,C57-C60,C62-C66,C68,C69,C73-C81, C86, C88,C96,C97/ други злоћудни тумори (3,6%) ; J40-J47 – Астма и друге хроничне опструктивне болести плућа (3,4%), J12-J18 – пнеумоније (3,2%) ; спољашњи узроци умирања и оболевања V01-Y89 3,2%; злоћудни тумори дебелог црева и завршног црева и чмара C18-C21 3,1% ; C50 – Злоћудни тумор дојке (2,0%), N17-N98 друге болести мокраћно полног система(0,2%); и E10-E14 шећерна болест. Водеће дијагнозе узрока смрти су сличне као и у 2023. Водеће дијагнозе узрока смрти су сличне као и у 2023. години.

*Извор; подаци Републичког завода за статистику S03-2023. - Умрли према узроку смрти, полу и старости, преузето 01.08.2024. године

Табела 3

МОРТАЛИТЕТ СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА ПРЕМА ПОЛУ И ДОБНИМ ГРУПАМА У 2024. ГОДИНИ

Старост	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		Севернобачки округ	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
до 1 године	3		1	2	1		5	2
1 - 4 године	1						1	0
5 - 14 године	3	1					3	1
15 - 24 године	4	2			1		5	2
25 - 34 године	8	2	1				9	2
35 - 44 године	23	7	4	2	4		31	9
45 - 49 године	19	14	4	1	3	1	26	16
50 - 54 године	27	15	7	5	3	1	37	21
55 - 64 године	166	97	41	17	13	9	220	123
65 - 74 године	329	251	78	62	30	19	437	332
75 - 84 године	273	364	57	95	24	40	354	499
85 и више	161	326	40	75	8	22	209	423
непознато	1						1	0
УКУПНО	1018	1079	233	259	87	92	1338	1430

Табела 4

МОРТАЛИТЕТ СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА ПРЕМА ПОЛУ И УЗРОКУ У 2024. ГОДИНИ

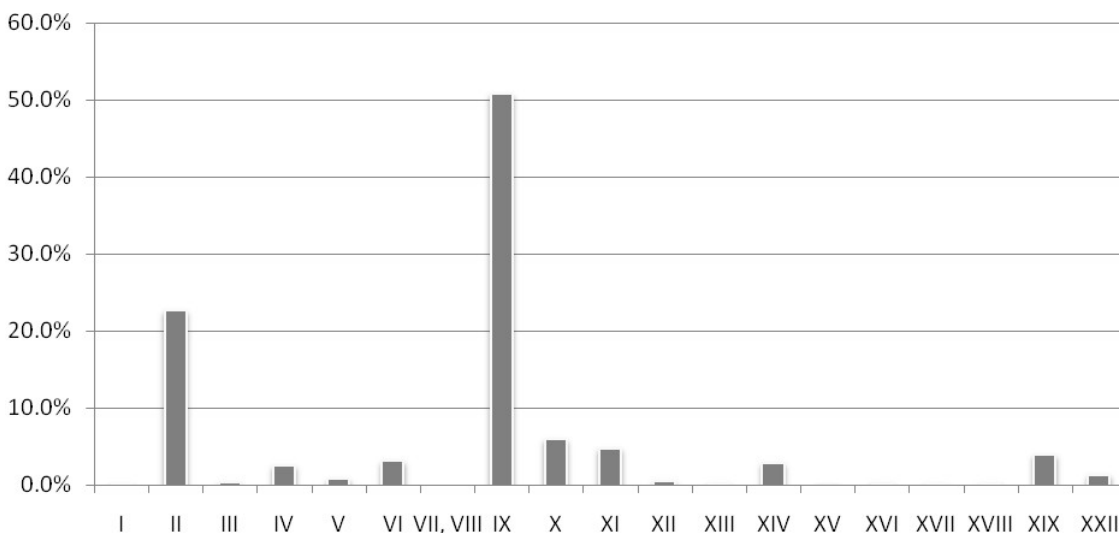
Група болести	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		Севернобачки округ	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
I	3	3					3	3
II	245	245	65	52	18	17	328	314
III		1						1
IV	20	16	5	4	2	3	27	23
V	13	12	3	2	1	1	17	15
VI	22	49	6	4	3	2	31	55
VII, VIII								
IX	483	592	107	145	42	52	632	789
X	88	60	14	18	9	9	111	87
XI	54	41	12	14	3	4	69	59
XII	6	5	1	1	1	1	8	7
XIII	1	3	1	1			2	4
XIV	19	19	3	10	1	2	23	31
XV								
XVI	2		1	2	1		4	2
XVII	1						1	
XVIII	11	7	2	2	1	1	14	10
XIX	48	19	12	4	5		65	23
XXII	2	7	1				3	7
УКУПНО	1018	1079	233	259	87	92	1338	1430

ЛЕГЕНДА:

I	Заразне и паразитарне болести	XII	Болести коже и поткожног ткива
II	Тумори	XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива
III	Болести крви и крвотворних органа	XIV	Болести мокраћног полног система
IV	Болести жлезда са унутрашњим лучењем	XV	Трудноћа, рађање и бабиње
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	XVI	Стања у порођајном периоду
VI	Болести нервног система	XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности
VII	Болести ока и припојака ока	XVIII	Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази
VIII	Болести ува и болести мастоидног наставка	XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора
IX	Болести система крвотока	XXII	Шифре за посебне намене – COVID-19
X	Болести система за дисање		
XI	Болести система за варење		

*Извор: Подаци о морталитету 2024. –Републички завод за статистику (преузето са сајта РЗС, 01.08.2024.)
<https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/rodjeni-i-umrli/>

Графикон 1
МОРТАЛИТЕТ ПРЕМА УЗРОКУ У 2024. ГОДИНИ У СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ

ЛЕГЕНДА:

I	Заразне и паразитарне болести	XII	Болести коже и поткожног ткива
II	Тумори	XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива
III	Болести крви и крвотворних органа	XIV	Болести мокраћно полног система
IV	Болести жлезда са унутрашњим лучењем	XV	Трудноћа, рађање и бабиње
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	XVI	Стања у порођајном периоду
VI	Болести нервног система	XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности
VII	Болести ока и припојака ока	XVIII	Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази
VIII	Болести ува и болести мастоидног наставка	XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора
IX	Болести система крвотока	XXII	Шифре за посебне намене – COVID-19
X	Болести система за дисање		
XI	Болести система за варење		

2. КАДРОВИ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Подаци о кадровима запосленим у здравственим установама Севернобачког округа

У 2024. години здравствену заштиту становништву Севернобачког округа су обезбеђивали на примарном нивоу домови здравља у Суботици, Бачкој Тополи и Малом Иђошу и Апотека Суботица, а на секундарном нивоу здравствене заштите Општа болница у Суботици, Ванболничко породилиште у Бачкој Тополи и Завод за јавно здравље Суботица у Суботици. Укупан број запослених у овим здравственим установама Севернобачког округа износио је 2.055 и мањи је за 37 (1,8% ↓) запослених у односу на претходну годину. Укупан број запослених у здравственим установама у Суботици је износио 1.815 и мањи је за 27 (1,5% ↓) у односу на претходну годину, у Бачкој Тополи 179 и мањи је за 6 (3,2% ↓), а у Малом Иђошу 61 и мањи је за 4 запослена (6,2% ↓).

У односу на школску спрему у здравственим установама Округа било је запослено 378 лекара (4,8%↓), 39 стоматолога (2,5%↓), 7 фармацеута (исто као и прошле године) и 64 здравствених сарадника (6,7% ↑). Са вишом стручном спремом су била запослена 222 (4,2% ↑) здравствена радника, са средњом стручном спремом 947 (3,3% ↓), а са нижом стручном спремом 3 радника (исто као и прошле године). Укупан број административно-техничких радника у здравственим установама Округа је износио 395 (0,3% ↓).

Табела 5

БРОЈ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА ПО ОПШТИНАМА У ОКРУГУ

Здравствене установе	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	ОКРУГ
Општа болница	1	0	0	1
Домови здравља	1	1	1	3
ЗЈЗС	1	0	0	1
ЗУ Апотека	1	0	0	1

Табела 6

КАДРОВИ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА ОКРУГА

Кадрови	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		ОКРУГ	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Лекари	328	18.07	37	20.67	13	21.31	378	18.40
Стоматолози	31	1.71	5	2.79	3	4.92	39	1.90
Фармацеути	7	0.38	0	0.00	0	0.00	7	0.34
Здравствени сарадници (ВСС,ВШС,ССС)	62	3.42	2	1.12	0	0.00	64	3.11
Виша стручна спрема	215	11.84	5	2.79	2	3.28	222	10.80
Средња стручна спрема	836	46.06	84	46.93	27	44.26	947	46.08
Ниска стручна спрема	3	0.17	0	0.00	0	0.00	3	0.15
Административно-технички радници	333	18.35	46	25.70	16	26.23	395	19.22
УКУПНО	1815	100.00	179	100.00	61	100.00	2055	100.00

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Табела 7

КАДРОВСКА СТРУКТУРА ОПШТЕ БОЛНИЦЕ У СУБОТИЦИ

Одељења	Лекари			Фармацеути	Здравств. сарадници (ВСС, ВШС, ССС)	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Администр. технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти							
Сектор за интернистичке гране										
Служба за интерну медицину	2	16	9			11	57	1		96
Одељење за онкологију			3			2	15			20
Служба за психијатрију		2	6			2	23			33
Служба за продужено лечење и негу		3	1			5	16			25
Одељење за пнеумофизиологију		3	2			4	11			20
Одељење за неурологију	1	3	4			2	18			28
Служба педијатрије		1	6			2	19			28
Одељење за инфективне болести		2	1			0	6			9
Одсек за дерматовенерологију		0	2			0	2			4
Сектор за хирушке гране медицине										
Служба за хирургију		2	14			6	57			79
Служба за гинекологију и акушерство	1	3	10			11	36			61
Одељење за неонатологију		1	3			9	19			32
Одељење за ортопедију и трауматологију	1	1	7			2	14			25
Одељење за урологију		3	2			1	10			16
Одељење за оториноларингологију		4	1			1	7			13
Одељење за офталмологију		3	2			2	5			12
Одељење оп блока и стерилизације		0	1			14	30			45
Служба за заједничке медицинске послове										
Одељ. за пријем и збрињавање ургентних стања		4	2			8	11			25
Служба за спец. консултативне прегледе		0	3		8	4	37			52
Служба за анестезију са реаниматологијом		4	4			7	30			45
Одељење за анестезију		0	7			1	20			28
Дневна болница за дијагностику и терапију		1	1			2	9			13
Одељење за хемодијализу		0	2			2	12			16
Служба за физикалну медицину и рехабилит.		3	3			26	12			44
Служба за лабораторијску дијагностику		2	3	1	8	6	53			73
Служба за радиолошку дијагностику		6	8			26	8			48
Одељење за патолошку дијагностику		2	3			0	5	1		11
Болничка апотека		0	0	4		0	6			10
Служба за трансфузију крви	1	1	4			2	21			29

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Одељења	Лекари			Фармацеути	Здравств. сарадници (ВСС, ВШС, ССС)	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Администр. технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти							
Кабинет за клиничку фармакологију		0	1			0	0			1
Кабинет за болничку епидемиологију		0	1			1	0			2
Одсек за вантелесну оплодњу		0	0		1	1	1			3
Одсек интервентне кардиологије и ангиосала		0	2			0	7			9
Служба за економске-финансијске и техничке послове		0	0			3	0		214	217
Управа Опште болнице		0	0			1	0		3	4
УКУПНО	6	70	118	5	17	164	577	2	217	1176

+ 2 на неплаћеном

Табела 8

КАДРОВСКА СТРУКТУРА ДОМА ЗДРАВЉА У СУБОТИЦИ

Организационе јединице	Лекари			Стоматолози	Фармацеути	Здравств. сарадници (ВСС, ВШС, ССС)	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Администр. -технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти								
Здравствена заштита деце	1	4	4				2	13			24
Развојно саветовалиште						5		1			6
Здравствена заштита школске деце	7	3	4					9			23
Саветовалиште за младе						1	2	1			4
Здравствена заштита жена		1	6				3	10			20
Здравствена заштита одраслих	32	4	14				4	75			129
Кућно лечење и нега	1		2				1	22			26
Центар за унапређење здравља и превенцију болести			1				1	2			4
Здравствена заштита радника (диспансер)			1					6			7
Стоматолошка здравствена заштита				31			2	45			78
Хитна медицинска помоћ	11	3	9				7	27		31	88
Поливалентна патронажна служба							12	10			22
Специјалистичко-консултативна служба											
Интерна медицина		2	4				2	6			14
Пнеумофтизиологија			2				2	4			8
Радиологија		1						1			2
Спортска медицина		1	1					2			4

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Организационе јединице	Лекари			Стоматолози	Фармацеути	Здравств. сарадници (ВСС, ВШС, ССС)	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Админист.-технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти								
Одсек за социјалну медицину са информатиком			1					1		1	3
Заједничке службе							2			61	63
УКУПНО	52	19	49	31	0	6	40	235	0	93	525

Табела 9

КАДРОВСКА СТРУКТУРА ЗАВОДА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СУБОТИЦА

Организационе јединице	Лекари			Фармацеути	Здравствени сарадници (ВСС, ВШС, ССС)	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Админист.-технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти							
Центар за промоцију здравља		1	1		1	1	1			5
Центар за анализу, планирање и организацију здравствене заштите и биостатистику и информатику у здравству		1			2	3				6
Центар за превенцију и контролу болести		1	2			4	2			9
Центар за хигијену и хуману екологију		2	3		29	2	4			40
Центар за микробиологију		1	1		6	1	12	1		22
Служба за правне, економско-финансијске, техничке и друге сличне послове			1		1				16	18
УКУПНО		6	8	0	39	11	19	1	16	100

Табела 10

КАДРОВСКА СТРУКТУРА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ АПОТЕКА У СУБОТИЦИ

Организационе јединице	Фармацеути	Здравствени сарадници (ВСС, ВШС, ССС)	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Административно технички радници	УКУПНО
Огранци		1		5		6
Заједничка служба		1			7	8
УКУПНО		2		5	7	14

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Табела 11

КАДРОВСКА СТРУКТУРА ДОМА ЗДРАВЉА “ДР ХАЦИ ЈАНОШ” У БАЧКОЈ ТОПОЛИ

Организационе јединице	Лекари			Стоматолози	Фармацеути	Здравств. сарадници	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Админист. -технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти								
Здравствена заштита деце		1	1					3			5
Здравствена заштита школске деце	1	1						2			4
Саветовалиште за младе						2		1			3
Здравствена заштита жена		1	2					2			5
Здравствена заштита одраслих	7		4					17			28
Здравствена заштита радника (диспанзер)								2			2
Стоматолошка здравствена заштита				5				6			11
Хитна медицинска помоћ	3	2	2					12		10	29
Кућно лечење и нега								5			5
Поливалентна патронажна служба							1	3			4
Радиолошка дијагностика			2				1	1			4
Лабораторијска дијагностика			1					8		1	10
Специјалистичко-консултативна служба											
Интерна медицина		1	2					3			6
Пнеумофтизиологија								1			1
Офталмологија			1					1			2
ОРЛ			1					1			2
Психијатрија		1						1			2
Физикална медицина и рехабилитација			1				2	4			7
Ванболничко породилиште			1					6			7
Хемодијализа			1					5		1	7
Заједничке службе							1	0		34	35
УКУПНО	11	7	19	5	0	2	5	84	0	46	179

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Табела 12

КАДРОВСКА СТРУКТУРА ДОМА ЗДРАВЉА “ДР МАРТОН ШАНДОР” У МАЛОМ ИЂОШУ

Организационе јединице	Лекари			Стоматолози	Фармацеути	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Нижа стручна спрема	Админист.- технички радници	УКУПНО
	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти							
Здравствена заштита деце			1				1			2
Здравствена заштита школске деце	1						1			2
Здравствена заштита жена							1			1
Здравствена заштита одраслих	5		1				13			19
Стоматолошка здравствена заштита				3			3			6
Хитна медицинска помоћ	2						3		2	7
Кућно лечење и нега							2			2
Поливалентна патронажна служба						1	0			1
Радиолошка дијагностика			1			1	0			2
Лабораторијска дијагностика			1				2			3
Специјалистичко-консултативна служба							0			0
Интерна медицина			1				1			2
Заједничке службе							0		14	14
УКУПНО	8	1	4	3	0	2	27	0	16	61

3. РАД И КОРИШЋЕЊЕ ВАНБОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Према процењеном броју становника на дан 30.06.2024. године број деце предшколског узраста, 0-6 година, на територији Севернобачког округа износио је 10.621 (Суботица-8.314, Бачка Топола-1.579, Мали Иђош-728), што је за 2,3% мање у односу на процену у претходној години.

У 2024. години у служби за здравствену заштиту деце предшколског узраста, у три дома здравља Севернобачког округа било је ангажовано 12 лекара (6 лекара специјалиста, 1 лекар опште медицине и 5 лекара на специјализацији) и 20 медицинских сестара/техничара (2 више медицинске сестре и 16 са средњом стручном спремом). Дом здравља у Суботици у склопу Диспанзера за здравствену заштиту деце предшколског узраста има организовано Развојно саветовалиште које својом делатношћу покрива потребе деце предшколског узраста на територији Севернобачког округа. У Развојном саветовалишту су ангажовани 1 лекар специјалиста педијатрије, 1 медицинска сестра и 6 здравствених сарадника (4 дефектолога, од чега 3 логопеда и један дефектолог реедукатор, 1 психолог и 1 социјални радник). Укупни кадар који је пружао здравствену заштиту деци предшколског узраста у СБО је 12 лекара (6 лекара специјалиста, 1 лекар опште медицине и 5 лекара на специјализацији), 20 медицинских сестара/техничара (2 са вишом, 16 са средњом стручном спремом) и 5 здравствених сарадника. У 2024. години је обезбеђеност деце предшколског узраста лекарима била незадовољавајућа, с обзиром да је 1 тим бринуо о здрављу 1.517 деце предшколског узраста (норматив је 850 деце старости 0-6 година на 1 тим).

У служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2024. години је просечан број превентивних прегледа на 1 дете износио 1,7, а просечан број куративних прегледа 6,7. Просечан број укупних прегледа на једно дете предшколског узраста у 2024. години износио је 8,3 и нижи је у односу на 2023. годину (8,5). Дневна оптерећеност лекара превентивним прегледима износила је 11,4 (рачунати само специјалисти), а куративним прегледима 46,0. Однос превентивних и куративних прегледа износио је 1/4,3. Дневна оптерећеност лекара укупним прегледима износила је 57,4 прегледа, незнатно ниже у односу на 2023. годину (59,6), а дупло је виша и у односу на број прегледа утврђен нормативом (30).

У 2024. години је на територији Округа у склопу превентивних прегледа прегледано 1854 деце предшколског узраста (94,8%). Најчешћа утврђена стања су: каријес I и II степена (24,7%), деформитети стопала (16,6%), говорне мане (9,1 %), лоше телесно држање (4,9 %) а лоша телесна ухрањеност и деформитети кичменог стуба једнако су заступљени на петом месту по учесталости са (4,7 %). Структура утврђених стања је иста као и у 2023. години, а разлика се односи на процентуално учешће и ранг јављања одређених стања.

Општа стопа морбидитета деце предшколског узраста Севернобачког округа у 2024. години износила је 3017,9‰ и мања је у односу на стопу регистровану у 2023. години (3537,5‰). Пет водећих група болести у морбидитету деце предшколског узраста су исте као и у претходној години и чине 82,8% укупног морбидитета:

- Болести система за дисање (1157,5/1.000)
- Заразне и паразитарне болести (611,0/1000)
- Болести ува и болести мастоидног наставка (338,2 /1.000)
- Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази (242,3 /1.000)
- Болести коже и поткожног ткива (152,2 /1.000)

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја службе за здравствену заштиту деце предшколског узраста (образак бр.: 3-03-60 и Си-06).

Табела 13

ПОСЕТЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Општине	Посете у ординацији код лекара		Посете код осталих здравств. радника	Посете у саветовалишту			Систематски прегледи
	Укупно	Прве		Укупно	Одојчад	Остала деца	
Суботица	57731	41995	12410	13876	9270	4606	1289
Б.Топола	10399	8032	1498	986	649	337	478
М. Иђош	2667	1946	799	849	197	652	87
Округ	70797	51973	14707	15711	10116	5595	1854

Табела 14

ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБИ

	Општине			Округ
	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	
Број лекара (специјалиста и опште медицине)	5	1	1	7
Број осталих здравствених радника (виша + средња)	16	3	1	20
Годишња оптерећеност лекара у куративи	11546	10399	2667	10114
Дневна оптерећеност лекара у куративи	52.5	47.3	12.1	46.0
Годишња оптерећеност ост. здр. радника у куративи	776	499	799	735
Дневна оптерећеност ост. здр. радника у куративи	3.5	2.3	3.6	3.3
Годишња оптерећеност лекара у превентиви	3033	1464	936	2509
Дневна оптерећеност лекара у превентиви	13.8	6.7	4.3	11.4
Просечан број куративних прегледа на 1 дете	6.9	6.6	3.7	6.7
Просечан број превентивних прегледа на 1 дете	1.8	0.9	1.3	1.7
Просечан бр. куративних прегледа на 1 превентивни	3.8	7.1	2.8	4.0
Просечан број прегледа на 1 дете	8.8	7.5	4.9	8.3

Табела 15

РЕГИСТРОВАНА ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Групе болести	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		Округ	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	4920	21.7	1132	15.1	437	23.5	6489	20.2
II	28	0.1	8	0.1	0	0.0	36	0.1
III	134	0.6	117	1.6	15	0.8	266	0.8
IV	238	1.0	20	0.3	3	0.2	261	0.8
V	141	0.6	28	0.4	17	0.9	186	0.6
VI	205	0.9	54	0.7	9	0.5	268	0.8
VII	580	2.6	243	3.2	119	6.4	942	2.9
VIII	2363	10.4	1030	13.7	199	10.7	3592	11.2
IX	46	0.2	2	0.0	2	0.1	50	0.2
X	8424	37.1	3095	41.3	775	41.8	12294	38.4
XI	582	2.6	373	5.0	51	2.7	1006	3.1
XII	1140	5.0	377	5.0	99	5.3	1616	5.0
XIII	140	0.6	29	0.4	6	0.3	175	0.5
XIV	391	1.7	155	2.1	37	2.0	583	1.8
XV	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
XVI	218	1.0	76	1.0	14	0.8	308	1.0
XVII	229	1.0	85	1.1	6	0.3	320	1.0
XVIII	2092	9.2	452	6.0	29	1.6	2573	8.0
XIX	831	3.7	219	2.9	38	2.0	1088	3.4
XXII	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
УКУПНО	22702	100.0	7495	100.0	1856	100.0	32053	100.0

Легенда:

I Заразне и паразитарне болести	XII Болести коже и поткожног ткива
II Тумори	XIII Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива
III Болести крви и крвотворних органа	XIV Болести мокраћно полног система
IV Болести жлезда са унутрашњим лучењем	XV Трудноћа, рађање и бабиње
V Душевни поремећаји и поремећаји понашања	XVI Стања у порођајном периоду
VI Болести нервног система	XVII Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности
VII Болести ока и припојака ока	XVIII Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази
VIII Болести ува и болести мастоидног наставка	XIX Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора
IX Болести система крвотока	XXII Шифре за посебне намене – COVID-19
X Болести система за дисање	
XI Болести система за варење	

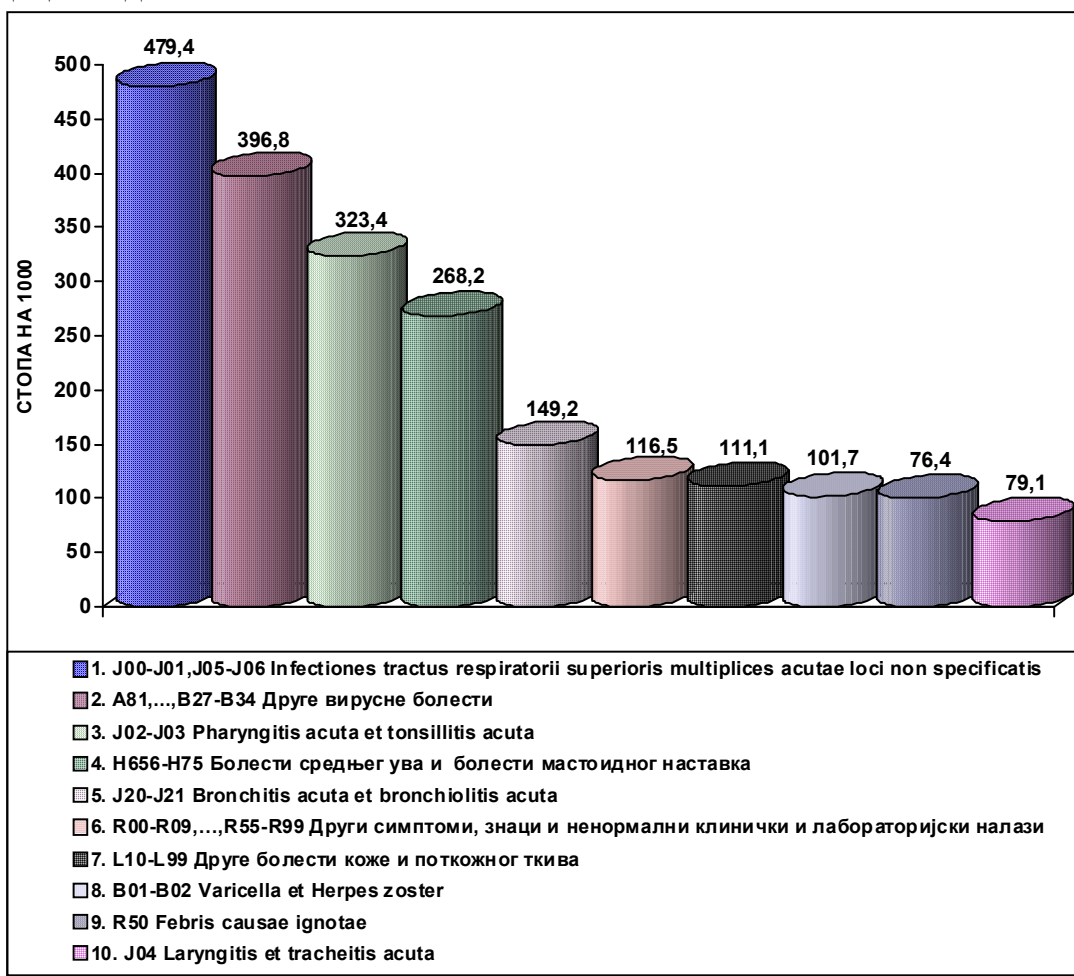
Табела 16

ВОДЕЋЕ ГРУПЕ БОЛЕСТИ РЕГИСТРОВАНЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Група болести	X	X	X	X
Број	8424	3095	775	12294
%	37.1	41.3	41.8	38.4
Стопа	1013.2	1960.1	1064.6	1157.5
Група болести	I	I	I	I
Број	4920	1132	437	6489
%	21.7	15.1	23.5	20.2
Стопа	591.8	716.9	600.3	611.0
Група болести	VIII	VIII	VIII	VIII
Број	2363	1030	199	3592
%	10.4	13.7	10.7	11.2
Стопа	284.2	652.3	273.4	338.2
Група болести	XVIII	XVIII	VII	XVIII
Број	2092	452	119	2573
%	9.2	6.0	6.4	8.0
Стопа	251.6	286.3	163.5	242.3
Група болести	XII	XII	XII	XII
Број	1140	377	99	1616
%	5.0	5.0	5.3	5.0
Стопа	137.1	238.8	136.0	152.2

Графикон 2

ДЕСЕТ НАЈЧЕШЋИХ БОЛЕЊЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА У СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ

4. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Према процењеном броју становника на дан 30.06.2024. године број деце школског узраста 7 до 19 година на територији Севернобачког округа износио је 20.219 (Суботица-15.715, Бачка Топола-3.076, Мали Иђош- 1.428) и мањи је за 0,1% у односу на процену у претходној години.

У 2024. години у служби за здравствену заштиту деце школског узраста у три дома здравља Севернобачког округа било је ангажовано 17 лекара (4 лекара специјалиста педијатрије, 9 доктора медицине и 4 лекара на специјализацији) и 16 медицинских сестара/техничара и све су са средњом стручном спремом. У Дому здравља у Суботици 3 лекара је на специјализацији и 1 у Дому здравља у Бачкој Тополи. Домови здравља у Суботици и Бачкој Тополи имају организовано Саветовалиште за младе у којима су поред здравствених радника ангажовани и здравствени сарадници (1 психолог у Суботици и 2 у Бачкој Тополи). Укупан број лекара који је обезбеђивао здравствену заштиту деце школског узраста је за 2 мањи, а број медицинских сестара за 1 већи у односу на прошлу годину, али је структура измењена код лекара јер је један специјалиста мање и два мање лекара на специјализацији у односу на 2023. годину.

Један тим лекара и медицинских сестара је бринуо о здрављу 1.555 деце школског узраста. Обезбеђеност ове популационе групе лекарама и медицинским сестрама је готово иста у односу на претходну годину (1.557) и у складу је са нормативом (1.500 деце на 1 тим).

У 2024. години просечан број прегледа на 1 дете школског узраста на нивоу Округа износио је 3,7 док је у 2023. години био нешто мањи (3,5). Просечан број куративних прегледа на 1 дете је 3,4 и већи је него прошле године (3,1 у 2023. години). Просечан број превентивних прегледа на 1 дете износио је 0,4 што је исто као прошле године (0,4 у 2023. години). Дневна оптерећеност лекара превентивним прегледима износила је 2,7 и мања је у односу на претходну годину (2,8). Дневна оптерећеност лекара куративним прегледима је износила 23,9 и већа је од прошлогодишње (22,2). Однос превентивних и куративних прегледа износио је 1/8,8. У односу на 2023. годину овај однос је већи (1/7,9 у 2023. години).

У 2024. години је на нивоу Округа у склопу превентивних прегледа прегледано 6.182 деце школског узраста, што је мање у односу на претходну годину (7.058). Најчешћа утврђена стања су: каријес (17,1%), лоше телесно држање (16,1%) и деформације кичменог стуба (14,6%), деформитети стопала (12,3%) лоша телесна ухрањеност (7,0%) и алергије (4,8%). Најчешћа утврђења стања су иста као и у 2023. години, али је процентуално учешће појединих утврђених стања веће или мање у односу на претходну годину.

Општа стопа морбидитета деце школског узраста у Округу у 2024. години износила је 1633,0‰ и мања је у односу на 2023. годину (1.645,8‰). Пет водећих група болести у морбидитету деце школског узраста чине 79,8% укупног морбидитета, а у односу на прошлу годину редослед прве три групе болести је исти, док су на четвртном месту биле Болести уха и болести мастоидног наставка а на петом месту су биле Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора :

- Болести система за дисање (559,0/1.000)
- Заразне и паразитарне болести (350,3/1.000)
- Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (162,7/1.000)
- Болести уха и болести мастоидног наставка (116,7/1.000)
- Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (116,7/1.000)

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја службе за здравствену заштиту деце школског узраста (образац бр. 3-04-60 и Си-06).

Табела 17

ПОСЕТЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА И ОМЛАДИНЕ

Општине	Посете у ординацији лекара		Посете код осталих здр. радника	Систематски прегледи	Контролни прегледи
	Укупно	Прве			
Суботица	48598	27866	13245	4582	88
Бачка Топола	15328	9996	2773	1495	1500
Мали Иђош	4431	2714	235	105	0
Округ	68357	40576	16253	6182	1588

Табела 18

ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА И ОМЛАДИНЕ

Запослени	Општине			Округ
	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	
Број лекара (специјалиста+доктор медицине)	11	1	1	13
Број осталих здравствених радника (виша + средња)	12	3	1	16
Годишња оптерећеност лекара у куративи	4418	15328	4431	5258
Дневна оптерећеност лекара у куративи	20.1	69.7	20.1	23.9
Годишња оптерећеност ост. здр. радника у куративи	1104	924	235	1016
Дневна оптерећеност ост. здр. радника у куративи	5.0	4.2	1.1	4.6
Годишња оптерећеност лекара у превентиви	425	2995	105	598
Дневна оптерећеност лекара у превентиви	1.9	13.6	0.5	2.7
Просечан број куративних прегледа на 1 дете	3.1	5.0	3.1	3.4
Просечан број превентивних прегледа на 1 дете	0.3	1.0	0.1	0.4
Број куративних прегледа на 1 превентивни преглед	10.4	5.1	42.2	8.8
Просечан број прегледа на 1 дете	3.4	6.0	3.2	3.8

Табела 19

РЕГИСТРОВАНА ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА И ОМЛАДИНЕ

Групе болести	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		Округ	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	5470	24.3	1211	15.1	402	16.1	7083	21.5
II	65	0.3	13	0.2	0	0.0	78	0.2
III	101	0.4	75	0.9	15	0.6	191	0.6
IV	371	1.6	68	0.9	16	0.6	455	1.4
V	155	0.7	67	0.8	34	1.4	256	0.8
VI	216	1.0	74	0.9	21	0.8	311	0.9
VII	397	1.8	146	1.8	60	2.4	603	1.8
VIII	1560	6.9	630	7.9	170	6.8	2360	7.1
IX	131	0.6	53	0.7	3	0.1	187	0.6
X	7269	32.3	3035	38.0	998	40.0	11302	34.2
XI	812	3.6	570	7.1	32	1.3	1414	4.3
XII	1151	5.1	466	5.8	90	3.6	1707	5.2
XIII	555	2.5	134	1.7	49	2.0	738	2.2
XIV	355	1.6	180	2.3	50	2.0	585	1.8
XV	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
XVI	11	0.0	0	0.0	0	0.0	11	0.0
XVII	76	0.3	49	0.6	3	0.1	128	0.4
XVIII	2224	9.9	649	8.1	416	16.7	3289	10.0
XIX	1607	7.1	575	7.2	137	5.5	2319	7.0
XXII	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
УКУПНО	22526	100.0	7995	100.0	2496	100.0	33017	100.0

ЛЕГЕНДА:

I	Заразне и паразитарне болести	XII	Болести коже и поткожног ткива
II	Тумори	XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива
III	Болести крви и крвотворних органа	XIV	Болести мокраћно полног система
IV	Болести жлезда са унутрашњим лучењем	XV	Трудноћа, рађање и бабиње
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	XVI	Стања у порођајном периоду
VI	Болести нервног система	XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности
VII	Болести ока и припојака ока	XVIII	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази
VIII	Болести ува и болести мастоидног наставка	XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора
IX	Болести система крвотока	XXII	Шифре за посебне намене – COVID-19
X	Болести система за дисање		
XI	Болести система за варење		

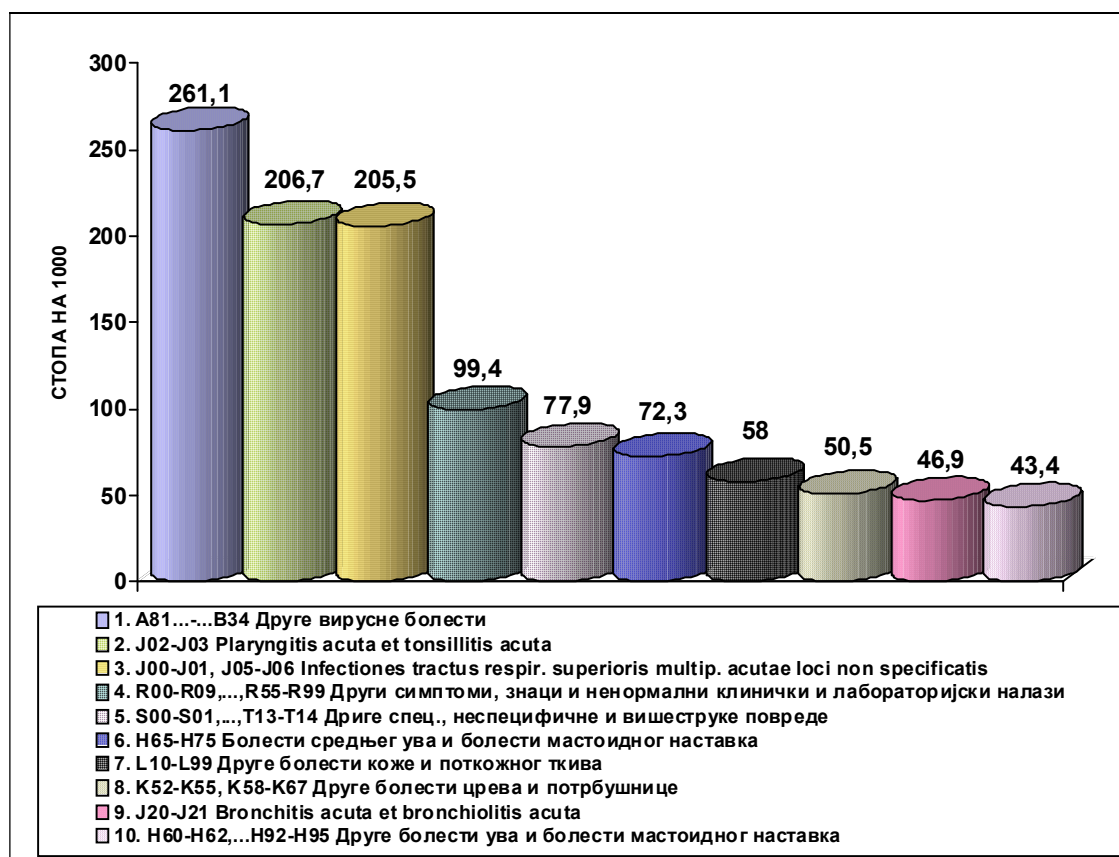
Табела 20

ВОДЕЋЕ ГРУПЕ БОЛЕСТИ РЕГИСТРОВАНЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА И ОМЛАДИНЕ

	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Група болести	X	X	X	X
Број	7269	3035	998	11302
%	32.3	38.0	40.0	34.2
Стопа	462.6	986.7	698.9	559.0
Група болести	I	I	XVIII	I
Број	5470	1211	416	7083
%	24.3	15.1	16.7	21.5
Стопа	348.1	393.7	291.3	350.3
Група болести	XVIII	XVIII	I	XVIII
Број	2224	649	402	3289
%	9.9	8.1	16.1	10.0
Стопа	141.5	211.0	281.5	162.7
Група болести	XIX	VIII	VIII	VIII
Број	1607	630	170	2360
%	7.1	7.9	6.8	7.1
Стопа	102.3	204.8	119.0	116.7
Група болести	VIII	XIX	XIX	XIX
Број	1560	575	137	2319
%	6.9	7.2	5.5	7.0
Стопа	99.3	186.9	95.9	114.7

Графикон 3

ДЕСЕТ НАЈЧЕШЋИХ ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА И ОМЛАДИНЕ У СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ

Табела 21

УТВРЂЕНА СТАЊА ПРИ СИСТЕМАТСКИМ ПРЕГЛЕДИМА ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ

Утврђено стање		Укупно		Предшколско		Основно		Средње		
		Мушки	Женски	Мушки	Женски	Мушки	Женски	Мушки	Женски	
		1	2	3	4	5	6	7	8	
Ученика	укупно	9,5	4354	917	982	1906	1730	1623	1642	
	од тога прегледано	4061	3975	894	960	1717	1553	1450	1462	
Чистоћа тела	добра	4022	3963	881	955	1701	1546	1440	1462	
	лоша	39	12	13	5	16	7	10	0	
	збир	4061	3975	894	960	1717	1553	1450	1462	
Вашљивост		1	5	0	0	1	5	0	0	
Телесно држање	добро	3464	3485	840	924	1466	1293	1158	1268	
	лоше	597	490	54	36	251	260	292	194	
	збир	4061	3975	894	960	1717	1553	1450	1462	
Телесна развијеност	добра	3998	3913	868	949	1690	1517	1440	1447	
	средња	23	27	0	0	19	24	4	3	
	лоша	40	35	26	11	8	12	6	12	
	збир	4061	3975	894	960	1717	1553	1450	1462	
Телесна ухрањеност	добра	3349	3484	828	891	1330	1294	1191	1299	
	средња	380	257	0	2	228	151	152	104	
	лоша	332	234	66	67	159	108	107	59	
	збир	4061	3975	894	960	1717	1553	1450	1462	
Деформација кичменог стуба	Кифоза	назначена	151	118	12	13	56	72	83	33
		изражена	10	3	10	3	0	0	0	0
	Сколиоза	назначена	376	367	16	14	169	188	191	165
		изражена	11	13	9	11	2	2	0	0
	Лордоза	назначена	66	52	4	3	31	37	31	12
		изражена	4	1	2	1	0	0	2	0
Деформација грудног коша		174	100	43	46	76	48	55	6	
Деформација стопала		642	424	182	126	320	233	140	65	
Деформ. других делова костура	- једнострано	5	13	0	0	4	13	1	0	
	- обострано	48	45	46	43	1	2	1	0	
Сметње вида и мотилитета	страбизам	1	5	1	3	0	1	0	1	
	нистагмус	0	1	0	1	0	0	0	0	
	слепило за боје	0	0	0	0	0	0	0	0	
Оштећење слуха	једнострано	6	4	0	1	5	3	1	0	
	обострано	2	2	0	1	0	0	2	1	
Каријес	I степен	741	652	184	180	420	358	137	114	
	II степен	49	68	37	54	10	11	2	3	
Пародонтопатија		0	0	0	0	0	0	0	0	
Оргодонтске аномалије		0	0	0	0	0	0	0	0	
Срчане мане	- конгениталне	29	19	12	10	9	4	8	5	
	- стечене	9	8	0	0	4	4	5	4	
Психичка развијеност недовољна		19	10	4	3	15	7	0	0	
Говорне мане		112	77	96	72	16	4	0	1	
Хемоглобин	испод 10 гр%	0	0	0	0	0	0	0	0	
	10 - 13 гр%	0	0	0	0	0	0	0	0	
	изнад 13 гр%	0	0	0	0	0	0	0	0	
Албумин у мокраћи	позитиван	0	0	0	0	0	0	0	0	
	негативан	0	0	0	0	0	0	0	0	
Столица на цревне паразите	позитиван	0	0	0	0	0	0	0	0	
	негативан	0	0	0	0	0	0	0	0	
Алергијска обољења	да	172	135	6	4	122	102	44	29	
	не	0	0	0	0	0	0	0	0	
Сва остала хронична патолошка стања		302	138	50	16	187	44	65	78	

5. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ЖЕНА

Према процењеном броју становника на дан 30.06.2024. године број жена 15 и више година старости на територији Севернобачког округа износио је 70.644 (Суботица- 54.909, Бачка Топола- 11.472 и Мали Иђош- 4.263), а број жена генеративног доба (15-49 година) износио је 32.113 (Суботица- 25.426, Бачка Топола- 4.737 и Мали Иђош – 1950). У односу на 2023. годину процењени број жена 15 и више година мањи је за 0,9%, а број жена старости 15-49 година за 1,2%.

У 2024. години у службама за здравствену заштиту жена у три дома здравља Севернобачког округа било је ангажовано 10 лекара, и 16 медицинских сестара (1 медицинска сестра са вишом стручном спремом и 15 са средњом стручном спремом). Од укупног броја лекара у Округу 8 су специјалисти, а 2 лекара се налазе на специјализацији (1 специјализира за Дом здравља у Суботици и 1 за Дом здравља у Бачкој Тополи). У односу на претходну годину број лекара је мањи за 1 специјалисту гинекологије и 1 лекара на специјализацији. Број медицинских сестара је већи за 2 медицинске сестре. Обезбеђеност жена старости 15 и више година лекарима у 2024. години је боља у односу на претходну годину (8.914 жена) али је и даље незадовољавајућа је у односу на норматив, јер су 1 гинеколог и 1 медицинска сестра бринули о здрављу 8.831 жена старости 15 и више година, а нормативом је на 1 тим предвиђено 6.500 жена. Дневна оптерећеност гинеколога куративним прегледима износила је 10,5 а превентивним прегледима 10,3 прегледа. Дневна оптерећеност лекара укупним прегледима је износила 20,8 прегледа, што је мање прегледа у односу на претходну годину (22,) и даље испод броја прегледа предвиђених нормативом (30). Однос превентивних према куративним прегледима је исти као и претходне године и износи 1/1,0. Дневна оптерећеност осталих здравствених радника посетама износила је 5,6 посета, што представља мању оптерећеност у односу на 2023. годину. Просечан број куративних прегледа на 1 жену старости 15 и више година износио је 0,3 колико износи и просечан број превентивних прегледа. Свака трудница је у просеку 8,6 пута посетила Саветовалиште за труднице, што је нешто више него прошле године (6,8 посета).

У Саветовалиштима за планирање породице на нивоу Округа регистровано је 500 посета, што је значајно ниже у односу на прошлу годину, ипак важно је указати да је континуирано у дужем временском периоду мали број ових услуга, а најмањи је у Суботици. Структура најчешће ординираних контрацептивних средстава је остала непромењена, а број исписаних средстава је мањи за 27,1% у односу на претходну годину. Највише су ординирана орална (66,0%), интраутерина (14,0%) и друга локална контрацептивна средства (0,2%). Неопходно је унапредити квалитет података рутинске медицинске евиденције.

У 2024. години у службама за здравствену заштиту жена на нивоу Округа забележена општа стопа морбидитета износила је 74,3% на 1.000 жена старости 15 и више година и мања је у односу на претходну годину (78,7%). Следећих пет група болести су најчесталије и чине 95,9% укупног морбидитета, а у односу на прошлу годину редослед прве три групе болести је исти, док су на четвртом месту биле Болести жлезда са унутрашњим лучењем а на петом месту Болести крви и крвотворних органа:

- Болести мокраћно-полног система (49,1/1.000)
- Трудноћа, рађање и бабиње (13,6/1.000)
- Тумори (3,9/1.000)
- Болести жлезда са унутрашњим лучењем (2,5/1.000)
- Болести крви и крвотворних органа (2,0/1.000)

У 2024. години на нивоу Округа регистрована су 420 прекида трудноће у државним здравственим установама (419 у Општој болници у Суботици и 1 у Ванболничком породилишту у Бачкој Тополи), што је за 10,8% мање у односу на претходну годину (472). Стопа прекида трудноће у 2024. години износила је 13,1% и нижа је од прошлогодишње (14,5%). Највећи број прекида трудноће обављен је код жена које су у браку (64,0%), код жена животне доби 25-34 године (36,9%) и 35-44 године (36,7%), старости плода 6-10 недеља (93,6%, код жена које немају дете(2,9%) и које нису раније имале прекид трудноће(22,0%).

У 2024. години је у стационарним установама Округа регистровано 1187 порођаја, што је за 7,2% порођаја мање у односу на 2023. годину (1279). У Општој болници у Суботици регистровано је 1152, а у Ванболничком породилишту у Бачкој Тополи 127 порођаја. Од укупног броја порођаја 91,9% је било у термину, 7,2% су превремени, а 0,9% су пролонгирани порођаји. Укупно је рођено 1187 новорођенчади. Највећи проценат деце је рођен од мајки старости 30-39 (47,8%) и 20-29 година (43,9%). У 2024. години у породилиштима Округа рођено је 3,6% деце од мајки старости 15-19 година, као и 4,2% деце од мајки старости 40-49 година. У 2024. години је од укупног броја порођаја 56,9% завршено без компликација, а 43,1% са компликацијама. Компликације порођаја у односу на врсту порођаја су најчешће код спонтаних порођаја (32,8%) и код порођаја царским резом код једноплодне трудноће (9,7%). У току порођаја најчешће компликације биле су: ненормалности порођаја (23,5%), превремени порођај (6,8%), повреда

међице (6,7%), порођај компликован због због компликације са пупчаником (1,4%), порођај компликован због ненормалности карлице мајке(0,9%) и др.

У 2024. години у породилиштима Округа регистровано је 3 мртворођене деце. Од 1187 живорођене деце у 2024. години 69 деце (5,8%) је са телесном тежином испод 2500 грама, што је исто као прошле године (5,8%). Већи проценат деце са телесном тежином испод 2.500 грама је регистрован код мајки старости 30-39 година (42,0%) и мајки 20-29 година (40,6%).

Према МКБ-10 најчешћа регистрована патолошка стања новорођенчета у 2024. години су: P59- Друга и неозначена жутица новорођенчета (9,1%), P28- Друге болести органа за дисање у порођајном периоду (7,9%), P39- Друге инфекције специфичне за перинатално раздобље (6,4%), P08- Продужени порођај и велика телесна тежина новорођенчета (3,9%), P91- Друге болести мозга новорођенчета (3,6%), P15- Друге повреде новорођенчета у току порођаја (3,3%), P05- Споро растење и лоша исхрана плода и P12-Повреде поглавине новорођенчета у току порођаја (1,7%), P55-Хемолитичка болест плода и новорођенчета (1,4%), P54 –Друга крварења новорођенчета (1,3%).

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја службе за здравствену заштиту жена старијих од 15 година (образац бр. 3-05-60 и Си-06), образаца пријаве рођења и пријаве прекида трудноће (образац бр.: 3-21-64). Разлике у односу на званичне витално-демографске податке о броју порођаја и живорођене деце указују да се део порођаја обавља у здравственим установама ван Севернобачког округа.

Табела 22

ПОСЕТЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

		Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Посете у ординацији код лекара	Укупно	13162	3634	1353	18149
	Прве	4681	2172	209	7062
Посете у саветовалишту за труднице	Укупно	7432	3832	231	11495
	Прве	1172	118	50	1340
Посете у саветовалишту за планирање породице	Укупно	204	194	170	568
	Прве	158	194	170	522
Систематски прегледи		4177	1331	0	5508
Контролни прегледи		527	330	0	857
Посете код осталих здравствених радника		7973	3169	1361	12503

Табела 23

ОРДИНИРАНА КОНТРАЦЕПТИВНА СРЕДСТВА У САВЕТОВАЛИШТИМА ЗА ПЛАНИРАЊЕ ПОРОДИЦЕ

Општине	Укупно посета	Ординирана контрацептивна средства				Друго*
		орална	интраутерина	дијафрагма	друга локална	
Суботица	136	118	18	0	0	0
Бачка Топола	194	42	52	0	100	0
Мали Иђош	170	170	0	0	0	0
Округ	500	330	70	0	100	0

*Остале услуге Саветовалишта за планирање породице које нису обухваћене ординираним контрацептивним средствима

Табела 24

ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

	Општине			Округ
	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	
Број лекара специјалиста	6	2	1*	8
Број осталих здравствених радника (виша + средња)	13	2	1	16
Годишња оптерећеност гинеколога у куративи	2194	1817	1353	2269
Дневна оптерећеност гинеколога у куративи	10.0	8.3	6.2	10.3
Годишња оптерећеност гинеколога у превентиви	2057	2844	401	2304
Дневна оптерећеност гинеколога у превентиви	9.3	12.9	1.8	10.5
Годишња оптерећеност ост. здр. радника у куративи	613	1585	1361	503
Дневна оптерећеност ост. здр. радника у куративи	2.8	7.2	6.2	781
Просечан број куративних прегледа на 1 жену	0.2	0.3	0.3	0.3
Просечан број превентивних прегледа на 1 жену	0.2	0.5	0.1	0.3
Број превентивних прегледа на 1 куративни преглед	0.9	1.6	0.3	1.0
Просечан број посета у саветовалишту за труднице на 1 трудницу	6.3	32.5	4.6	8.6

*лекари долазе у замену из других здравствених установа

Табела 25

РЕГИСТРОВАНА ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

Групе болести	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		ОКРУГ	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	49	1.0	0	0.0	0	0.0	49	0.9
II	249	5.3	15	3.8	14	8.8	278	5.3
III	129	2.7	5	1.3	6	3.8	140	2.7
IV	135	2.9	32	8.2	10	6.3	177	3.4
V	1	0.0	0	0.0	0	0.0	1	0.0
VI	1	0.0	0	0.0	0	0.0	1	0.0
VII	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
VIII	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
IX	3	0.1	0	0.0	0	0.0	3	0.1
X	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
XI	1	0.0	0	0.0	0	0.0	1	0.0
XII	34	0.7	7	1.8	0	0.0	41	0.8
XIII	2	0.0	0	0.0	0	0.0	2	0.0
XIV	3056	65.1	286	73.3	125	78.1	3467	66.1
XV	922	19.6	37	9.5	4	2.5	963	18.4
XVI	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
XVII	4	0.1	0	0.0	0	0.0	4	0.1
XVIII	105	2.2	8	2.1	1	0.6	114	2.2
XIX	5	0.1	0	0.0	0	0.0	5	0.1
XXII	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
УКУПНО	4696	100.0	390	100.0	160	100.0	5246	100.0

ЛЕГЕНДА:

I	Заразне и паразитарне болести	XII	Болести коже и поткожног ткива
II	Тумори	XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива
III	Болести крви и крвотворних органа	XIV	Болести мокраћно полног система
IV	Болести жлезда са унутрашњим лучењем	XV	Трудноћа, рађање и бабиње
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	XVI	Стања у порођајном периоду
VI	Болести нервног система	XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности
VII	Болести ока и припојака ока	XVIII	Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази
VIII	Болести ува и болести мастоидног наставка	XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора
IX	Болести система крвотока	XXII	Шифре за посебне намене – COVID-19
X	Болести система за дисање		
XI	Болести система за варење		

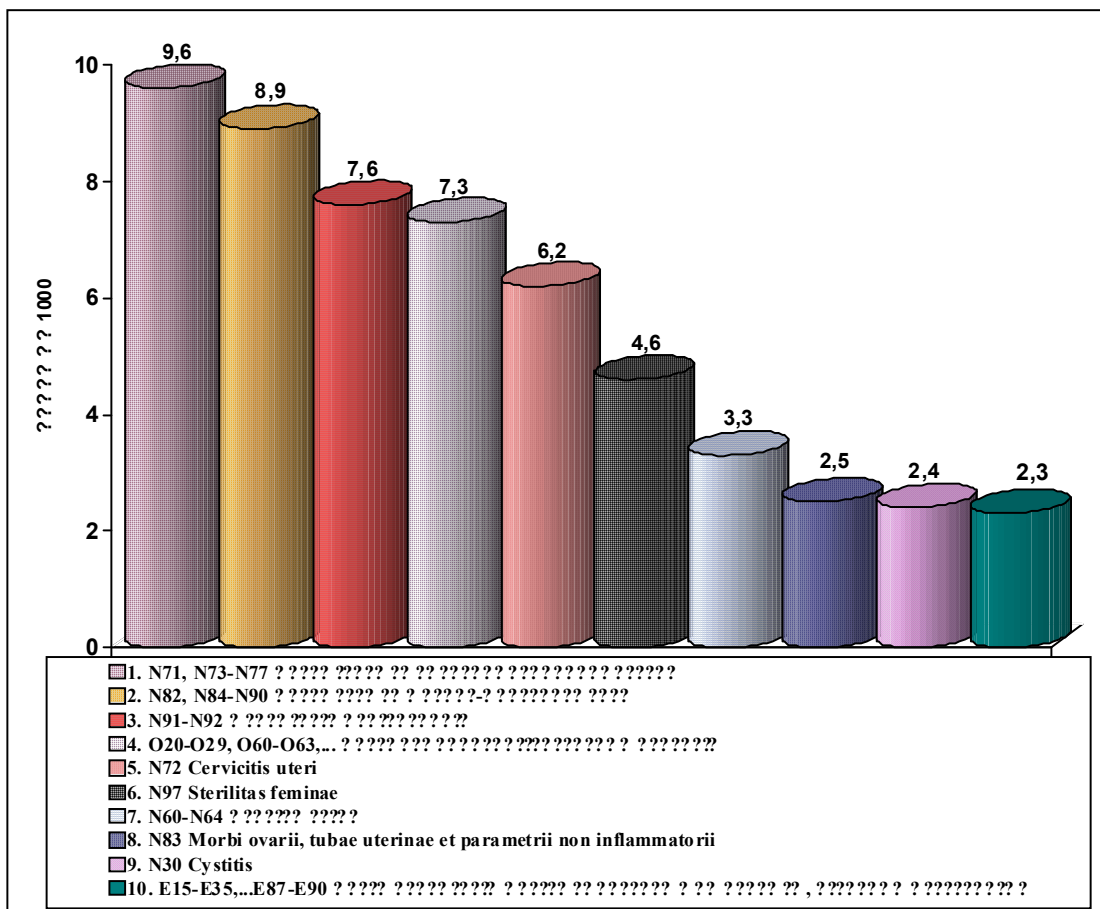
Табела 26

ВОДЕЋЕ ГРУПЕ БОЛЕСТИ РЕГИСТРОВАНЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Група болести	XIV	XIV	XIV	XIV
Број	3056	286	125	3467
%	65.1	73.3	78.1	66.1
Стопа	55.7	24.9	29.3	49.1
Група болести	XV	XV	II	XV
Број	922	37	14	963
%	19.6	9.5	8.8	18.4
Стопа	16.8	3.2	3.3	13.6
Група болести	II	IV	IV	II
Број	249	32	10	278
%	5.3	8.2	6.3	5.3
Стопа	4.5	2.8	2.3	3.9
Група болести	IV	II	III	IV
Број	135	15	6	177
%	2.9	3.8	3.8	3.4
Стопа	2.5	1.3	1.4	2.5
Група болести	III	XVIII	XV	III
Број	129	8	4	140
%	2.7	2.1	2.5	2.7
Стопа	2.3	0.7	0.9	2.0

Графикон 4

ДЕСЕТ НАЈЧЕШЋИХ ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

Табела 27

ПРЕКИДИ ТРУДНОЋЕ ПРЕМА СТАРОСТИ ПЛОДА, БРАЧНОМ СТАЊУ И СТАРОСТИ ЖЕНЕ

Старост плода у недељама	Брачно стање	Број	%	12-16 год.	17-19 год.	20-24 год.	25-34 год.	35-44 год.	45-48 год.
Од 4 - 10	Свега	393	93.6	2	14	58	150	160	9
	у браку	253	60.2		1	22	98	125	7
	ван брака	140	33.3	2	13	36	52	35	2
Од 11 - 12	Свега	12	2.9			1	9	2	
	у браку	8	1.9				6	2	
	ван брака	4	1.0			1	3		
Од 13 - 16	Свега	7	1.7	1		4	1	1	
	у браку	1	0.2					1	
	ван брака	6	1.4	1		4	1		
Од 17 - 23	Свега	8	1.9				6	2	
	у браку	7	1.7				5	2	
	ван брака	1	0.2				1		
УКУПНО	Свега	420	100.0	3	14	63	166	165	9
	у браку	269	64.0		1	22	109	130	7
	ван брака	151	36.0	3	13	41	58	35	2

Табела 28

БРОЈ ЖЕНА КОД КОЈИХ ЈЕ ОБАВЉЕН ПРЕКИД ТРУДНОЋЕ ПРЕМА БРОЈУ РАНИЈИХ ПОБАЧАЈА И ПРЕМА БРОЈУ ЖИВЕ ДЕЦЕ

	Број жена		Број живе деце									
	н	%	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	247	58.8	92	60	64	24	2	3			1	1
1	98	23.3	12	30	34	12	6	2		1	1	
2	44	10.5	4	7	16	12	3	1			1	
3	12	2.9	3	1	4	3	1					
4	15	3.6	1	1	4	6	1	1	1			
5	3	0.7			1		1	1				
8	1	0.2				1						
УКУПНО	420	100.0	112	99	123	58	14	8	1	1	3	1

Табела 29

БРОЈ ПОРОДИЉА ПРЕМА СТАРОСТИ И ИСХОДУ ТРУДНОЋЕ

Старост породиље	Број порођаја	Број порођаја у односу на термин		
		Превремени	На време	Пролонгиран
15 - 19	43	6	37	
20 - 29	526	25	495	6
30 - 39	550	47	498	5
40 - 49	49	5	44	
52	1	1		
УКУПНО	1169	84	1074	11

Табела 30

БРОЈ ПОРОДИЉА ПРЕМА КОМПЛИКАЦИЈАМА У ТОКУ ПОРОЂАЈА И СТАРОСТИ МАЈКЕ

Компликације у току порођаја према МКБ-10	Број порођаја	Старост породиље у годинама			
		15 -19	20 - 29	30 - 39	40 - 47
О60 - Превремени порођај	79	6	23	44	6
О61 – Неуспела индукција порођаја	7		3	4	
О62 – Ненормалности порођаја	275	9	123	133	10
О63 – Продужен порођај	1		1		
О64 – Компликован порођај због неправилног положаја и става плода	5	1	3	1	
О65 - Компликован порођај због ненормалности карлице мајке	11		8	3	
О66 – Други компликован порођај	8		5	3	
О68 – Порођај компликован због гушења плода	6	1	2	3	
О69 - Порођај компликован због компликација са пупчаником	16	1	8	7	
О70 - Повреда међице у току порођаја	78	1	37	38	2
О71 - Друге акушерске озледе у току порођаја	7		4	3	
О73 - Заостајање постелице и овојница постелице без крварења	6			6	
О75 - Друге компликације током порођаја	5		3	2	
Свега са компликацијама у току порођаја	504	19	220	247	18
О80–Спонтани порођај код једноплодне трудноће	383	14	164	191	14
О82 - Порођај царским резом код једноплодне трудноће	113	5	53	51	4
О83 – Други порођај код једнополне трудноће уз стручну помоћ	1		1		
О84 – Вишеплодни порођај	7		2	5	
Свега са компликацијама по начину завршетка порођаја	504	19	220	247	18
О80–Спонтани порођај код једноплодне трудноће	293	19	165	96	13
О82 - Порођај царским резом код једноплодне трудноће	368	5	139	205	19
О84 – Вишеплодни порођај	4		2	2	
Свега без компликација	665	24	306	303	32
Све укупно порођаја	1169	43	526	550	50

Табела 31

ПОЛНА СТРУКТУРА ЖИВОРОЂЕНЕ ДЕЦЕ ПРЕМА СТАРОСТИ МАЈКЕ

Пол	Број живорођене деце	Старост мајке			
		15 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 47
Мушко	624	20	280	296	28
Женско	563	23	252	266	22
УКУПНО	1187	43	532	562	50

3 mrtvorodene bebe

Табела 32

БРОЈ ЖИВОРОЂЕНЕ ДЕЦЕ ИСПОД 2500 ГРАМА ПРЕМА ПОЛУ И СТАРОСТИ МАЈКЕ

Пол	Број деце	Старост мајке			
		15 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 52
Мушко	27	2	11	12	2
Женско	42	3	17	17	5
УКУПНО	69	5	28	29	7

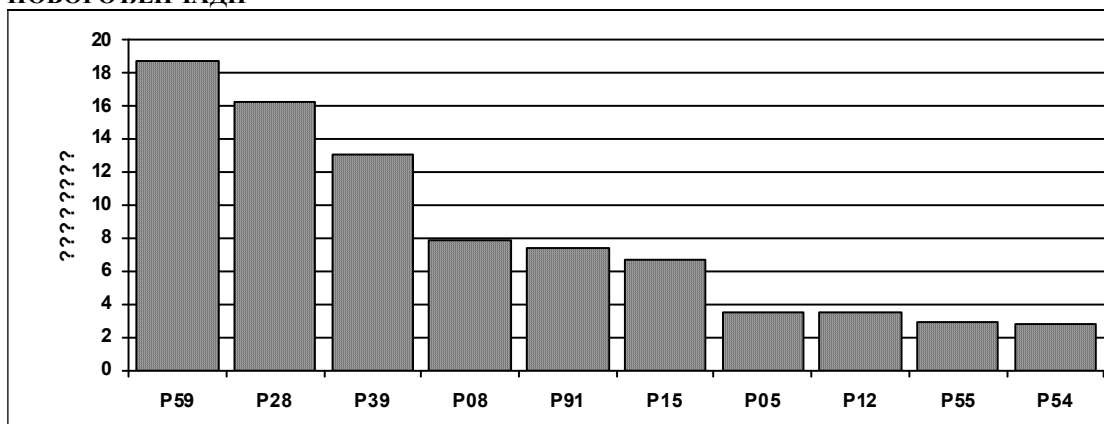
Табела 33

ДЕСЕТ НАЈЧЕШЋИХ ПАТОЛОШКИХ СТАЊА ПРИ РОЂЕЊУ ПРЕМА СТАРОСТИ МАЈКЕ

Патолошка стања новорођенчета према МКБ-10	Број живорођене деце	Старост мајке			
		15-19	20 - 29	30 - 39	40 - 47
P59-Друга и неозначена жутица новорођенчета	108		42	63	3
P28-Друге болести органа за дисање у порођајном периоду	94	1	29	57	7
P39-Друге инфекције специфичне за перинатално раздобље	76	7	37	29	3
P08-Продужени порођај и велика телесна тежина новорођенчета	46		25	18	3
P91- Друге болести мозга новорођенчета	43		19	21	3
P15-Друге повреде новорођенчета у току порођаја	39		20	18	1
P05-Споро растење и лоша исхрана плода	20		6	14	
P12-Повреде поглавине новорођенчета у току порођаја	20		14	6	
P55-Хемолитичка болест плода и новорођенчета	17	1	7	8	1
P54 –Друга крварења новорођенчета	16	1	8	6	1

Графикон 5

ПРОЦЕНТУАЛНА ЗАСТУПЉЕНОСТ ДЕСЕТ НАЈЧЕШЋИХ ПАТОЛОШКИХ СТАЊА НОВОРОЂЕНЧАДИ

- P59 - Друга и неозначена жутица новорођенчета
- P28 - Друге болести органа за дисање у порођајном периоду
- P39 - Друге означене инфекције у порођајном периоду
- P08 - Продужени порођај и велика телесна тежина новорођенчета
- P91- Друге болести мозга новорођенчета
- P15 - Друге повреде новорођенчета у току порођаја
- P05 - Споро растење и лоша исхрана плода
- P12 - Повреде поглавине новорођенчета у току порођаја
- P55 - Хемолитичка болест плода и новорођенчета
- P54 – Друга крварења новорођенчета

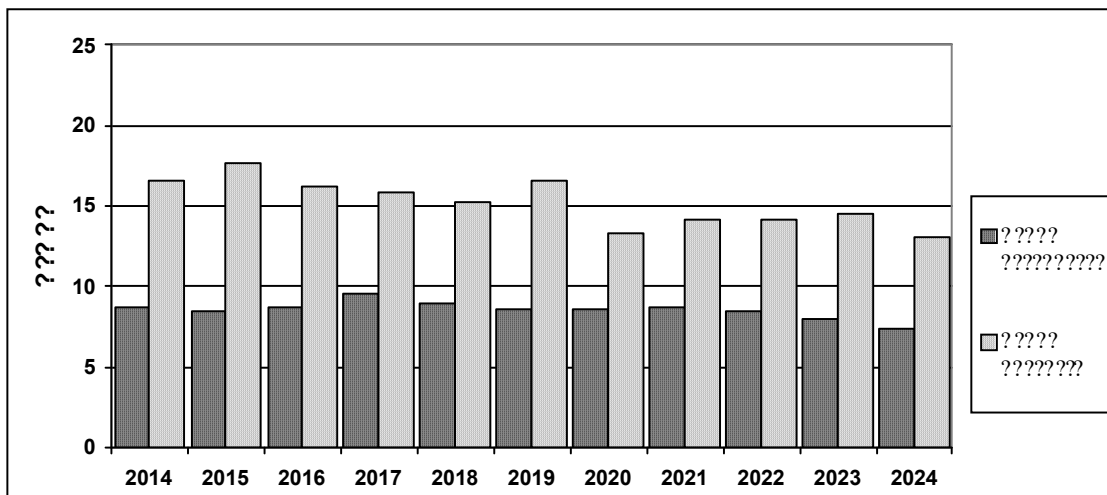
Табела 34

КРЕТАЊЕ БРОЈА ПОРОЂАЈА И ПОБАЧАЈА У ПЕРИОДУ 2013.-2024. ГОДИНЕ

Порођај	Године										
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Број	1582	1543	1594	1733	1617	1550	1522	1524	1369	1279	1169
Стопа наталитета	8.7	8.5	8.7	9.6	9.0	8.6	8.6	8.7	8.5	8.0	7.4
Побачај	Године										
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Број	685	719	655	632	530	653	516	543	462	472	420
Стопа побачаја	16.6	17.7	16.2	15.9	15.2	16.6	13.3	14.2	14.1	14.5	13.1

Графикон 6

КРЕТАЊЕ СТОПЕ НАТАЛИТЕТА И СТОПЕ ПОБАЧАЈА У ПЕРИОДУ 2014 -2024 . ГОДИНЕ

6. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ОДРАСЛИХ

Према процењеном броју становника на дан 30.06.2024. број одраслих становника 20 и више година на територији Севернобачког округа је износио 127.089 (Суботица- 98.402, Бачка Топола- 21.004 и Мали Иђош- 7.683), што је за 0,9% мање у односу на претходну годину.

У 2024. години је здравствену заштиту одраслом становништву у три дома здравља Севернобачког округа пружало 68 изабраних лекара у Служби опште медицине и делом у Служби за здравствену заштиту радно-активног становништва (44 лекара опште медицине, 20 специјалиста опште медицине/специјалиста медицине рада и 4 лекара на специјализацији), што је за 12 доктора медицине мање у односу на 2023. годину. Лекари на специјализацији специјализирају за Дом здравља у Суботици (4). У пружању здравствене заштите одраслом становништву учествовало је и 112 медицинских сестара/техничара (6 са вишом и 108 са средњом стручном спремом), што је за 2 извршиоца мање у односу на претходну годину. У Дому здравља у Суботици је организована Служба кућног лечења и неге у којој су ангажована 3 лекара и 25 медицинских сестара/техничара (2 са вишом и 23 са средњом стручном спремом). У домовима здравља у Бачкој Тополи и Малом Иђошу су на пословима кућног лечења поред изабраних лекара ангажоване и медицинске сестре/техничари. У Дому здравља у Бачкој Тополи је у 2024. години било ангажовано 5 медицинских сестара, а у Дому здравља у Малом Иђошу 2 медицинске сестре. У 2024. години је обезбеђеност одраслог становништва лекарима незадовољавајућа с обзиром да су 1 лекар и 1 медицинска сестра бринули о здрављу 1.986 одраслих становника, а важећим нормативом је предвиђено 1.600/1 тим.

У 2024. години су изабрани лекари у Службама за здравствену заштиту одраслих највећи део радног времена посвећивали лечењу пацијената због чега је дневна оптерећеност куративним посетама износила 48,1 посета и већа је од прошлогодишње (41,0), а већа је од броја предвиђеног нормативом (35 посета и 6 кућних посета). Мањи део радног времена изабрани лекари су посвећивали превентиви, те је дневна оптерећеност лекара превентивним посетама износила свега 0,8 посета. Дневна оптерећеност осталих медицинских радника посетама је већа у односу на 2024. годину и износила је 35,3. Дневна оптерећеност лекара кућним посетама у Суботици је износила 4,0 док је у Бачкој Тополи 0,1 и у Малом Иђошу 0,3 кућне посете по изабраном лекару. Дневна оптерећеност осталих здравствених радника кућним посетама је мања у односу на претходну годину и износила је 18,7 посета. У 2024. години је у лекарским ординацијама обављено у просеку 5,4 прегледа на 1 корисника, што је незнатно више у односу на 2023. годину (5,2 прегледа).

У Служби за здравствену заштиту одраслих општа стопа морбидитета у 2024. години је мања у односу на претходну годину и износи 1542,9 на 1.000 одраслих становника Округа (1.657,1‰ у 2023. години). Следећих пет група болести су најучесталије и чине 55,6% укупног морбидитета:

- Болести система крвотока (259,1/1.000)
- Болести система за дисање (170,3/1.000)
- Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (170,2/1.000)
- Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази (150,0/1.000)
- Болести мокраћно полног система (110,0/1000)

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја службе Опште медицине (образац бр.: 3-01-60 и Си-06).

Табела 35

ПОСЕТЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ

			Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Посете у ординацији	Лекара	Укупно	519901	115690	40965	676556
		Прве	215644	40459	11049	267152
	Осталих здр. радника	770364	86343	11982	868689	
Кућне посете	Лекара	2252	638	537	3427	
	Осталих здр. радника	99623	7547	8320	115490	
Систематски прегледи		22837	3248	521	26606	

Табела 36

ОПТЕРЕЂЕНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ

Запослени	Општине			Округ
	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	
Број лекара (специјалисти + доктори медицине)	47	11	6	64
Број осталих здравствених радника	82	17	13	112
Годишња оптерећеност лекара у куративи	11062	10517	6828	10571
Дневна оптерећеност лекара у куративи	50.3	47.8	31.0	48.1
Годишња оптерећеност ост. здр. радника у куративи	9395	5079	922	7756
Дневна оптерећеност ост. здр. радника у куративи	42.7	23.1	4.2	35.3
Годишња оптерећеност лекара у превентиви	486	295	87	357
Дневна оптерећеност лекара у превентиви	2.2	1.3	0.4	1.6
Број лекара на пословима кућне посете	3	11	6	20
Годишња оптерећеност лекара кућним посетама	751	58	90	54
Дневна оптерећеност лекара кућним посетама	3.4	0.3	0.4	0.2
Број осталих здрав. радника на пословима кућне посете	23	17	13	53
Год. оптер. осталих здравствених радника кућним посетама	4331	444	640	2179
Днев. оптер. осталих здравствених радника кућним посетама	19.7	2.0	2.9	9.9
Просечан број прегледа у ординацији на 1 корисника	5.3	5.5	5.4	5.4

Табела 37

РЕГИСТРОВАНА ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ

Групе болести	Суботица		Бачка Топола		Мали Иђош		ОКРУГ	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	9766	5.7	291	2.7	351	2.7	10408	5.3
II	5994	3.5	252	2.3	134	1.0	6380	3.3
III	2411	1.4	173	1.6	124	1.0	2708	1.4
IV	13024	7.6	441	4.1	511	3.9	13976	7.1
V	9589	5.6	500	4.6	385	3.0	10474	5.3
VI	6219	3.6	233	2.2	234	1.8	6686	3.4
VII	4963	2.9	461	4.3	244	1.9	5668	2.9
VIII	4462	2.6	374	3.5	405	3.1	5241	2.7
IX	28925	16.8	1610	14.9	2398	18.5	32933	16.8
X	16619	9.6	2078	19.3	2945	22.7	21642	11.0
XI	8051	4.7	652	6.0	410	3.2	9113	4.6
XII	5310	3.1	563	5.2	465	3.6	6338	3.2
XIII	19396	11.3	1000	9.3	1234	9.5	21630	11.0
XIV	11242	6.5	816	7.6	1106	8.5	13164	6.7
XV	40	0.0	12	0.1	0	0.0	52	0.0
XVI	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
XVII	112	0.1	5	0.0	0	0.0	117	0.1
XVIII	17140	9.9	550	5.1	1374	10.6	19064	9.7
XIX	9006	5.2	768	7.1	658	5.1	10432	5.3
XXII	47	0.0	7	0.1	2	0.0	56	0.0
УКУПНО	172316	100.0	10786	100.0	12980	100.0	196082	100.0

Легенда:

I Заразне и паразитарне болести
II Тумори

III Болести крви и крвотворних органа
IV Болести жлезда са унутрашњим лучењем
V Душевни поремећаји и поремећаји понашања

VI Болести нервног система

VII Болести ока и припојака ока
VIII Болести ува и болести мастоидног наставка
IX Болести система крвотока

X Болести система за дисање
XI Болести система за варење

XII Болести коже и поткожног ткива
XIII Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива

XIV Болести мокраћно полног система
XV Трудноћа, рађање и бабиње
XVI Стања у порођајном периоду

XVII Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности

XVIII Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази

XIX Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора

XXII Шифре за послепне намене - COVID-19

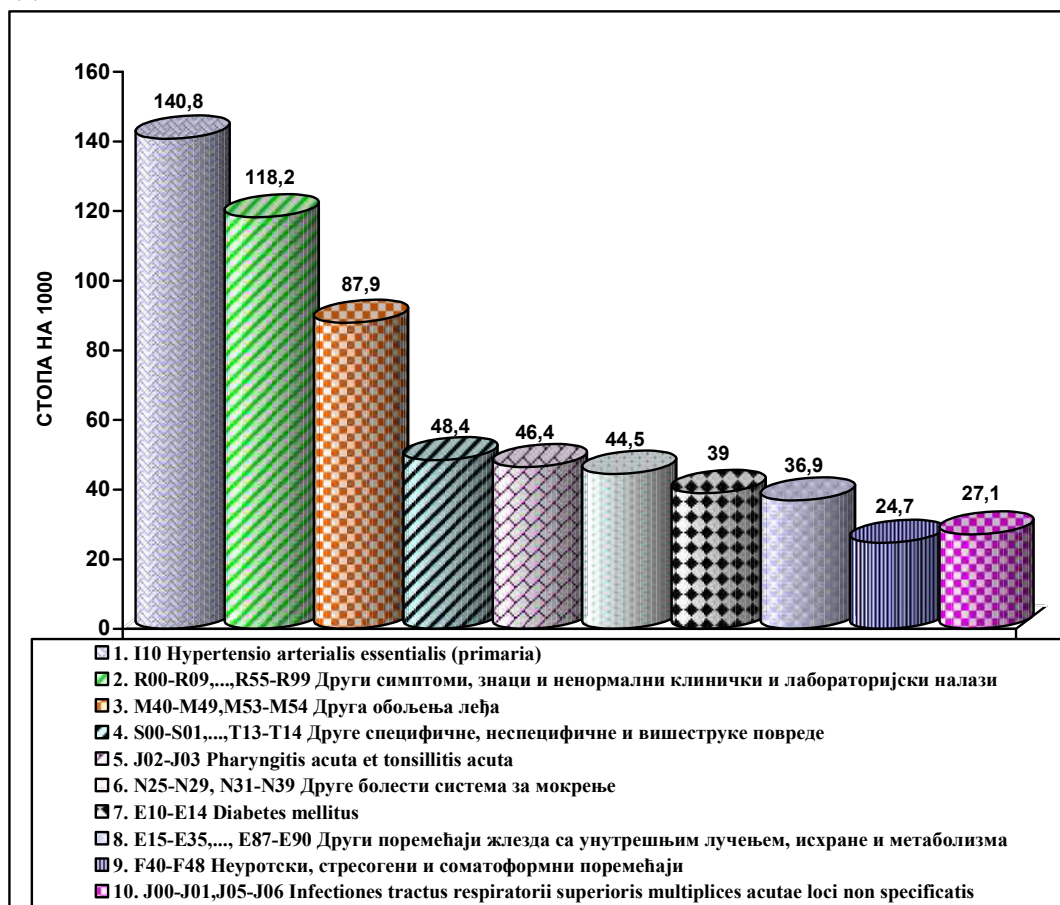
Табела 38

ВОДЕЋЕ ГРУПЕ БОЛЕСТИ РЕГИСТРОВАНЕ У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ

	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Група болести	IX	X	X	IX
Број	28925	2078	2945	32933
%	16.8	19.3	22.7	16.8
Стопа	293.9	98.9	383.3	259.1
Група болести	XIII	IX	IX	X
Број	19396	1610	2398	21642
%	11.3	14.9	18.5	11.0
Стопа	197.1	76.7	312.1	170.3
Група болести	XVIII	XIII	XVIII	XIII
Број	17140	1000	1374	21630
%	9.9	9.3	10.6	11.0
Стопа	174.2	47.6	178.8	170.2
Група болести	X	XIV	XIII	XVIII
Број	16619	816	1234	19064
%	9.6	7.6	9.5	9.7
Стопа	168.9	38.8	160.6	150.0
Група болести	IV	XIX	XIV	IV
Број	13024	768	1106	13976
%	7.6	7.1	8.5	7.1
Стопа	132.4	36.6	144.0	110.0

Графикон 7

ДЕСЕТ НАЈЧЕШЋИХ ОБОЉЕЊА И СТАЊА У СЛУЖБАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ

7. СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

7.1. СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА У ДОМОВИМА ЗДРАВЉА

Према процењеном броју становника на дан 30.06.2024. број одраслих становника 20 и више година на територији Севернобачког округа је износио 127.089 (Суботица- 98.402, Бачка Топола- 21.004 и Мали Иђош- 7.683). Број деце предшколског узраста (0-6 година) износио је 10.621 (Суботица- 8.314, Бачка Топола-1.579, Мали Иђош- 728), а број деце школског узраста (од 7 до 19 година) износио је 20.219 (Суботица-15.715, Бачка Топола- 3.076и Мали Иђош- 1.428).

У 2024. години стоматолошку здравствену заштиту у Севернобачком округу у три дома здравља, спроводило је 40 стоматолога (26 доктора стоматологије, 12 стоматолога специјалиста и 2 стоматолога на специјализацији), 45 стоматолошких сестара/техничара, 7 зубних техничара и 3 рендген техничара. Од 12 стоматолога специјалиста у Округу, 11 је ангажовано у Дому здравља у Суботици (4 специјалиста дечије и превентивне стоматологије, 3 специјалиста ортопедије вилица и зуба, 1 специјалиста оралне хирургије, 1 специјалиста протетике, 1 специјалиста болести зуба са ендодонцијом, 1 специјалиста парадонтологије и оралне медицине), а у Дому здравља у Бачкој Тополи 1 специјалиста дечије и превентивне стоматологије. На специјализацији је један стоматолог из Дома здравља Бачка Топола и и један стоматолог из Дома здравља Суботица. У 2024. години је у односу на претходну годину укупан број стоматолога је непромењен, а број стоматолошких сестара је мањи за 1 сестру или за 2,2%. Број зубних и ртг техничара је непромењен. У 2024. години је 1 стоматолошки тим обезбеђивао стоматолошку здравствену заштиту за 11.655 одраслих становника Округа, што је изнад норматива којим је предвиђено 10.000 одраслих становника на 1 тим у општој стоматологији. У 2024. години је један стоматолошки тим обезбеђивао стоматолошку здравствену заштиту за 1.111 деце предшколског и школског узраста Округа, што је у оквиру норматива (1.500 деце на 1 тим).

У 2024. години је у стоматолошким ординацијама Округа код одраслих корисника регистровано укупно 34.910 посета, што је за 3,0% мање у односу на 2023. годину (35.974). Укупан број посета ради систематских прегледа износио је 4.721 што је за 1,0% више у односу на претходну годину (4.674). У 2024. години је извршено 23.561 интервенција укупно, што је за 4,6% више у односу на у претходну годину (22.527). Од укупног броја извршених интервенција на првом месту се налази пломбирање зуба (59,1%), затим следи вађење зуба (21,5%), лечење меких делова ткива (12,6%), протетски радови (4,1%) и остале хируршке интервенције (2,7%).

У Службама за здравствену заштиту и лечење уста и зуба предшколске и школске деце је регистровано 55.503 посета, што је за 13,6% више него у претходној години (48.840). Укупан број посета ради систематских прегледа износио је 12.775 што је за 5,5% више у односу на претходну годину (12.104/). Код ове популационе групе регистровано је 29.616 стоматолошких интервенција, што је за 2,9% мање у односу на претходну годину (30.485). Најзаступљеније интервенције су биле: пломбирање зуба (37,5%), ортодонтске интервенције (36,2%), лечење меких ткива (22,2%), вађење зуба (11,3%), и остале хируршке интервенције (0,8%).

У 2024. години укупна дневна оптерећеност стоматолога куративним прегледима код одраслих (14,4) је већа него код деце (9,0), док је већа оптерећеност превентивним прегледима код деце (2,1) него код одраслих (2,0). Укупан број стоматолошких прегледа у 2024. години је износио 16,8 прегледа код одраслих и 9,9 прегледа код деце, што је нешто мање у односу на број прегледа предвиђен нормативом код деце (12 на дан), а код одраслих је изнад норматива (15 на дан). У просеку је обављено 1,8 посета по једном детету и 0,3 посета по једној одраслој особи.

Општа стопа морбидитета у 2024. години у Службама за заштиту и лечење уста и зуба на нивоу Округа је износила 361,4 на 1.000 становника и мања је у односу на 2023. годину (371,6‰).

У укупном морбидитету редослед водећих група је следећи:

- Caries dentium (212,7/1.000)
- Друге болести зуба и потпорних структура (132,9/1.000)
- Друге болести усне дупље, плувачних жлезда и вилица (15,8/1.000)

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из извештаја Службе за заштиту и лечење уста и зуба (образац бр.: 3-09-60).

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Табела 39

ПОСЕТЕ И ИЗВРШЕНИ РАДОВИ У СЛУЖБАМА ЗА ЗАШТИТУ И ЛЕЧЕЊЕ УСТА И ЗУБА

Општине		Број сломатолога	Посете укупно	Пломбирање зуба	Хирушке интервенције		Протетски радови	Ортодонција	Лечење меких делова	Систематски прегледи
					Вађење зуба	Остале интервенције				
Суботица	Предшколска деца	4	7877	1725	306	1	0	0	553	2505
	Школска деца	18	35929	6988	1783	74	0	10716	3406	6280
	Одрасли	9	28179	9937	3078	460	967	0	2776	4348
	Укупно	31	71985	18650	5167	535	967	10716	6735	13133
Бачка Топола	Предшколска деца	1+1	1678	294	174	2	0	0	3	609
	Школска деца	2	7588	1598	592	13	0	0	28	1512
	Одрасли	1	5410	3329	1511	89	0	0	51	297
	Укупно	5	14676	5221	2277	104	0	0	82	2418
Мали Иђош	Предшколска деца	2	273	45	91	28	0	0	28	611
	Школска деца		2158	466	402	131	0	0	169	1722
	Одрасли	1	1321	660	476	81	0	0	146	76
	Укупно	3	3752	1171	969	240	0	0	343	1945
Округ	Предшколска деца	6	9828	2064	571	31	0	0	584	3725
	Школска деца	8	45675	9052	2777	218	0	10716	3603	9050
	Одрасли	25	34910	13926	5065	630	967	0	2973	4721
	Укупно	39	90413	25042	8413	879	967	10716	7160	17496

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024 ГОДИНИ

Табела 40

ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБАМА ЗА ЗАШТИТУ И ЛЕЧЕЊЕ УСТА И ЗУБА

Оптерећеност запослених	Општине			Округ
	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	
Број стоматолога	31	4	3	38
Просечан број посета по 1 детету	18	1.2	1.1	1.8
Просечан број посета по 1 одраслој особи	0.3	0.1	0.2	0.3
Годишња оптерећеност стоматолога сист. прегледима - деца	399	501	935	456
Дневна оптерећеност стоматолога сист. прегледима - деца	1.8	2.3	4.2	2.2
Годишња оптерећеност стоматолога сист. прегледима - одраслих	483	165	76	429
Дневна оптерећеност стоматолога сист. прегледима - одраслих	2.2	0.8	0.3	2.0
Просечан број пломбираних зуба по 1 детету	0.4	0.2	0.2	0.4
Просечан број пломбираних зуба по 1 одраслој особи	0.1	0.1	0.1	0.1
Просечан број извађених зуба по 1 детету	0.1	0.1	0.2	0.1
Просечан број извађених зуба по 1 одраслој особи	0.0	0.0	0.1	0.0
Годишња оптерећеност стоматолога прегледима - деца	1991	1932	1216	1982
Дневна оптерећеност стоматолога прегледима - деца	9.1	8.8	5.5	9.0
Годишња оптерећеност стоматолога прегледима - одрасли	3131	2739	1321	3174
Дневна оптерећеност стоматолога прегледима - одрасли	14.2	12.5	6.0	14.4

7.2. СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА - ПРИВАТНИ СЕКТОР

У 2024. години на територији Севернобачког округа је регистровано 44 приватних стоматолошких ординација, исто као и претходне године. У пружању стоматолошке заштите у приватном сектору учествовало је 81 стоматолога (63 доктор стоматологије, 14 специјалиста, 4 доктор стоматологије на специјализацији) и 46 стоматолошких сестара/техничара. Укупан број запослених у приватном стоматолошком сектору у 2024. години је укупно мањи за 2 запослена, по структури запослених је већи за 4 стоматолошке сестар/техничара и већи за 2 стоматолога. У приватном стоматолошком сектору евидентирана је 42.710 посета, што је више за 1,9% у односу на 2023. годину и представља 47,2% од укупно регистрованих посета у државном сектору. Од укупног броја посета 2.983 су посете предшколске и школске деце, а 39.727 су посете одраслог становништва. У односу на претходну годину број посета предшколске и школске деце је мањи за 2,1%, а број посета одраслог становништва је већи за 2,2%. Од 2.742 интервенција пружених предшколској и школској деци најзаступљеније су пломбирање зуба (66,2%), вађење зуба (21,5%), остале хируршке интервенције (8,1%) и лечење меких ткива (3,0%). Од 41.405 интервенција пружених одраслом становништву најзаступљеније су биле пломбирање зуба (60,8%), вађење зуба (13,6%), лечење меких ткива (11,5%) и ортодонција (7,7%).

Од свих обољења регистрованих у приватним стоматолошким ординацијама у 2024. години на првом месту се налази зубни каријес (56,0%), на другом месту су друге болести зуба и потпорних структура (37,1%), а на трећем месту болести усне дупље, пљувачних жлезда и вилица (5,5%). У 2024. години је регистровано 1,4% посета које нису резултирале морбидитетом, већ су то посете лица која су посетила стоматолога ради консултације, савета, издавања уверења и др. Број ових посета је нешто већи у односу на претходну годину.

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја Службе за заштиту и лечење уста и зуба-приватни сектор (образац бр.: 3-09-60).

Табела 42

ПОСЕТЕ И ИЗВРШЕНИ РАДОВИ У ПРИВАТНИМ СТОМАТОЛОШКИМ ОРДИНАЦИЈАМА

	Посете укупно	Пломбирани зуби	Вађење зуба	Остале хируршке интервенције	Протетски радови	Ортодонција	Лечење меких делова
Предшколска деца	1023	538	218	101	0	0	19
Школска деца	1960	1277	372	122	0	33	62
Одрасли	39727	25192	5635	2021	595	3190	4772
Укупно	42710	27007	6225	2244	595	3223	4853

Табела 43

НАЈЧЕШЋА ОБОЉЕЊА У ПРИВАТНИМ СТОМАТОЛОШКИМ ОРДИНАЦИЈАМА

Обољења - стања (група XI)	Број регистрованих обољења
Caries dentium	18376
Друге болести зуба и потпорних структура	12168
Друге болести усне дупље, пљувачних жлезда и вилица	1807
Лица која траже здравствене услуге ради прегледа	452
УКУПНО	32803

8. ПОЛИВАЛЕНТНА ПАТРОНАЖНА СЛУЖБА

У 2024. години у пружању поливалентне патронажне заштите на територији Севернобачког округа учествовало је 27 патронажних сестара, што је 2 (6,9%) патронажне сестре мање у односу на 2023. годину. Структуру патронажних сестара чини 15 са вишом стручном спремом (55,6%) и 12 са средњом стручном спремом (44,4%).

Свака патронажна сестра Округа обезбеђивала је патронажну заштиту за просечно 5849 становника, што је више за 6,5% у односу на претходну годину, а за 17,0% изнад границе прописаног стандарда (5.000 становника на 1 вишу медицинску сестру).

Патронажне посете женама и одојчади су реализоване у складу са предвиђеним програмом, односно приоритетним популационим групама. У току радног дана једна патронажна сестра је просечно обавила 3,1 посета овој категорији становника, нешто мање у односу на прошлу годину (3,4 посета).

У 2024. години свака патронажна сестра је у току дана обавила 3,6 посета домаћинству, што је више од прошлогодишњег просека (2,5 посета). У структури патронажних посета домаћинствима због обољења од већег социјално-медицинског значаја, највеће учешће имају посете лицима из категорије остало (81,8%), посете оболелима од кардиоваскуларних болести (10,7%), посете оболелима од шећерне болести (6,1%) и малигнух неоплазми (1,2%).

У 2024. години су на нивоу Округа регистроване 259 патронажне посете школама због хигијенских прилика, што је за 196,2% више у односу на претходну годину.

Годишња оптерећеност патронажних сестара Округа укупним посетама износила је 1562, а дневна 7,1 посете, што је више у односу на претходну годину (6,2%), и незнатно више и у односу на утврђен норматив (7 посета дневно).

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја службе за поливалентну патронажу (образак бр.: 3-17-60).

Табела 44

ПОСЕТЕ У ПОЛИВАЛЕНТНОЈ ПАТРОНАЖИ ПРЕМА КАТЕГОРИЈИ КОРИСНИКА

Врста посета		Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ	
Женама	Трудницама	529	81	0	610	
	Породиљама и бабињама	6410	953	211	7574	
	После прекида трудноће	0	0	0	0	
	Осталим женама	1690	0	0	1690	
УКУПНО		8629	1034	211	9874	
Одојчади	Прве посете према старости одојчета	до 6 дана	764	194	32	990
		7-14 дана	188	79	8	275
		15-19 дана	47	0	5	52
		1-2 месеци	174	65	0	239
		3-5 месеци	407	100	0	507
		6-11 месеци	257	39	0	296
Прве посете одојчади - укупно		1837	477	45	2359	
УКУПНО		7601	595	211	8407	
Деци	Прве посете према старости детета	1-2 година	985	114	3	1102
		3-5 година	716	218	2	936
		6 и више година	0	19	0	19
Прве посете деци - укупно		1701	351	5	2057	
УКУПНО		1701	351	5	2057	
УКУПАН БРОЈ ПОСЕТА		17931	1862	427	20338	

Табела 45

ПАТРОНАЖНЕ ПОСЕТЕ ДОМАЋИНСТВИМА И ШКОЛАМА

Посете домаћинствима због појединих облика:	Суботица	Бачка Топола	Мали Иђош	Округ
Туберкулозе	7	1	0	8
Душевних болести	35	1	0	36
Малигних неоплазми	174	24	62	260
Шећерне болести	820	180	316	1316
Ендемске нефропатије	0	1	0	1
Мишићне дистрофије	0	0	0	0
Кардиоваскуларних болести	1654	407	252	2313
Алкохолизма	0	0	0	0
Остало	17310	298	34	17642
Социјалних прилика	0	0	0	0
Хигијенских прилика	0	0	0	0
УКУПНЕ ПОСЕТЕ ДОМАЋИНСТВИМА	20000	912	664	21576
Посете у школама због хигијенских прилика	259	0	0	259

9. ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА И РЕХАБИЛИТАЦИЈА

Пружање услуга у области физикалне медицине и рехабилитације становништву Севернобачког округа организовано је у Дому здравља у Бачкој Тополи и у Општој болници у Суботици. У 2024. години у Општој болници у Суботици на пружању услуга физикалне медицине и рехабилитације амбулантним корисницима била су ангажована 6 лекара специјалиста, 29 физиотерапеута са вишом и 12 физиотерапеута са средњом стручном спремом. У Општој болници у Суботици на пружању услуга рехабилитације стационарним пацијентима учествује исти кадар. У Дому здравља у Бачкој Тополи у пружању услуга физикалне медицине и рехабилитације амбулантним корисницима учествовали су 1 лекар специјалиста, 2 физиотерапеута са вишом и 4 са средњом стручном спремом. Један лекар специјалиста физикалне медицине и рехабилитације је обезбеђивао здравствену заштиту за 39.482 становника Округа, што је на прошлогодишњем нивоу и у складу је са нормативом којим је прописано 40.000 становника на 1 лекара специјалисту.

У 2024. години у службама за физикалну медицину и рехабилитацију Округа регистровано је 17.065 посета код лекара у ординацији и 109.414 посета код осталих медицинских радника. У односу на 2023. годину број посета код лекара је исти, а број посета код осталих медицинских радника већи је за 35,2. Годишња оптерећеност лекара је износила 4.267, а дневна 19,4 посете. Годишња оптерећеност осталих медицинских радника је износила 2.328, а дневна 10,6 посете. Годишња и дневна оптерећеност лекара посетама у 2024. години је готово иста у односу на претходну годину, а мања је и у односу на мере извршења предвиђене нормативом (терапијске услуге 5.250 годишње/ 25 дневно; рехабилитационе услуге 6.300 годишње/ 30 дневно).

Од укупног броја лица у Округу, који су примљени на амбулантни третман, лечење је завршило 5.661 лица што је више за 5,1% у односу на претходну годину. За раније занимање оспособљено је 74,2%, стање је остало непромењено код 15,2%, за свакодневне активности оспособљено је 8,1% лица, за преквалификацију је предложено 0,6% и 1,9% лица је напустило лечење.

Процентуална заступљеност лица на рехабилитацији у односу на врсту примењене терапије износи: физиотерапија (52,0%), кинезитерапија (35,8%), терапија радом (7,4%) и хидротерапија (4,8%). Од свих облика примењене медицинске рехабилитације највише посета је регистровано на физиотерапији.

Подаци који су приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја службе за рехабилитацију (образац бр.: 3-08-60).

Табела 46

УКУПАН БРОЈ ПОСЕТА У СЛУЖБИ ФИЗИКАЛНЕ МЕДИЦИНЕ И РЕХАБИЛИТАЦИЈЕ У ОКРУГУ

Општина	У ординацији код		Осталих медицинских радника
	Лекара		
	Укупно	Од тога прве	
Суботица	12303	4439	79572
Бачка Топола	4762	2132	29842
Округ	17065	6571	109414

Табела 47

ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБИ ФИЗИКАЛНЕ МЕДИЦИНЕ И РЕХАБИЛИТАЦИЈЕ ОКРУГА

Оптерећеност запослених	Суботица	Бачка Топола	Округ
Број лекара	3	1	4
Број осталих здравствених радника	41	6	47
Годишња оптерећеност лекара	4101	4762	4267
Дневна оптерећеност лекара	18.6	21.6	19.4
Годишња оптерећеност осталих здравствених радника	1941	4974	2328
Дневна оптерећеност осталих здравствених радника	8.8	22.6	10.6

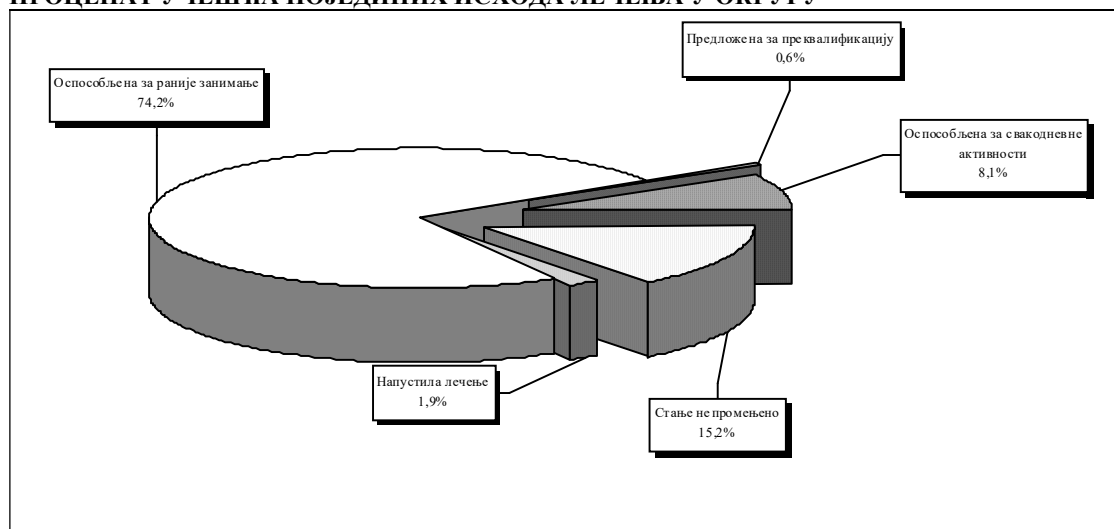
Табела 48

БРОЈ ЛИЦА СА ЗАВРШЕНОМ РЕХАБИЛИТАЦИЈОМ ПРЕМА ИСХОДУ ЛЕЧЕЊА

Општина	Примљена на амбулатно лечење.медицинска рехабилитација	Број лица са завршеним лечењем	Оспособљена за раније занимање	Предложена за преквалификацију	Оспособљена за свакодневне активности	Стање непромењено	Напустило лечење
Суботица	4061	3880	3694	33	81	45	27
Бачка Топола	2300	1781	508	0	378	814	81
Округ	6361	5661	4202	33	459	859	108

Графикон 10

ПРОЦЕНАТ УЧЕШЋА ПОЈЕДИНИХ ИСХОДА ЛЕЧЕЊА У ОКРУГУ

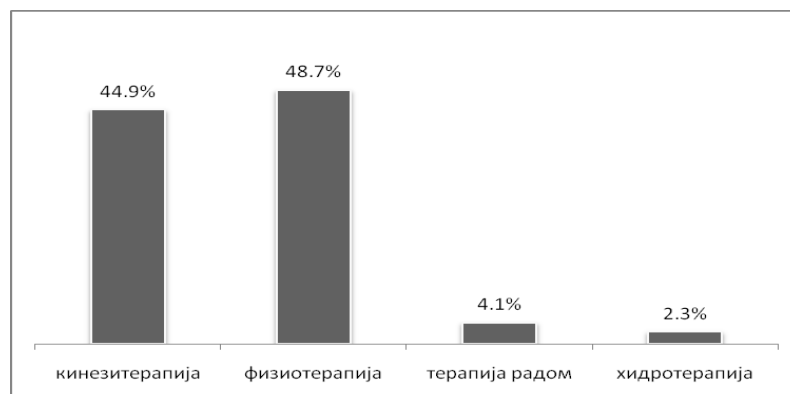
Табела 49

БРОЈ ЛИЦА НА РЕХАБИЛИТАЦИЈИ ПРЕМА ВРСТИ ПРИМЕЊЕНЕ ТЕРАПИЈЕ У ОКРУГУ

Одељење		Места за рехабилитацију (дневни капацитети)	Лица на рехабилитацији	Посете
За медицинску рехабилитацију	Кинезитерапија	278	2432	34495
	Физиотерапија	453	3539	55026
	Терапија радом	73	500	11935
	Хидротерапија	63	329	7958
	Психотерапија	0	0	0

Графикон 11

ПРОЦЕНАТ УЧЕШЋА ЛИЦА НА РЕХАБИЛИТАЦИЈИ У ОДНОСУ НА ВРСТУ ПРИМЕЊЕНЕ ТЕРАПИЈЕ У ОКРУГУ

10. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО-КОНСУЛТАТИВНА И ДИЈАГНОСТИЧКА ДЕЛАТНОСТ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

У здравственим установама Севернобачког округа специјалистичко-консултативна служба је организована у Општој болници у Суботици и у домовима здравља у Суботици, Бачкој Тополи и Малом Иђошу. Подаци о лекарском кадру који је ангажован на пословима у специјалистичко-консултативној служби Опште болнице су непрецизни. Ово је последица чињенице да су лекари специјалисти стационарне установе само једним делом свог радног времена ангажовани на пословима у специјалистичким амбулантама и то ангажовање није евидентирано сразмерно стварном броју утрошених сати.

У 2024. години у специјалистичко-консултативним службама стационарних здравствених установа Севернобачког округа било је ангажовано 63 лекара специјалиста, што је за 6 лекара мање у односу на претходну годину. У посматраном извештајном периоду регистровано је 145.189 посета, што је за 2,1% мање у односу на претходну годину. Годишња оптерећеност лекара посетама у специјалистичким амбулантама је износила 2.305, а недељна оптерећеност износила је 54,9 посете и знатно је већа у односу на 2023. годину (годишња 2.150 и недељна 51,2 посета). У односу на мере извршења предвиђене Правилником и годишња и недељна оптерећеност су изнад нормативом одређеног извршења у свим специјалистичким амбулантама осим хирургије и педијатрије. У појединим специјалистичким амбулантама чак 2 или 3 пута већа оптерећеност у односу на норматив (онколошкој, неуролошкој, уролошкој и оториноларинголошкој). (Табела 50)

У 2024. години у специјалистичко-консултативним службама примарне здравствене заштите у Севернобачком округу било је ангажовано 11,5 лекара, два више него прошле године. У посматраном извештајном периоду регистровано је 41.349 посета, што је за 19,4% више у односу на претходну годину. Годишња оптерећеност лекара посетама у специјалистичким амбулантама је износила 3.013, а дневна 13,7 посета и већа је у односу на 2023. годину (годишња 2.772 и дневна 12,6 посета). У односу на мере извршења предвиђене Правилником и годишња и дневна оптерећеност су испод нормативом одређеног извршења. (Табела 51)

Становништву Севернобачког округа су здравствене услуге у области лабораторијске и радиолошке дијагностике пружане у домовима здравља у Бачкој Тополи и Малом Иђошу, а у Суботици су становништву ове услуге пружане у Општој болници у Суботици. У 2023. години је у здравственим установама Округа у којима је организована лабораторијска служба регистровано укупно 2.168.175 лабораторијских услуга, што је у просеку 13,6 услуга по становнику и 79.351 радиолошка услуга, у просеку 0,5 услуга по становнику. (Табела 57)

У односу на претходну годину број специјалистичких прегледа је већи, као и број лабораторијских и ртг услуга (11,7 лабораторијских услуга и 0,5 радиолошких услуга по становнику).

Подаци приказани у овом поглављу преузети су из Извештаја специјалистичких служби (образац бр.: 3-01-60) и из Извештаја о раду хигијенско-хемијске лабораторије (образац бр.: 3-13-60).

Табела 50

ПОСЕТЕ И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЛЕКАРА У СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИМ АМБУЛАНТАМА ОПШТЕ БОЛНИЦЕ У СУБОТИЦИ

Амбуланта	Број лекара специјалиста	Број посета	Годишња оптерећеност	Недељна оптерећеност
Интернастичка	12	30239	2520	60.0
Онколошка	3	16166	5389	128.3
Пулмолошка	2	5013	2507	59.7
Неуролошка	4	10621	2655	63.2
Инфектолошка	1	121	121	2.9
Дерматовенеролошка	2	0	0	0.0
Неуропсихијатријска	6	6858	1143	27.2
Хируршка	15	22576	1505	35.8
Ортопедска	7	18623	2660	63.3
Уролошка	2	8138	4069	96.9
Оториноларинголошка	1	13246	13246	315.4
Офтамолошка	2	7294	3647	86.8
Педијатријска	6	6294	1049	25.0
УКУПНО	63	145189	2305	54.9

Табела 51

**ПОСЕТЕ И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ЛЕКАРА У СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИМ АМБУЛАНТАМА ДОМОВА
ЗДРАВЉА ОКРУГА (СУБОТИЦА, БАЧКА ТОПОЛА, МАЛИ ИЂОШ)**

Амбуланте	Број лекара специјалиста	Број посета	Годишња оптерећеност	Дневна оптерећеност
Интернистичка	6.5	25448	3915	17.8
Психијатријска/Неуропсихијатријска	0	1366	0	0.0
Оториноларинголошка	1	4530	4530	20.6
Офталмолошка	1	4827	4827	21.9
Спортска медицина	1	52	52	0.2
Пулмолошка	2	11297	5649	25.7
УКУПНО	11.5	41349	3013	13.7

* у ДЗ Бачка Топола еквивалент радног времена је 2,5 (1 спец. пола радног времена ради на хемодијализи)

**у ДЗ Бачка Топола 1 лекар је на специјализацији, а до његовог повратка ради 1 спец. на одређено време

Табела 52

**РАД ДИЈАГНОСТИЧКИХ СЛУЖБИ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА СЕВЕРНОБАЧКОГ
ОКРУГА**

Општине	Лабораторијска дијагностика	Радиолошка дијагностика	Број лабораторијских услуга на једног становника	Број радиолошких услуга на једног становника
Општа болница Суботица	1912472	72586	15.6	0.6
Дом здравља Бачка Топола	306400	9956	11.9	0.4
Дом здравља Мали Иђош	114527	3372	11.6	0.3
Округ	2333399	85914	14.8	0.6

11. РАД И КОРИШЋЕЊЕ БОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Према Уредби о плану мреже здравствених установа Општа болница у Суботици представља окружну болницу која располаже са 670 постеља. На одељењима Опште болнице у Суботици у 2024. години на пружању стационарне здравствене заштите било је ангажовано 85 лекара специјалиста и 432 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Број лекара специјалиста је већи за 1 лекара, а број медицинских сестара је мањи за 14 (3,1%) у односу на 2023. годину. Обезбеђеност лекара на 100 постеља износи 12,7 и у односу на прошлу годину нешто је незнатно већа (12,5), а обезбеђеност медицинским сестрама/техничарима је 64,5 што је ниже у односу на претходну годину (66,6). У 2024. години је забележено 17.446 случајева болничког лечења који су остварили 91.995 болничких дана. У односу на 2023. годину број лечених лица је већи за 0,1% , а број остварених болничких дана за 1,9% мањи.

У дневним болницама Опште болнице у Суботици у 2024. години је лечено 10.290 пацијената који су остварили 21.037 епизода болничког лечења. Број лечених лица је већи за 3,4%, а број остварених епизода лечења за 22,8% у односу на 2023. годину. У дневним болницама је лечено више жена (59,9%), а мушкарци су остварили већи број болничких дана (62,8%). У складу са препорукама да се повећа пружање услуга кроз дневне болнице и због веће безбедности пацијената значајно је повећан број пацијената који су кроз дневну болницу остварили потребну здравствену заштиту у Општој болници Суботица.

Просечна дужина лечења је 5,3 дана по случају. Пропусна моћ болничких постеља је 26,0 пацијената и иста је у односу на претходну годину (26,0), а болнички кревети су у просеку били заузети 137,3 дана годишње, што је ниже у односу на 2023. годину (140,0 дана). Искоришћеност болничких капацитета је 37,6% и нижа је у односу на претходну годину (38,4%). Један лекар је у просеку лечио 205 пацијената годишње, што је незнатно мање у односу на прошлу годину (207), а по болесничкој постељи је лечено 26,0 пацијената. Оптерећеност лекара болничким постељама је 8,0 и на нивоу је прошлогодисње (8,0). Оптерећеност осталих здравствених радника болничким постељама је 1,6 и нешто је виша у односу на 2023. годину (1,5). Просечан број заузетих постеља у једном дану износи 252 и мањи је у односу на претходну годину (257), а просечна оптерећеност лекара заузетим болничким постељама у једном дану је 3,0. Стопа хоспитализације у Општој болници у Суботици је 110,5 на 1.000 становника Севернобачког округа, и већа је у односу на прошлу годину (109,4/1000).

У 2024. години најчешћи узроци болничког лечења (без дневне болнице) биле су следеће групе болести: тумори (17,4%), болести система крвотока (15,3%), болести система за варење (10,4%), трудноћа, рађање и бабиње (9,0%), болести система за дисање (8,5%), повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (6,5%), симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски знаци (5,4%), болести мокраћно полног система (5,2%), душевни поремећаји и поремећаји понашања (3,8%), заразне и паразитарне болести (3,7%) и др.

Десет најчешћих дијагноза због којих је становништво Севернобачког округа хоспитализовано (без дневне болнице) у 2024. години су: I20- стезање у грудима (2,3%); C50-злоћудни тумор дојке (2,3%); C18-злоћудни тумор дебелог црева (2,1%); K80-камен у жучној кеси (1,8%), I21- акутан инфаркт (изумирање ткива) срца (1,7%), D50- слабокрвност узрокована недостатком гвожђа (1,6%), K40-препонска кила (1,6%), I63-акутни инфаркт(изумирање) ткива мозга (1,4%), C20-злоћудни тумор задњег црева (1,3%) и C34-злоћудни тумор душника и плућа (1,2%).

Од укупног броја стационарно лечених пацијената у Општој болници у Суботици у 2024. години код 5,2% особа болест је завршена смртним исходом, што је више у односу на проценат умрлих у претходној години (4,8%). Као и у претходној години већи је проценат умрлих мушкараца (51,3%). Најчешћи разлози узрока смрти у Општој болници у Суботици су: болести система крвотока (31,5%), тумори (28,8%), болести система за варење (12,3%), болести система за дисање (11,4%), болести мокраћно-полног система (5,0%), XIX група повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (2,6%) и др.

Десет водећих дијагноза узрока смрти у Општој болници у Суботици у 2024. години: I42- обољење срчаног мишића (7,9%), I63-инфаркт мозга (6,5%), C34-злоћудни тумор душника и плућа (5,1%), J15-запаљење плућа узроковано бактеријама (4,8%), N39-друге болести мокраћних путева (4,5%), I21-акутни инфаркт (изумирање ткива) срца (3,3), I25-хронична исхемијска болест срца (3,3%), J44-друга хронична опструктивна болест плућа (2,7%), C80-злоћудни тумор без означене локације (2,9%) и J18-запаљење плућа, микроорганизам неозначено (2,9%)

Према Уредби о Плану мреже на територији Севернобачког округа у пружању стационарне здравствене заштите учествује и Ванболничко породилиште у Бачкој Тополи, које располаже са 10 постеља од којих су 8 опредељене за акушерство, а 2 постеље за гинекологију. У овом породилишту се завршавају само порођаји за које се процени да су у физиолошким границама нормалног порођаја, а порођаји са очекиваним компликацијама се завршавају на акушерском одељењу Опште болнице у Суботици. У Ванболничком породилишту је у 2024. години у обезбеђивању стационарне здравствене

заштите учествовао 1 гинеколог/акушер и 6 медицинских сестара, а лечене су 159 жене и остварено је 394 болничких дана, што је за 8,6% мање лечених и за 9,2% мање болничких дана у односу на 2023. годину. Просечна дужина лечења у Ванболничком породилишту износила је 2,5 дана. Просечна заузетост постељног фонда је износила 10,8% и мања је у односу на 2023. годину (11,9%).

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Табела 53

СТАЦИОНАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – ОПШТА БОЛНИЦА У СУБОТИЦИ

Одељење	Број лекара	Број осталих здравствених радника	Број постеља	Број болесничких дана	Број случајева	Просечна дужина лечења	Искоришћеност капацитета (%)	Пропусна моћ	Заузетост болнице	Стопа хоспитализације	Оптерећеност лекара постељама	Оптерећеност осталих здравствених радника постељама
Интерно	9	69	125	18628	3297	5.6	40.8	26.4	149.0	20.9	13.9	1.8
Пнеумофтизиологија	2	15	35	4616	767	6.0	36.1	21.9	131.9	4.9	17.5	2.3
Инфективно	1	6	18	129	11	11.7	2.0	0.6	7.2	0.1	18.0	3.0
Дерматовенерологија	2	2	6	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.0	3.0
Неурологија	4	20	40	5348	555	9.6	36.6	13.9	133.7	3.5	10.0	2.0
Психијатрија	6	25	60	7065	685	10.3	32.3	11.4	117.8	4.3	10.0	2.4
Педијатрија	6	21	34	8381	2366	3.5	67.5	69.6	246.5	76.7	5.7	1.6
Продужено лечење. палиј. нега. физ.мед. и рехабилитација	4	21	44	5263	368	14.3	32.8	8.4	119.6	2.3	11.0	2.1
Хирургија	15	107	95	16761	2822	5.9	48.3	29.7	176.4	17.9	6.3	0.9
Урологија	2	11	24	2689	425	6.3	30.7	17.7	112.0	2.7	12.0	2.2
Ортопедија	7	16	42	6029	860	7.0	39.3	20.5	143.5	5.4	6.0	2.6
Гинекологија	3	20	36	2046	458	4.5	15.6	12.7	56.8	6.5	12.0	1.8
Акушерство	7	27	36	5082	1457	3.5	38.7	40.5	141.2	45.4	5.1	1.3
ОРЛ	1	8	18	1563	675	2.3	23.8	37.5	86.8	4.3	18.0	2.3
Офталмологија	2	7	14	678	146	4.6	13.3	10.4	48.4	0.9	7.0	2.0
Онкологија	3	17	22	6038	2186	2.8	75.2	99.4	274.5	13.8	7.3	1.3
ЈИЛ	4	37	15	875	156	5.6	16.0	10.4	58.3	1.0	3.8	0.4
Интервентна кардиологија и ангиосале	2	7	6	804	293	2.7	36.7	48.8	134.0	1.9	3.0	0.9
УКУПНО:	80	436	670	91995	17527	5.2	37.6	26.2	137.3	111.0	8.4	1.5

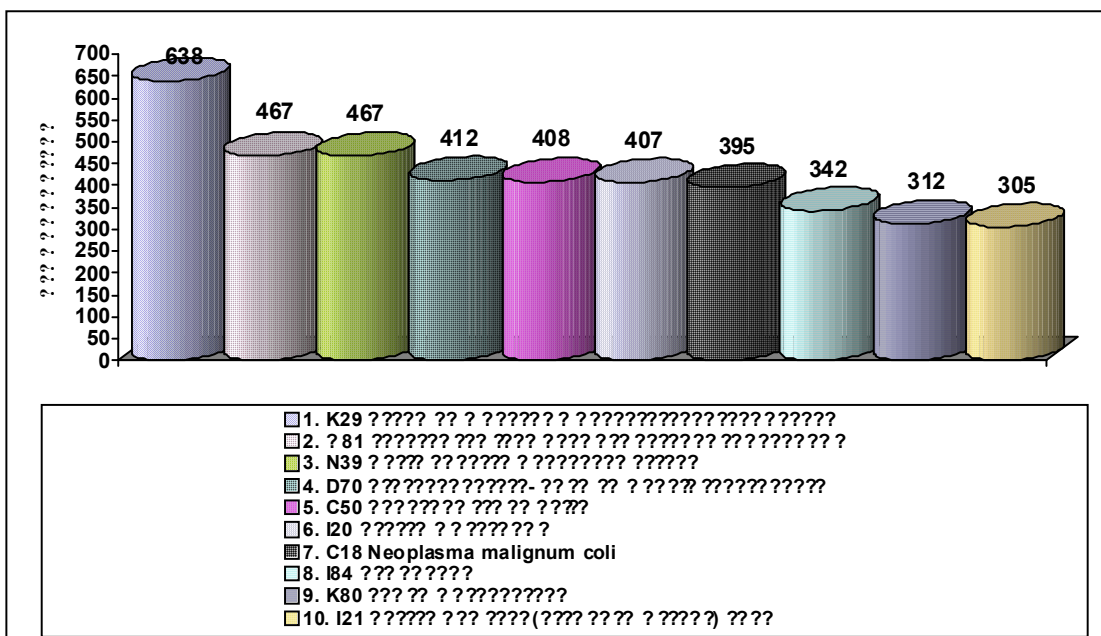
Табела 54

РАД ВАНБОЛНИЧКОГ ПОРОДИЛИШТА ДОМА ЗДРАВЉА "ДР ХАЦИ ЈАНОШ" У БАЧКОЈ ТОПОЛИ

Број постеља	10
Број лекара	1
Број медицинских сестара	6
Број случајева	159
Број болесничких дана	394
Просечна дужина лечења / дан	2.5
Искоришћеност капацитета / %	10.8

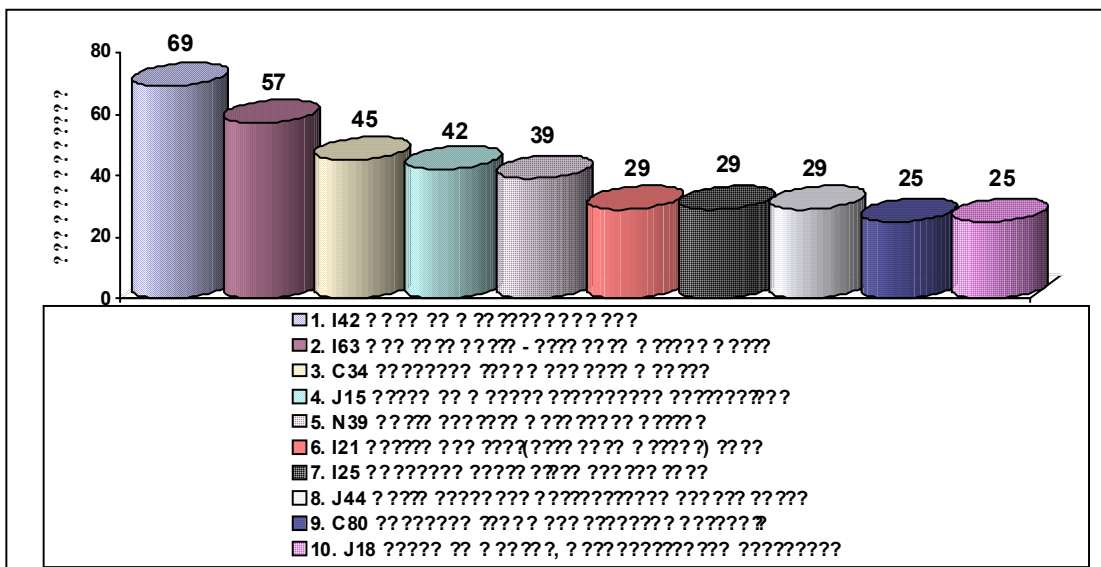
Графикон 12

ДЕСЕТ НАЈУЧЕСТАЛИЈИХ ОБОЉЕЊА У СТАЦИОНАРНОЈ ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ ОКРУГА

Графикон 13

ДЕСЕТ НАЈУЧЕСТАЛИЈИХ УЗРОКА МОРТАЛИТЕТА У СТАЦИОНАРНОЈ ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ ОКРУГА

12. ДРУГИ ОБЛИЦИ ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ (ПРИВАТНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ)

У 2024. години је на територији Севернобачког округа регистровано 109 приватних здравствених установа, 2 ординације мање у односу на 2023. годину. Структуру и број приватних здравствених установа на територији Округа чине: 1 специјална болница, 1 лекарска ординација опште медицине, 16 специјалистичких лекарских ординација, 8 поликлиника, 2 амбуланте за кућну негу и транспорт, 44 стоматолошких ординација и 3 стоматолошка ртг кабинета, 6 лабораторија за зубну технику, 9 лабораторија, 18 апотека и апотекарских установа и 1 завод за здравствену заштиту радника. Укупан број запослених у приватним здравственим установама износио је 705, што је више са 1,1% од броја запослених у 2023. години (697). Од укупног броја запослених 335 су здравствени радници са високом стручном спремом (лекари- 165 стоматолози-83. фармацеути-87) и 363 здравствена радника са средњом стручном спремом. У 2024. години је у односу на претходну годину укупан број здравствених радника са високом стручном спремом већи за 2,8%, а укупан број запослених са средњом стручном спремом је исти као у претходној години.

У 2024. години је, према подацима здравствено-статистичких извештаја које приватне здравствене установе квартално достављају Заводу за јавно здравље Суботица, регистровано 332.128 посета, 142.396 лабораторијска анализа и 6.575 протетских услуга. У односу на 2023. годину број регистрованих посета је већи за 23,0%, број лабораторијских анализа за 5,6% мањи, а број извршених протетских услуга за 11,7% већи.

У приватним здравственим установама Севернобачког округа у 2024. години је регистровано укупно 147.796 обољења и стања, што је у односу на 2022. годину више за 29,3% (у 2023. години укупно 114.342).

Укупан број обољења и стања регистрованих у приватним **педијатријским** здравственим установама износио је код предшколске деце 7.836, а код школске деце 3.302. У односу на претходну годину број регистрованих обољења и стања код предшколске деце је већи за 14,6%. Водећи узроци обољевања код деце предшколског узраста су: болести респираторног система, заразне и паразитарне болести, болести ува и мастоидног наставка, болести система за варење, а на петом месту се налази група-симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази. Број обољења и стања регистрован код деце школског узраста је већи за 47,1% у односу на претходну годину. Водећи узроци обољевања су: болести респираторног система, заразне и паразитарне болести, болести система за варење, болести мокраћно-полног система, а на петом месту се налази група болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма.

Укупан број обољења и стања регистрован у приватним ординацијама **опште медицине** износио је 3.733, што је за 118,7% више у односу на претходну годину. Водећи узроци обољевања су болести система крвотока, болести система за варење, болести респираторног система, болести мишићно-коштаног система и везивног ткива, а на петом месту су болести мокраћно-полног система.

Укупан број обољења и стања регистрован у приватним **гинеколошким** ординацијама износио је 14.521, што је за 28,9% више у односу на претходну годину. Водећи узроци обољевања су болести из групе мокраћно-полног система, потом трудноћа, рађање и бабиње, на трећем месту тумори, на четвртном група заразних и паразитарних болести и на петом месту болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма.

Укупан број обољења и стања регистрован у приватним **стоматолошким** ординацијама код деце предшколског узраста је износио 815, што је за 3,8% мање у односу на 2023. годину, код деце школског узраста је регистровано 1.437 обољења, што је за 2,1% више у односу на претходну годину, а код одраслог становништва је регистровано 30.551 обољења, што је за 2,2% мање у односу на претходну годину. Водећи узроци обољевања су каријес зуба и друге болести зуба и потпорне структуре, те болести усне дупље, плувачних жлезда и вилице.

Укупан број обољења и стања регистрован у приватним **дерматовенеролошким** ординацијама је износио 4.312 што је за 32,8% више у односу на претходну годину. Водећи узроци обољевања су болести коже и поткожног ткива, тумори и заразне и паразитарне болести.

Укупан број обољења и стања регистрован у приватним **специјалистичким** ординацијама је износио 81.469, што је за 46,6% више у односу на претходну годину. Водећи узроци обољевања су група: болести система крвотока, болести ока и припојака ока, болести респираторног система, болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма, болести мишићно-коштаног система и везивног ткива, болести система за варење, болести мокраћно-полног система, болести ува и мастоидног наставка и болести нервног система.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2023. ГОДИНИ

Табела 55

КАДАР. ПОСЕТЕ. АНАЛИЗЕ И ПРОТЕТСКИ РАДОВИ ПРЕМА ВРСТИ ПРИВАТНИХ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Приватне здравствене установе	Број регистрованих приватних зу	Укупно запослених	Запослени лекари	Запослени стоматолози	Запослен и фармацеути	Запослене медицинске сестре/техничари	Здравствен и сарадници	Број посета код свих здравствених радника	Број анализа	Број извршених протетских радова
Пружаоци болничке здравствене заштите	1	9	3	0	0	6	0	1869	0	0
Специјална болница	1	9	3	0	0	6		1869	0	0
Пружаоци амбуланте здравствене	71	364	145	81	0	138	0	307054	0	0
Лекарска пракса укупно	17	80	40	0	0	40	0	57794	0	0
Ординације опште медицине	1	5	1	0	0	4	0	3120	0	0
Специјалистичке ординације укупно	16	75	39	0	0	36	0	54674	0	0
• Педијатријска	4	14	7	0	0	7	0	12492	0	0
• офталмолошка	5	30	18	0	0	12	0	17128	0	0
• неуролошко-психијатријска	1	1	1	0	0	0	0	1176	0	0
• уролошка	1	2	1	0	0	1	0	462	0	0
• дерматовенеролошка	1	1	1	0	0	0	0	464	0	0
• гинеколошко-акушерска	1	14	8	0	0	6	0	2703	0	0
• физикална медицина и рехабилитација	1	6	0	0	0	6	0	1822	0	0
• ортопедска	1	4	2	0	0	2	0	4263	0	0
• остало (хипербарична мед.)	1	3	1	0	0	2	0	14164	0	0
Стоматолошка пракса- укупно	44	127	0	81	0	46	0	42710	0	0
Поликлинике	8	155	105	0	0	50	0	206327	0	0
Амбуланта за кућну негу	2	2	0	0	0	2	0	223	0	0
Пружаоци помоћних здравствених	18	66	4	2	1	52	7	6331	142296	6575
Лабораторија	9	39	4	0	1	27	7	0	142296	0
Лабораторија за зубну технику	6	21	0	0	0	21	0	0	0	6575
Стоматолошки ртг кабинет	3	6	0	2	0	4	0	6331	0	0
Пружаоци апотекарских услуга	18	248	0	0	86	162	0	0	0	0
Апотеке и апотекарске установе	18	248	0	0	86	162	0	0	0	0
Завод за медицину рада	1	18	13	0	0	5	0	16884	0	0
Укупно	109	705	165	83	87	363	7	332138	142296	6575

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2023. ГОДИНИ

Табела 56

ОБОЉЕЊА И СТАЊА РЕГИСТРОВАНА У ПРИВАТНИМ ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Групе болести	Педијатрија (предшколски узраст)	Педијатрија (школски узраст)	Општа медицина	Гинекологија	Стоматологија (предшколски узраст)	Стоматологија (школски узраст)	Стоматологија (одрасли)	Дерматологија	Специјалистичке ординације
I	1548	387	0	20				164	280
II	2	0	0	203				1015	1195
III	103	133	219	44				112	1340
IV	174	251	500	89				7	4928
V	116	97	215	0				0	2130
VI	89	22	261	6				4	4605
VII	111	22	3	0				0	8596
VIII	585	111	2	1				0	3178
IX	105	75	753	18				70	18064
X	2511	1032	510	17				0	4641
XI	714	313	569	2	787	1356	30208	0	4348
XII	223	39	3	3				2844	1043
XIII	345	162	352	42				2	5881
XIV	319	339	345	8430				13	4832
XV	0	0	0	274				0	13
XVI	2	0	0	0				0	1
XVII	56	20	0	0				0	25
XVIII	325	140	1	67				12	852
XIX	16	7	0	0				45	1164
XXI	492	152	0	5305	28	81	343	24	14353
УКУПНО	7836	3302	3733	14521	815	1437	30551	4312	81469

ЛЕГЕНДА:

I Заразне болести и паразитарне болести

II Тумори

III Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета

IV Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма

V Душевни поремећаји и поремећаји понашања

VI Болести нервног система

VII Болести ока и припојка ока

VIII Болести ува и болести мастоидног наставка

IX Болести система крвотока

X Болести система за дисање

XI Болести система за варење

XII Болести коже и поткожног ткива

XIII Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива

XIV Болести мочног система

XV Трудноћа, рађање и бабиње

XVI Стања у порођајном периоду

XVII Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности

XVIII Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази

XIX Повреде, тровања и последице деловања спољњих фактора

XXI Фактори који утичу на здр. стање и контакт са здр. службом

13. ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ВАСПИТАЊЕ ЗА ЗДРАВЉЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Центар за промоцију здравља Завода за јавно здравље Суботица координира активностима промоције здравља и васпитања за здравље деце и одраслих на територији Севернобачког округа (СБО), кадровски располаже са 5 запослених (1 лекара спец. социјалне медицине, 1 лекар на специјализацији, 1 виша медицинска сестра-дијететичар, 1 медицинска сестра са средњом школом, 1 здравствени сарадник на промоцији здравља). У планирању, имплементацији и евалуацији промотивних активности учествују лекари различитих специјалности: специјалиста социјалне медицине, специјалиста епидемиологије и хигијене уз интердисциплинаран рад унутар установе и у сарадњи са стручњацима из различитих немедицинских области.

Као референтна установа Завод за јавно здравље Суботица (ЗЈЗС) пружа стручно-методолошку помоћ здравственим установама у којима се спроводе промотивне и здравствено-васпитне активности: у оквиру 3 установе примарне здравствене заштите (ДЗ Суботица, ДЗ Бачка Топола и ДЗ Мали Иђош), у Општој болници Суботица и Апотеци Суботица.

У оквиру Програма који је у функцији института/завода за јавно здравље Министарства здравља РС реализује се “Координација, планирање, организација и спровођење активности промоције здравља, које су посебно усмерене на осетљиве групације становништва (труднице, мала и предшколска деца, школска деца, лица старија од 65 година живота и особе са инвалидитетом)”.

Општи циљ програма у оквиру реализације активности промоције здравља је унапређење и очување здравља становништва, развој здравих окружења и афирмација здравих стилова живота.

Програм се састоји из 3 целине:

- Координација и јачање капацитета и здравствено-промотивних активности примарне здравствене заштите
- Едукација и промоција здравља у заједници
- Унапређење здравља вулнерабилних група.

1. Координација и јачање капацитета и здравствено-промотивних активности примарне здравствене заштите

Центар за промоцију здравља ЗЈЗС је у 2024. години успоставио сарадњу са установама примарне здравствене заштите Округа (ПЗЗ) на ниво из преепидемијских година. Реализовани су састанци са запосленима у ПЗЗ у циљу пружања стручно-методолошке помоћи (у планирању – при изради планова рада појединих служби и установа, у имплементацији - при извођењу здравствено-васпитних садржаја, у евалуацији - при изради кварталних и годишњих извештаја).

У установама ПЗЗ СБО број индивидуалних здравствено-васпитних активности је на ниво реализације у 2023. години (130.991). У ДЗ Суботица је реализација индивидуалних здравствено-васпитних активности на нивоу прошлогодишње реализације (123.397), док се нешто већа реализација региструје у ДЗ Бачка Топола (7,6%), а нешто мања реализација у ДЗ Мали Иђош (13,0%). Број групних активности је, такође, на нивоу прошлогодишње реализације (9.149), а већа реализација се региструје у ДЗ Суботица (3,4%), док је реализација нешто мања у ДЗ Бачка Топола (17,3%) и ДЗ Мали Иђош (32,3%). Реализација организационих састанака је мања од прошлогодишње (27,5%), као и број здравствено-васпитних изложби (11,1%). Број посета поливалентне патронаже је на нивоу прошлогодишње реализације (35.020). Здравствено-васпитни рад установа примарне здравствене заштите у 2024. години је приказан у Табели 57.

Табела 57

ЗДРАВСТВЕНО-ВАСПИТНИ РАД У УСТАНОВАМА ПЗЗ У 2024. ГОДИНИ

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ СБО	ЗДРАВСТВЕНО-ВАСПИТНИ РАД У ПЗЗ				
	Индивидуални здравствено васпитни рад	Групни здравствено васпитни рад	Организациони састанци	Изложбе	Посете поливалентне патронажне службе
ДЗ СУБОТИЦА	123091	8138	665	483	29016
ДЗ БАЧКА ТОПОЛА	6017	1034	11	123	4197
ДЗ МАЛИ ИЂОШ	1741	21	0	0	2187
УКУПНО	130849	9193	676	606	35400

2. Едукација и промоција здравља у заједници

Запослени ЗЈЗС су организовали 4 едукације едукатора (вршњачки едукатори) у области промоције здравља (1 на тему превенција болести зависности за 15 волонтера средњешколоца ЦК Суботица, и 3 едукације за 6 ученика из 3 средње школе на тему правилне исхране и поремећаја исхране) и 6 едукација едукатора у области спречавања заразних болести (57 запослених у здравству и социјалној заштити, теме: превенција болничких инфекција, имунизација обавезним и препорученим вакцинама). Реализовано је 11 едукација одраслог становништва у области промоције здравља (запослени у здравству и одрасло становништво), а присуствовало је 476 особа (теме: гојазност као јавноздравствени проблем, срце и болести срца, смернице за лечење никотинске зависности, јачање капацитета здр. радника за превенцију и одвикавање од пушења, превенција рака дојке, ментално здравље, превенција компликација код дијабетеса и правилна исхрана код особа са шећерном болешћу). У оквиру едукативног рада са децом и омладином, као вулнерабилном категоријом становништва, реализоване су укупно 442 едукације и обухваћено 3.351 дете/ученик. Укупан здравствено-васпитни рад запослених ЗЈЗС је приказан у Табели 58.

Табела 58

ЕДУКАЦИЈЕ ЕДУКАТОРА И СТАНОВНИШТВА У ОБЛАСТИ ПРОМОЦИЈЕ ЗДРАВЉА (ПЗ) И СПРЕЧАВАЊА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ (ЗБ) ЗАВОДА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СУБОТИЦА, 2023.-2024.

Год.	Едукација едукатора област ПЗ		Едукација едукатора спречавање ЗБ		Едукација становништва област ПЗ (одрасли)		Едукација становништва област ПЗ (деца)		Едукација становништва спречавање ЗБ	
	бр. едук.	бр. учесн.	бр. едук.	бр. учесн.	бр. едук.	бр. учесн.	бр. едук.	бр. учесн.	бр. едук.	бр. учесн.
2023.	3	18	7	100	8	198	458	3321	3	89
2024.	4	80	6	57	11	476	442	3351	0	0

Током 2024. године реализација едукација у области промоције здравља је незнатно мања од прошлогодишње (2,7%), а број учесника је већи (10,5%).

ЗЈЗС успешно остварује партнерске односе са бројним организацијама у локалној заједници уз укључење великог броја сарадника и има велики број заједнички реализованих активности (Табела 59).

Табела 59

ПОКРЕТАЊЕ ПАРТНЕРСТВА У ОБЛАСТИ ПРОМОЦИЈЕ ЗДРАВЉА ЗЈЗС, 2023.-2024.

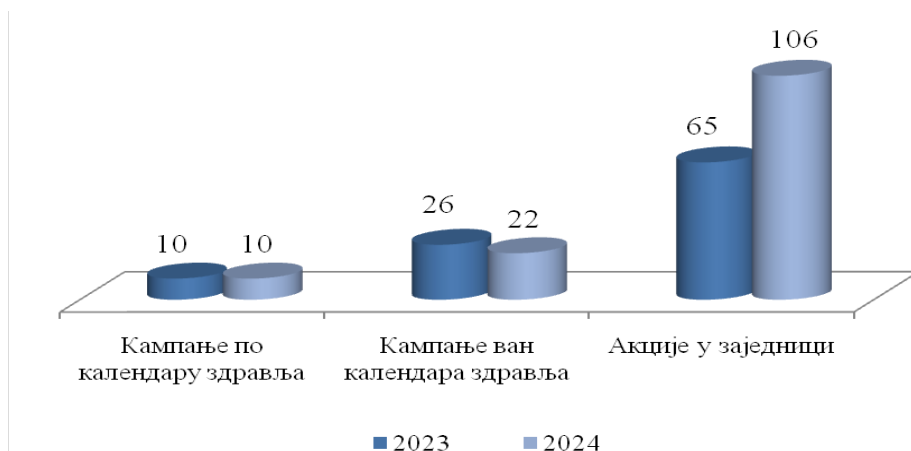
Године	Покретање партнерства			
	бр. партнера	бр. састанака	бр. учесника састанака	бр. заједничких активности
2023.	64	161	467	65
2024.	70	179	568	106

У посматраном периоду партнери ЗЈЗС, са којима су реализоване промотивне и едукативне активности, су били: Министарство здравља РС, Институт за јавно здравље Србије, Институт за јавно здравље Војводине, Град Суботица, ДЗ Суботица, ДЗ Бачка Топола, ДЗ Мали Иђош, Апотека Суботица, Општа болница Суботица, МЗ у општини, ЦК Суботица, ОШ, СШ, ПУ СУ, приватне ПУ Суботица, Италијански културни центар Суботица, Висока школа струковних студија за образовање васпитача и тренера Суботица, Учитељски факултет на мађарском језику, ПУ БТ, ЦК Бачка Топола, локални медији, прес центар, ликовна школа „De Medici“, КУД „Lifka Šandor“, Пионир Суботица, Ротографија, Млекара Суботица, „Univerexport“ Суботица, УГ „Једна уз другу“, Друштво за борбу против рака града Суботице, Планинарски клуб Спартак, Планинарско друштво „Панонци“, Алатир - Опти мед, АКА фитнес, подружница ДЛВ-СЛД, Инспира група/Инфо студ, Отворени универзитет Суботица, Геронтолошки центар Суботица, Геронтолошки центар БТ, Центар за социјални рад Суботица, Зумба фитнес, Фондација за омладинску културу и стваралаштво „Danilo Kiš“ Суботица, Градски савез „Спорт за све“, Психолошки центар „Pro Activa“, Удружење „Psihoartis“, Актив стручних сарадника Града Суботице, УГ „Literaria“, Центар за лични развој „Spektrum“, Центар за лични раст и развој „Развијалиште“ НС, Центар за несталу и зостављану децу Суботица, Центар за породични смештај и усвојење Суботица, Градско удружење „Аутизам“, Клуб особа са инвалидитетом „Звуци срца“, Међуопштинска организација глувих и наглувих Суботица, Млади аргонаути, Академски савет војвођанских мађара, Удружење „Juventus Ventus“, Удружење „Пружи ми руку“, OPENS Нови Сад, Дом ученика средњих школа Суботица, Савремена Галерија Суботица, Градски музеј Суботица...

Спровођење националних кампања према Календару јавног здравља је веће од планираног и захтеваног броја за заводе (укупно 6) и враћа се на континуирано висок ниво из предходних година. У 2024. години је број акција у заједници био већи од прошлогодишњег, док је број обележених датума мањи. Приказано на Графикону 14.

Графикон 144

РЕАЛИЗАЦИЈА КАМПАЊА ЗА ПРОМОЦИЈУ ЗДРАВЉА (ПО КАЛЕНДАРУ ЗДРАВЉА И ВАН КАЛЕНДАРА ЗДРАВЉА) СА ПРИКАЗОМ ОРГАНИЗОВАНИХ АКЦИЈА/МАНИФЕСТАЦИЈА У ЗАЈЕДНИЦИ, 2023.-2024.

Кампање обележене у 2024. години акцијама у заједници:

- Национални дан без дувана,
- Светски дан вода,
- Светски дан ретких болести,
- Национални дан борбе против рака дојке,
- Светски дан здравља,
- Међународни дан физичке активности / Светски дан кретања,
- Национална недеља здравља уста и зуба,
- Светски дан без дувана,
- Светски дан младих,
- Светски дан срца,
- Трка за срећније детињство,
- Октобар - месец правилне исхране и Светски дан хране,
- Светски дан старијих особа и Месец посвећен старијима,
- Светски дан менталног здравља – Фестивал менталног здравља,
- Пинк октобар – месец борбе против рака дојке,
- Европски дан правилне исхране и кувања са децом,
- Светски дан борбе против шећерне болести,
- Светски дан пешачења,
- Хумана субота – промоција добровољног давања крви.

Здравствено значајни датуми који су медијски обележени у 2024. години:

- Март месец борбе против малигних болести,
- Светски дан борбе против рака,
- Светска недеља дојења,
- Европска недеља превенције рака грлића материце,
- Међународни дан борбе против злоупотребе и кријумчарења дроге,
- Светски дан хепатитиса,
- Светски дан борбе против рака плућа,
- Светски дан превенције самоубистава,
- Светски дан контрацепције,
- Светски дан борбе против ТБЦ,
- Новембар месец борбе против болести зависности,
- Светски дан борбе против HIV/AIDS,
- Недеља превенције повреда у саобраћају.

Центар за промоцију здравља ЗЈЗС у сарадњи са Превентивним центром ДЗ Суботица и Градском организацијом Црвеног крста већ четрнаесту годину организује и спроводи акције под називом „Селу у походе - Провери своје ризике, контролиши здравље“ у руралним подручјима Суботице. У току 2024. године реализовано је 12 акција. Циљ одржавања ових акција је промовисање здравља и здравих стилова живота, као и мобилизација становника ових насеља на контролу здравља. Свакако је циљ и да се превентивна здравствена заштита учини доступна становницима ван града. Акције су спроведене у следећим месним заједницама: Александрово (два одласка), Нови Жедник, Ђурђин, Чантавир, Палић, Хајдуково, Бајмок, Келебија, Доњи Таванкут, Вишњевац и Макова седмица. Део мерења која су реализована у свакој руралној заједници у оквиру акција „Селу у походе“: мерење крвног притиска, шећера и масноћа у крви (холестерол), преглед дојки, ФОБ-тест, мерење телесне висине и тежине, одређивање индекса телесне масе (БМИ) и композиције тела, дистрибуција промотивног материјала и савети лекара. Запослени Завода су код 252 одраслих особа урадили мерења и одредили просечну БМИ (29kg/m²). У оквиру ове акције укључене су биле и активности обиласка социјално угрожених становника руралних месних заједница уз поделу пакета хране и хигијене, а реализовали су их сарадници и волонтери Црвеног крста Суботица. Истовремено су у основним школама одржане радионице на тему здравих стилова живота, а реализовали су их запослени Завода и волонтери ЦК Суботица.

Није било штампања властитог промотивног материјала, а дистрибуирано је 17.189 комада промотивног материјала који је обезбеђен на националном и покрајинском нивоу од тога 7.869 лифлета, 4.045 постера, 4.496 брошура и 779 комада другог промотивног материјала, и значајно је мања од прошлогодишње (24.676 комада).

Кроз континуирани рад са медијима спроводи се и континуирана едукација становништва, са бројним здравствено-значајним темама, у циљу подизања властитих капацитета и оспособљавања да раде на очувању и унапређењу властитог здравља. Реализација континуираног рада са мас медијима је већа од планираног и захтеваног броја за заводе (150), највише због постављања прилога на интернет платформе. У 2024. години је реализација нешто мања од прошлогодишње (Табела 60). На реализацију има значајног утицаја број локалних и регионалних медија у округу и успостављена сарадња, која у случају ЗЈЗС показује достигнут висок ниво поверења и успешне сарадње. Број медија се мења, али је у Суботици дужи период висок.

Табела 60

КОНТИНУИРАНА САРАДЊА СА МЕДИЈИМА ЗЈЗС, 2023.-2024.

Године	Сарадња са мас медијима				
	број прилога на ТВ	број прилога на радију	број прилога у штампи	број прес конференција	број прилога на веб страницама (ЗЈЗС+други)
2023.	167	82	125	12	531
2024.	153	84	87	12	332

Сарадња појединих центара ЗЈЗС са локалним медијима и запослених у установама ПЗЗ је приказана табеларно (Табела 61 и 62). Напомињемо да је реално значајно већи број медијских прилога у ПЗЗ, али се кроз извештаје не приказује стварно стање па је неопходно унапредити квалитет вођења медицинске евиденције.

Табела 61

РАД ЦЕНТАРА ЗЈЗС СА МАС МЕДИЈИМА У 2024. ГОДИНИ

Центри	ПРИЛОЗИ ЗА МАС МЕДИЈЕ						
	Новине	РТВ	WEB ЗЈЗС	Прес	Мониторинг воде и ваздуха	Дневни изв. о епидем. ситуацији	Укупно
Промоција здравља	71	145	64	11	-	-	291
Планирање, анализа и организација зз са информ.	-	-	4	-	-	-	4
Превенција и контрола болести	13	73	-	1	-	101	188
Хигијена и хумана екологија	3	19	1	-	24	-	47
Микробиологија	-	-	-	-	-	-	-
УКУПНО:	87	237	69	12	24	101	530

Табела 62
РАД ПЗЗ СА МАС МЕДИЈИМА У 2024. ГОДИНИ

УСТАНОВЕ ПЗЗ	ПРИЛОЗИ ЗА МАС МЕДИЈЕ				
	Новине	РТВ	ВЕБ страна	Пресс	УКУПНО
ДЗ СУБОТИЦА	3	6	14	4	27
ДЗ БАЧКА ТОПОЛА	3	5	0	0	8
ДЗ МАЛИ ИЂОШ	0	0	0	0	0
УКУПНО:	6	11	14	4	35

Носиоци целокупних активности на реализацији промоције здравља су запослени Центра за промоцију здравља, а у обележавање појединих датума се укључују и запослени из Центра за превенцију и контролу болести и Центра за хигијену и хуману екологију.

3. Унапређење здравља вулнерабилних група

Центар за промоцију здравља ЗЈЗС одржава висок ниво едукативног рада са децом и омладином већ дужи временски период, а у 2024. години је едукативним радом обухватио 12 основних школа, 6 средњих школа и 22 објекта предшколских установа. Запослени ЗЈЗС су укупно одржали 442 едукације деце и ученика. Методи рада и теме едукација су: 438 радионица (теме: правилна исхрана и физичка активност, медијска писменост и рекламе-утицај на употребу нових никотинских производа, вода за пиће, превенција болести зависности-нарگیле, е-цигарете, снус и никотинске врећице, моје здравље-моје право, систем дисања и штетност пушења, делови тела, наша чула, прање зуба, правилно прање руку, физичка активност, како да очувамо срце и плућа, дневне активности и наше навике...), и 4 едукације едукатора (тема: превенција болести зависности, поремећаји исхране код адолесцената - унос течности и утицај на здравље).

У односу на прошлу годину обухват основних школа је исти (12 ОШ). Број радионица и предавања у основним школама је нешто мањи (11,1%), као и обухват ученика у односу на прошлу годину (2,8%). Обухват средњих школа у односу на прошлу годину је исти (6 СШ), а број едукације едукатора и радионица је већи као и обухват ученика (више од дупло).

У предшколским установама обухват објекта је већи (33,3%), број реализованих радионица је на нивоу прошлогодишњег, обухват деце предшколског узраста већи за 3,5% и обухват група за 26,3%. Висок обим едукативног рада је резултат увођења нове методе рада уз коришћење савремених технологија (интернет и ЗОММ платформа, коришћење аудио-визуелног материјала). Здравствено-едукативне активности запослених Завода у основним и средњим школама, као и предшколским установама су приказане табеларно (Табела 63, 64 и 65).

Табела 63
РЕАЛИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕНО-ЕДУКАТИВНОГ РАДА ЗАПОСЛЕНИХ ЗЈЗС У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА, 2023.-2024.

Година	Реализација здравствено-едукативног рада у основним школама				
	број школа	број предавања (укључене и трибине)	број ученика обухваћених предавањима	број радионица	број ученика обухваћених радионицама
2023.	12	1	33	162	1516
2024.	12	-	-	144	1473

Табела 64
РЕАЛИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕНО-ЕДУКАТИВНОГ РАДА ЗАПОСЛЕНИХ ЗЈЗС У СРЕДЊИМ ШКОЛАМА, 2023.-2024.

Година	Реализација здравствено-едукативног рада у средњим школама						
	број школа	број предавања (укључене и трибине)	број ученика обухваћених предавањима	број едукација едукатора	бр. ученика обухваћених едукацијом едукатора	број радионица	бр. ученика обухваћених радионицама
2023.	6	3	74	3	18	9	61
2024.	6	-	-	4	80	14	122

Табела 65

РЕАЛИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕНО-ЕДУКАТИВНОГ РАДА ЗАПОСЛЕНИХ ЗЈЗС У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА, 2023.-2024.

Година	број објеката у ПУ Б.Топола	број објеката у ПУ Суботица	број родитеља	број радионица	број деце	број група	број тема
2023.	3	17	74	280	1619	57	16
2024.	4	18	80	280	1676	72	16

Континуирано се спроводи евалуација резултата спроведеног здравствено-васпитног рада као и анкетно испитивање о задовољству спроведеним едукацијама: родитеља и васпитача у вртићима, ученика и просветних радника у основним школама. Евалуациони резултати здравствено-васпитног рада у вртићима показују да је овај Програм изузетно добро прихваћен код васпитача, као и од деце предшколског узраста. Евалуациони резултати у вртићима у школској 2023./24. години показују да је проценат тачних одговара деце на 13 питања из анкетног упитника пре едукације (на почетку школске године) износио 12,2%, а после едукације (на крају школске године, тј. по завршетку комплетног програма) 74,0%. Просечна оцена задовољства васпитача квалитетом спроведене едукације је 5,0. Просечна оцена родитеља је 4,7.

Евалуација резултата здравствено-васпитног рада у основним школама у школској 2023./24. години је спроведена за ученике првих и других разреда и посебно за ученике трећих и четвртних разреда (за Програм правилне исхране). Процент тачних одговара ученика првих и других разреда на 14 питања из анкетног упитника пре едукације је износио 62,7%, а после едукације, тј. по завршетку комплетног програма 90,3%. Процент тачних одговора ученика трећих и четвртних разреда на 18 питања из анкетног упитника пре едукације је износио 63,4%, а после едукације, тј. по завршетку комплетног програма 92,4%. Просечна оцена задовољства наставника квалитетом спроведене едукације је 4,97. Просечна оцена ученика је 4,91.

Рад саветовалишта Завода за јавно здравље Суботица**Саветовалиште за одвикавање од пушења – Центар за промоцију здравља**

У току 2024. године у саветовалишту је 1 пушач (1Ж) прошла 3 посете (није цео програм). Додатно се још 1 особа интересовала и добили су телефонским путем консултацију и савете за одвикавање од пушења. Корисник услуга Саветовалишта није у току програма престао да пуши. Телефонским путем и личним посетама (укупно 7) се током целе године редовно одржава контакт са корисником саветовалишта (након 1, 3, 6 и 12 месеци).

По истеку једне године од посете саветовалишту спроводи се евалуација и сагледавање успешности одвикавања. У току 2023. године саветовалиште је посетила 1 Ж особа, која је савет добила 28 пута. Током програма је оставила пушење, након 9 месеци је због стресне ситуације опет почела да пуши и након саветовања је опет оставила цигарете. Не пуши након 12 месеци. Наставиће са саветовањима због релапса.

Саветовалиште за ДПСТ – Центар за превенцију и контролу болести

Током 2024. године у ДПСТ саветовалишту обављено је укупно 275 саветовања и тестирања на ХИВ, 80 на ХБсАг и 62 тестирања на ХЦВ. Обављено је и 20 саветовања и тестирања на сифилис. У односу на претходну годину, број саветованих и тестираних је увећан за 30%. Поред ДПСТ по захтеву клијената и савету лекара, саветовалиште континуирано спроводи надзор над акцидентима са ПЕП. У 2023. години регистрована су 22 акцидентна након којих је спроведено саветовање и ПЕП. И даље се одржава и унапређује сарадња са другим установама здравствено-социјалног типа, удружењима и невладиним организацијама на пољу превенције ХИВ и ППИ, подршке и бриге за особе које живе са ХИВ-ом. Такође, спроводи кампање и обележававање важних датума везаних за превенцију, унапређење обухвата тестираних и саветованих; обавља периодично извештавање и анализу постигнутих резултата.

Број спроведених здравствено-васпитних програма за циљане популационе групе

1. Светски дан хепатитиса: 1 тв прилога, 1 радио прилог, 1 новински чланак.
2. Европска недеља тестирања на ХИВ и хепатитисе: 2 тв прилога.
3. Светски АИДС дан: 3 тв прилога, 1 писани прилог.

Саветовалиште уско сарађује и координише активности везане за ХИВ и ППИ са 15 организација и институција на територији округа и шире: Домовима здравља-превентивним центрима, Општом болницом, Центром за социјални рад, Центром за смештај деце „Колевка“, Апотеком, Филијалом Републичког Фонда за здравствено осигурање, Локалном самоуправом, Организацијама за младе и НВО

сектором: СТАВ +, Омладина Јазаса Нови Сад, Фокус фондацијом, Црвеним Крстом, Позориштем за младе у Суботици и другим владиним и невладиним организацијама. Саветовалиште има активну сарадњу са медијима, а активно је укључено у едукације везане за проблеме са ХИВ-ом у свим областима друштвеног деловања и живота.

Саветовалиште за правилну исхрану – Центар за хигијену и хуману екологију

У склопу Центра за хигијену и хуману екологију налази се Саветовалиште за правилну исхрану. Саветовалиште пружа грађанима стручну помоћ ради очувања и унапређења здравља и радом мотивише популацију за контролу властитог здравља. У складу са својим кадровским и техничким могућностима, Саветовалиште за правилну исхрану својим корисницима пружа услуге промоције здравих стилова живота, индивидуалних саветовања о правилној исхрани и физичкој активности, израду плана исхране за децу старију од пет година и одрасле, укључујући и одрасле особе оболеле од хроничних незаразних болести, труднице, спортисте и особе старије животне доби.

На преглед у Саветовалиште за правилну исхрану пацијенти долазе са упутом од изабраног лекара. Поред тога, доносе лабораторијски налаз не старији од шест месеци, који садржи најмање следеће параметре: комплетна крвна слика, седиментација, глукоза, липидограм и урин и медицинску документацију о постојећим болестима.

Рад у Саветовалишту за правилну исхрану обухвата следеће активности: приликом првог доласка пацијента, отвара се здравствени картон у који се поред личних података пацијента бележе и анамнестички подаци са посебним делом о животним стиливима, записују се изводи из достављене медицинске документације и подаци који се добијају мерењем антропометријских и физиолошких параметара. Антропометријска мерења обухватају: мерење телесне висине, телесне масе, дебљине кожних набора, мерење обима струка и кука и мерење састава тела. Контролишу се и физиолошки параметри: крвни притисак и пулс. Поред наведеног, пацијенти старији од 18 година испуњавају *Упитник за одрасле особе* (Институт за јавно здравље Републике Србије „Др Милан Јовановић Батут“: Пројекат здравствено стање, здравствене потребе и коришћење здравствене заштите становништва Србије), а деца до 18 година испуњавају *Анкету исхране* (Завод за јавно здравље Суботица). Подаци из упитника/анкете помажу лекару да поред анамнестичких података добије јаснију слику о навикама у исхрани и физичкој активности. Највећи и најзначајнији део у раду са пацијентима припада разговору са пацијентом који обухвата многе сегменте живота, стога се поред препорука о правилној исхрани, пацијентима дају савети о здравим стиливима живота, о значају познавања фактора ризика у животной средини са циљем препознавања опасности и заштите њихове безбедности, као и савети за јачање менталног здравља. Узимајући у обзир све расположиве податке, укључујући и податке из медицинске документације, а на основу стручних доктрина и препорука Светске здравствене организације, лекар специјалиста хигијене утврђује статус исхрањености и здравствено стање пацијента. На основу наведеног, сачињавају се препоруке за правилну исхрану, дају се савети за мењање навика породичне исхране, едукација о здравственој безбедности намирница, препоруке за коришћење слободног времена са више физичке активности, као и сугестије за психолошко саветовање.

До јуна 2023. године дијететске консултације је обављао виши дијететичар-нутрициониста из Центра за промоцију здравља, а након тог периода ова услуга је саставни део рада лекара специјалисте хигијене. Консултације се спровode у виду двосмерне комуникације, односно уз учешће пацијента, коме је пружена могућност да разреши све нејасноће и дилеме које има у вези са представљеним индивидуалним програмом исхране. Консултације се обављају и телефонски и путем електронске поште.

Контролним прегледом се проверава статус пацијента у односу на први преглед или претходне прегледе и врши се корекција плана исхране и / или допуне, уколико за то постоји потреба.

Први преглед се заказује (лично / телефонски / мејлом), а контролни преглед заказује лекар (контролни преглед се заказује у периоду од шест недеља до три месеца у односу на први преглед, а зависи од здравственог статуса пацијента и процене лекара на основу свих расположивих података). Труднице и пацијенти који су били на хоспитализацији, а од стране специјалисте је препоручен одговарајући режим исхране, имају приоритет код заказивања прегледа.

Од 2005. године до јуна 2023. године, услуге Саветовалишта за правилну исхрану нису биле саставни део услуга Републичког фонда за здравствено осигурање. Склапањем уговора са Републичким фондом за здравствено осигурање за услуге Саветовалишта, од јуна 2023. године за све пацијенте су обезбеђене бесплатне услуге Саветовалишта (пацијент доноси лекарски упут од стране изабраног лекара).

Саветовалиште за правилну исхрану ради једанпут седмично, средом (осим у периоду годишњих одмора, државних и верских празника, оправданог одсуства запослених) у периоду од 8.30 ч до 12.30 ч. Поред тога, лекар специјалиста током радне седмице у складу са осталим радним задацима обрађује податке добијене приликом прегледа пацијента и сачињава програм за исхрану за сваког пацијента. На месечном нивоу се прати остварење услуга које су уговорене са Републичким фондом за здравствено осигурање.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Једном годишње се обрађују подаци анкета о задовољству корисника услуга / пацијената. Анкетирање се спроведени према Анкетном упитнику о задовољству корисника Саветовалишта за правилну исхрану, Обр. бр: П08-О/11. Укупна просечна оцена за 2024. годину: 4,96.

У Саветовалишту за правилну исхрану раде: један лекар специјалиста хигијене и један техничар са завршеном средњом медицинском школом.

Табела 66

БРОЈ ПРЕГЛЕДА У САВЕТОВАЛИШТУ ЗА ПРАВИЛНУ ИСХРАНУ

Година	Први прегледи		Контролни прегледи		Укупно
	одрасли	деца	одрасли	деца	
2020.	15	25	4	4	48
2021.	22	30	1	3	56
2022.	17	34	3	2	56
2023.	36	34	3	1	74
2024.	37	89	8	3	137

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Укупан број одрађених средстава у 2024. години: 32 (у 2023: 26).

Број пацијената је већи у односу на 2023. годину за 85%, највероватније захваљујући финансирању услуга Саветовалишта.

Од укупног броја првих прегледа у 2024. години (126), 89 прегледа (70,6%) је одрађено код деце до 18 година.

Одрађена су три контролна прегледа код деце и осам код одрасле популације, што чини 8% у односу на укупан број прегледа.

Разлози за долазак у Саветовалиште за правилну исхрану:

Деца (до 18 година):

- Систематски прегледи-упут педијатра: 87,7%
- Родитељ доводи дете (самоиницијативно): 8,9%
- Здравствени проблеми код деце (осим гојазности): 3,4%

Одрасли:

- Здравствени проблеми: 72,9%
- Остало (мешовити разлози: естетски, неки други разлози; одрасли ретко прецизирају разлог доласка у саветовалиште): 27,1%

Дугогодишњи рад са пацијентима у Саветовалишту за правилну исхрану потврђује потребу за мултидисциплинарним приступом у решавању најчешћег проблема у вези са поремећајем исхране-гојазношћу, који би подразумевао укључивање психолога и педијатра у тимски рад, као и могућност саветовалишног групног рада са више чланова породице, а уједно и вршњачку едукацију. Код утврђене гојазности у адолесцентном периоду (од 12 до 18 година), лекар специјалиста хигијене даје препоруку за упућивање пацијента на стационарно лечење и рехабилитацију гојазности у Центар за превенцију, лечење и рехабилитацију гојазности код деце и адолесцената „Чиготица“, при специјалној болници за болести штитасте жлезде и болести метаболизма, Златибор. Деца која су била на лечењу враћају се са веома позитивним утисцима и добрим резултатима. Међутим, с обзиром да не постоји одговарајућа подршка за континуирани рад на сличан начин као у „Чиготици“, постигнути резултати врло брзо буду „поништени“, те је дугорочан исход свих уложених напора код гојазне деце и адолесцената незадовољавајући.

Са сигурношћу можемо констатовати да би улога психолога у саветовалишном раду значајно допринела квалитету услуга, са циљем који је усмерен на унапређење и јачање менталног здравља наших пацијената.

Уредба о Националном програму за превенцију гојазности код деце и одраслих („Сл. гласник РС“, бр. 9/2018), која је предвидела међусекторску сарадњу (здравство, просвета, трговина, медији), није заживела, а на крају 2024. године још увек не располажемо информацијама да ли се одређене активности које су саставни део наведеног програма планирају у наредној години, поготово што је програмом предвиђено остварење кључних циљева до 2025. године.

Кључни циљеви за унапређење дијететских навика код деце и одраслих (извод из програма):

- 1) Заустављање тренда и пораста учесталости прекомерно ухрањене и гојазне деце и одраслих;
- 2) Повећати за 10% број деце и одраслих са нормалном телесном масом за узраст;
- 3) Унапредити ниво знања и информисаности о значају правилне исхране и повећати знања о принципима правилне исхране и препорукама за правилну исхрану кроз континуирану едукацију;

4) Модификовати навике у исхрани са циљем постизања:

- редовних оброка у току дана,
- смањења уноса соли,
- смањења у укупног уносу масти (посебно масти животињског порекла),
- смањење уноса рафинисаних угљених хидрата,
- смањење уноса слатких безалкохолних пића,
- повећање уноса воћа и поврћа,
- повећање уноса житарица целог зрна,
- повећање уноса рибе;

5) Повећање процента мајки које искључиво доје до шестог месеца уз наставак дојења уз увођење немлечне дохране у складу са пожељном праксом храњења.

Улагање у адекватну исхрану становништва значи инвестицију у национално здравље, тиме се поред здравственог значаја наглашава важност и социјалне и економске компоненте правилне исхране.

14. ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

14.1 УВОД

Надзор над заразним болестима, праћење и анализу епидемиолошке ситуације заразних болести у Севернобачком округу спроводи Центар за превенцију и контролу болести. Годишњи извештај Завода за јавно здравље Суботица анализира кретање и дистрибуцију заразних болести, карактеристике регистрованих епидемија, резултате спречавања и сузбијања заразних болести, који су постигнути у сарадњи са домовима здравља на подручју СБО. Циљ анализе је идентификација приоритетних епидемиолошких проблема, праћење трендова и дистрибуције болести у популацији, резултата спровођења имунизације и других мера спречавања и сузбијања заразних болести.

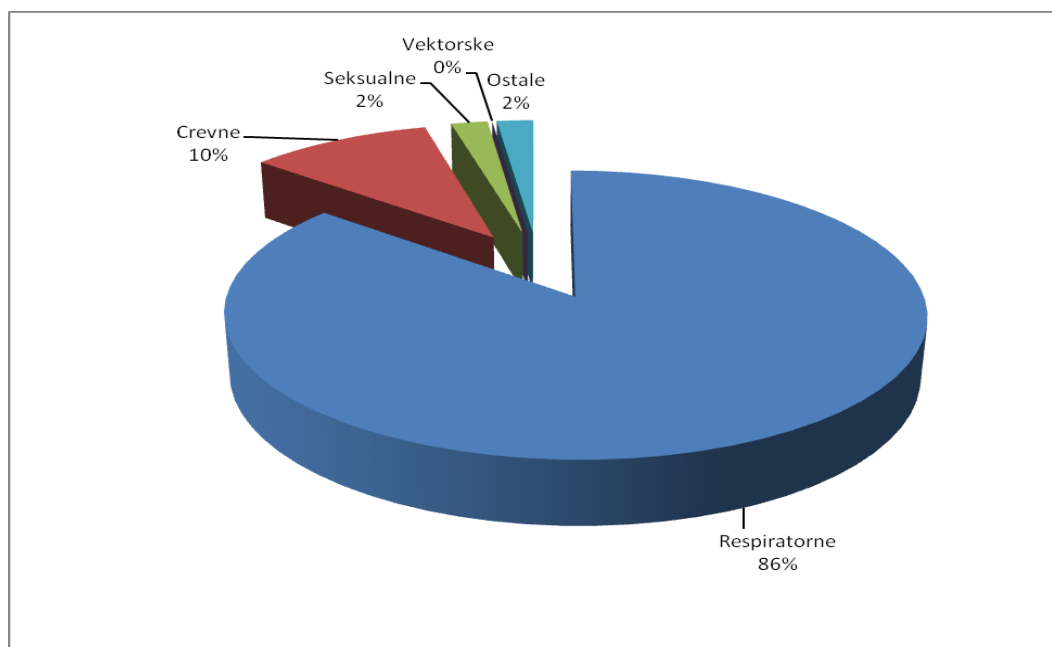
14.2 ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ У СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2024. ГОДИНИ

Епидемиолошки надзор над заразним болестима у нашој земљи је регулисан законским прописима и подзаконским актима. Током последње четири године дошло је до великих измена у законској регулативи у области надзора над заразним болестима. Док је претходни Закон о заштити становништва од заразних болести прописивао обавезно пријављивање већег броја дијагноза без обавезне лабораторијске потврде, новим Законом из 2016. године, са чијом се имплементацијом започело током друге половине 2017. Године након доношења Правилника о пријављивању заразних болести (Сл. гласник РС бр 44/2017) листа заразних болести које се обавезно пријављују је значајно сужена. Респираторне инфекције које су до измене законске регулативе 2016. године, представљале водећа обољења у популацији (варичела, стрептококни тонзилитиси, стрептококни фарингитиси, вирусне и бактеријске пнеумоније без етиолошке потврде...), дијареје и гастроентеритиси без етиолошке потврде дијагнозе, шуга... више се не пријављују (осим у случају појаве у епидемијској форми). Ипак, појава епидемије заразне болести COVID-19 је изменила епидемиолошку слику заразних болести у односу на период пре 2020.године. Силазни тренд инциденције заразних болести је резултат је гашења епидемије заразе болести COVID-19. која је у нашој земљи регистрована у марту 2020.године. Анализом су обухваћена и обољења сличних грипу који се пријављују збирном пријавом). То је разлог доминантног учешћа групе респираторних болести.

Поново је процентуално учешће групе респираторних болести водеће, и у 2024.години износи 86%. Следе цревне заразне болести (10%), сексуалне (2%), а све остале су учествовале са 2%. (графикон 15)

Графикон 15.

ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ ГРУПА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У СБО У 2024. ГОДИНИ

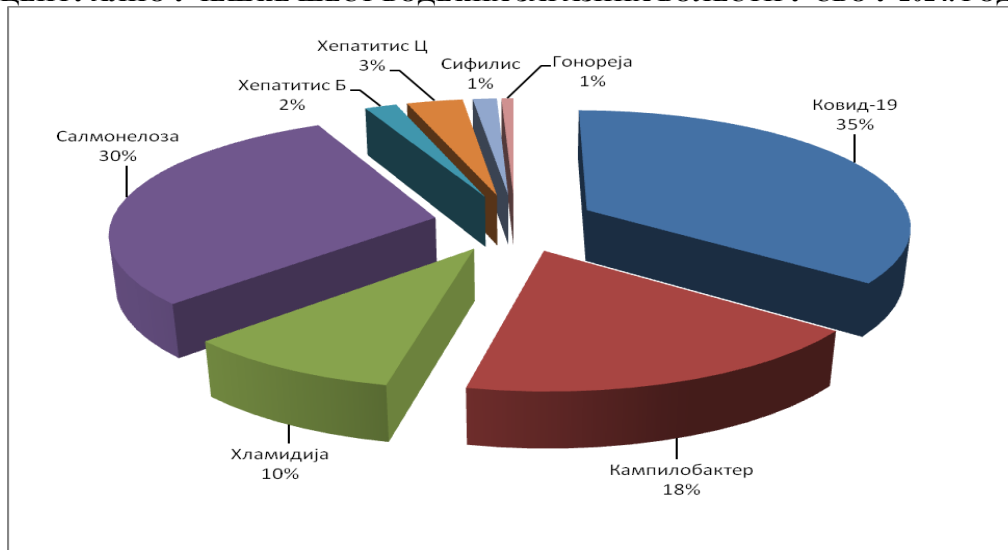

14.3 НАЈЧЕШЋЕ РЕГИСТРОВАНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ У 2024.ГОДИНИ

У структури заразних болести, међу осам најчешће пријављених дијагноза у 2024. години у Севернобачком округу, водеће место је заузимала заразна болест COVID-19 (35%), следе салмонелозе (30%). На трећем месту се нашао кампилобактер (18%), а четвртом хламидије (10). Остале заразне болести, заједно, чиниле су 7% свих регистрованих заразних оболења у 2024.години. (графикон 16)

Графикон 16.

ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ ШЕСТ ВОДЕЋИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У СБО У 2024. ГОДИНИ

У 2024.години није регистрована епидемија инфлуенце.

14.4 ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕДЛОГ МЕРА:

Силазни тренд инциденције заразних болести резултат је гашења епидемије заразне болести COVID-19 која је у нашој земљи регистрована у марту 2020. године. Анализом су обухваћена и оболења сличних грипу који се пријављују збирном пријавом). То је разлог доминантног учешћа групе респираторних болести.

Потребно је и надаље стриктно поштовање Правилника о пријављивању заразних болести, од стране ординирајућих лекара, односно ажурније пријављивање заразних болести са свих нивоа здравствене заштите са нагласком на правовременост (болести и сунђе које се пријављују хитном пријавом).

15. ОБУХВАТ РЕГИСТРОВАНИХ ЛИЦА ОБАВЕЗНИМ ВАКЦИНАМА И ИМУНИЗАЦИЈА ПО ЕПИДЕМИОЛОШКИМ ИНДИКАЦИЈАМА НА ТЕРИТОРИЈИ СБО У 2024. ГОДИНИ

Табела 67

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ТУБЕРКУЛОЗЕ

Редни број	Општина	Број живорођених	Број вакцинисаних	%
1	Суботица	1080	1063	98.43
2	Б. Топола	111	109	98.2
3	М. Иђош	78	78	100
УКУПНО Округ		1269	1250	98.5

Табела 68

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ДЕЧЈЕ ПАРАЛИЗЕ

Редни бр.	Општина	Ревакцинација ИПВ					
		У 7. години			У 14. години		
		Бр. план.	Бр. ревакц.	%	Бр. план.	Бр. ревакц.	%
1	Суботица	1200	1186	98.83	1200	1108	92.33
2	Б. Топола	260	248	95.38	230	220	95.65
3	М. Иђош	110	107	97.27	110	105	95.45
Укупно округ		1570	1541	98.15	1540	1433	93.05

Табела 69

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ДИФТЕРИЈЕ, ТЕТАНУСА И ПЕРТУСИСА

Редни бр.	Општина	Ревакцинација ДТ у 7. години			Ревакцинација ДТ у 14. години		
		Бр. план.	Бр. ревакц.	%	Бр. план.	Бр. ревакц.	%
1	Суботица	1200	1116	93.00	1310	1141	87.10
2	Б. Топола	260	246	94.61	244	191	78.28
3	М. Иђош	105	100	95.24	110	105	95.45
Укупно округ		1565	1462	93.42	1664	1437	86.36

Табела 70

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ МОРБИЛА, РУБЕОЛЕ И ПАРОТИТИСА

Редни бр.	Општина	Вакцинација ММП у 2. години			Ревакцинација ММП у 7. години		
		Број планираних	Број вакцинисаних.	%	Број планираних	Број ревакцинисаних	%
1	Суботица	1200	1076	89.67	1200	1166	97.17
2	Б. Топола	200	171	85.55	260	248	95.38
3	М. Иђош	100	93	93.00	110	107	97.27
Укупно округ		1500	1340	89.33	1570	1521	96.88

Табела 71

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ХЕПАТИТИСА Б

Редни бр.	Општина	Хепатитис Б вакцинација са три дозе			Вакцин. пропуштених годишта са три дозе
		Бр. план.	Бр.вакц.	%	
1	Суботица	1200	1071	89.25	16
2	Б. Топола	200	192	96.00	3
3	М. Иђош	95	85	89.47	2
Укупно округ		1495	1348	90.17	21

Табела 72

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ОБОЉЕЊА ИЗАЗВАНИХ ДТаП-ИПВ-Хиб

Редни бр.	Општина	ДТаП-ИПВ-Хиб вакцинација		
		Број планираних	Број вакцинисаних	%
1	Суботица	1200	1068	89.00
2	Б. Топола	200	191	95.50
3	М. Иђош	95	85	89.47
Укупно округ		1495	1344	89.90

Табела 73

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ТЕТАНУСА ПОВРЕЂЕНИХ ЛИЦА

Ред. Број	Општина	Укупан број повређених	Број повређених лица која су потпуно вакц. одн. ревакц. а код којих је прошло више од 10 год.од последње примљене дозе вакцине (1 доза вакцине + ХТИг) (1)	Број повређених лица која нису вакц. која су непотпуно вакц. или немају доказе о вакцинацији (2)	Број лица којима су апликоване 3 дозе вакцине + ХТИг (3)	Укупно апликовано доза вакцине	Укупан број лица којима је апл. ХТИг
1	Суботица	3208		1745	1463	4342	1265
2	Б. Топола	746		391	355	1030	453
3	М. Иђош	371		198	173	475	0
Укупно округ		4325		2334	1991	5847	1718

Табела 74

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ БЕСНИЈА

Ред. Број	Општина	Бр. повређених	HRIG+вакцина	Апликована само вакцина	Бр. преекспозиционо заштићених	Укупно вакцинисано
1	Суботица	0	0	0	3	3
2	Б. Топола					
3	М. Иђош					
Укупно округ		0	0	0	3	3

Табела 75

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ХЕПАТИТИСА Б ЕКСПОНИРАНИХ ЛИЦА

Ред. Број	Општина	Хемофил.	Дијализа*	Полни партнери HBs Ag +	ИВ наркомани	Инсулин. зав. дијаб.	Лица која су имала акцидент са инфективним материјалом	Штићеници уст. соц. зашт.**	Здрав. радници	Учен. и студ. здрав. струке	Укупно вакцинисаних
1	ЗЈЗ Суботица	0	3	1	0	0	0	0	29	3	36
2											
3											
Укупно округ		0	3	1	0	0	0	0	29	3	36

* Број потпуно вакцинисаних обухвата оне који су примили комплетну серију од 3. односно 4* дозе (дијализа-двострука доза за одређени узраст)

** Остале епидемиолошке индикације

Табела 76

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ГРИПА ПРЕМА УЗРАСТУ

Ред. Број	Општина	Узраст				Укупно вакцинисаних
		6 мес.– 4 год.	5-19 год.	20-64 год.	65 и више	
1	ДЗ Суботица	5	13	1690	3251	4959
2	ДЗ Бачка Топола	2	4	375	938	1319
3	ДЗ Мали Иђош	0	2	60	263	325
Укупно округ		7	19	2125	4452	6603

Табела 77

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ГРИПА ПО ЕПИДЕМИОЛОШКИМ И КЛИНИЧКИМ ИНДИКАЦИЈАМА

Ред. Број	Општина	Клиничке индикације	Епидемиолошке индикације		Здравствени радници	Укупно вакцинисано
			Геронтолошки центар	Установе социјалне заштите		
1	ДЗ Суботица	3895	654	102	308	4959
2	ДЗ Бачка Топола	905	0	245	169	1319
3	ДЗ Мали Иђош	299	0	0	26	325
Укупно округ		5099	654	347	503	6603

15.1 ИМУНИЗАЦИЈА НА ПОДРУЧЈУ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Током 2024. године на подручју Севернобачког округа постигнут је висок вакцинални обухват обвезника у првој години живота вакцином против туберкулозе (БЦГ), док су вредности обухвата осталим обавезним вакцинама биле испод предвиђених 95%.

Имунизација новорођенчади вакцином БЦГ имала је вредност вакциналног обухвата од 98,5%, што је тек нешто изнад оствареног обухвата из 2023. године.

Имунизација обвезника комбинованом петовалентном вакцином против дифтерије, тетануса, великог кашља, дечије парализе и болести које изазива хемофилус инфлуенце тип б (ДТаП-ИПВ-Хиб), са три дозе вакцине, током прве године живота, имала је вредност вакциналног обухвата од 89,9%, што је виша вредност у односу на ону забележену током 2023. године.

Вакцинација обвезника вакцином против вирусног хепатитиса Б (ХБ), са три дозе вакцине, у првој години живота, спроведена је са обухватом од 90,17%, што је смањење у односу на претходну годину.

Вакцинални обухват вакцином против обољења које изазива пнеумокок износио је 90,37%, што представља повећање у односу на 2023. годину.

Обухват вакцином против малих богиња, заушача и рубеле (ММР), која се апликује у другој години живота, имала је вредност оствареног вакциналног обухвата од 89,33%, што је повећање у односу на претходну годину.

Ревакцинација комбинованом петовалентном вакцином ДТаП-ИПВ-Хиб у другој години живота имала је обухват од 90,73%, што представља повећање у односу на 2023. годину.

Ревакцинација вакцином ММР у седмој години живота реализована је са обухватом од 96,88%, и представља повећање у односу на вредност из претходне године.

Ревакцинација комбинованом вакцином против дифтерије, тетануса, великог кашља и дечије парализе (ДТаП-ИПВ), у седмој години живота, имала је вредност вакциналног обухвата од 98,15%, што је такође повећање у односу на остварени обухват током 2023. године.

Ревакцинација вакцином против дифтерије и тетануса обвезника у четрнаестој години живота (дТ) реализована је са обухватом од 93,05%, што представља значајно повећање у односу на претходну годину.

Почев од месеца јуна 2022. године, започето је са препорученом имунизацијом против обољења које изазива Хумани папилома вирус. Током првих шест месеци њене примене, утрошено је 467 доза. Наредне, 2023. године, утрошено је 824 доза деветовалентне вакцине Гардасил 9, док је током 2024. године утрошено укупно 803 доза. Број апликованих доза ове вакцине током 2024. године је незнатно смањен у односу на 2023. годину.

За потребе здравствених установа на територији Севернобачког округа је током 2024. године дистрибуирано 8500 доза вакцина против грипа, од чега је утрошено укупно 6603 доза, односно 77,68%. Процент утрошених вакцина против грипа је током 2024. године био већи у односу на претходну годину.

Током 2024. године, вакцином против тетануса (ТТ) заштићено је 4325 лица, што је незнатно смањење у односу на број заштићених лица током 2023. године. Од овога броја, њих 1718 примило је и пасивну заштиту у виду хуманог антитетанусног имуноглобулина (ХТИГ), што представља повећање у односу на годину дана раније.

Вакцинација против хепатитиса Б, са три дозе вакцине, спроведена је код 32 радника запослених у здравственим установама, што је знатније смањење у односу на број вакцинисаних радника током 2023. године. С обзиром да је обавезна вакцинација против овог обољења на снази већ готово 20 година, све је већи број запослених који су ову вакцину примили одмах по рођењу, односно, у 12. години живота, у складу са раније важећим Правилником о имунизацији.

У 2024. години није апликована укупно 1271 вакцина код обвезника узраста од нула до четрнаест година живота, што је мањи број у односу на претходну годину. Због медицинских разлога, у првом реду услед привремених контраиндикација условљених фебрилношћу и акутном болешћу, није апликовано 347 вакцина, што је такође мањи број у односу на 2023. годину. 924 доза вакцина није дато услед постојања немедицинских разлога.

15.2 АНАЛИЗА БОЛНИЧКИХ ИНФЕКЦИЈА У 2024. ГОДИНИ.

Праћење епидемиолошке ситуације болничких инфекција (БИ) спроводило се на основу студија преваленције и инциденције, пријава болничких инфекција, праћења антимикробне резистенције, као и редовног и ванредног епидемиолошког надзора.

Унапређење епидемиолошке ситуације везано за болничке инфекције у здравственим установама обављано је континуирано током године путем пружања стручно-методолошке помоћи, писаних мера и

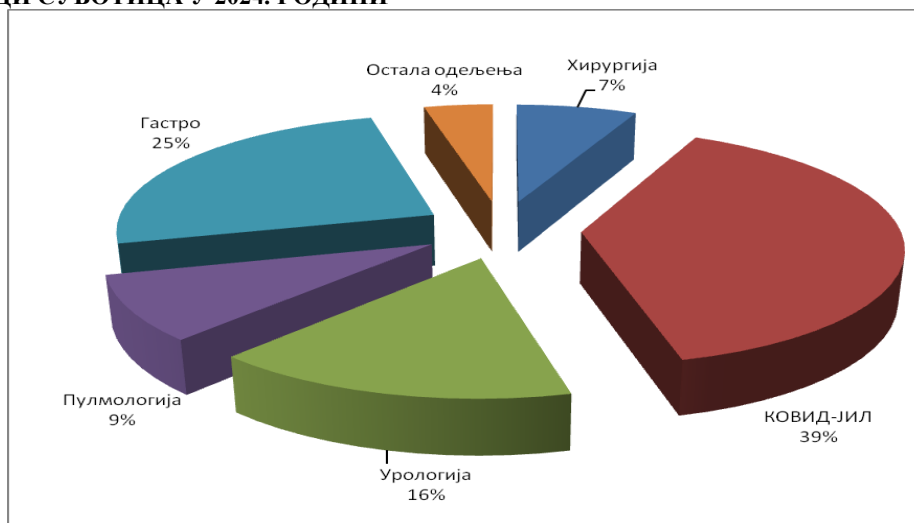
препурака, стручно-методолошких упутстава и протокола за брзо откривање, сузбијање и контролу болничких инфекција и циљаним едукацијама здравственог особља.

У периоду 01.01-31.12.2024. године пријављена је и анализирано 105 случајева болничких инфекција код исто толико пацијента. Највећи број (35) БИ је настао као последица инфекције вирусом SARS-CoV-2. Сви случајеви болничких инфекција регистровани су студијом инциденције. У циљу континуираног надзора, превенције, раног откривања и сузбијања болничких инфекција, обављена су 24 обилазака здравствених установа, укључујући и ванредни надзор.

Највећи број Б.И. регистрован је на одељењу КОВИД ЈИЛ (39%), следи Гастроентерологија са процентуалним учешћем од по 25%, потом Урологија са 16%, Пулмологија 10% и Хирургија са 7%. То је уобичајена слика за одељења са повећаним ризиком. (Графикон 17)

Графикон 17.

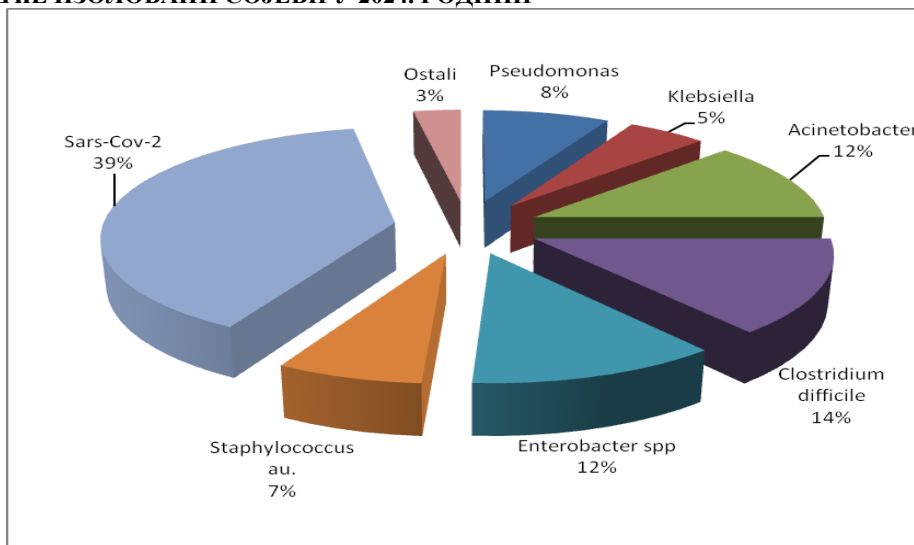
ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ БОЛНИЧКИХ ИНФЕКЦИЈА ПО ОДЕЉЕЊИМА У ОПШТОЈ БОЛНИЦИ СУБОТИЦА У 2024. ГОДИНИ

100% (105) анализираних пријава болничких инфекција имало је микробиолошки потврђене изолате. Код 40% микробиолошких изолата утврђена је антибиотска резистенција

Графикон 18.

НАЈЧЕШЋЕ ИЗОЛОВАНИ СОЈЕВИ У 2024. ГОДИНИ

Током 2024. године нису регистроване епидемије болничких инфекција.

15.6 ПРЕДЛОГ МЕРА:

У наредној години предвиђене су следеће мере и активности у циљу унапређења надзора и контроле болничких инфекција у здравственим установама:

- Израда Програма и годишњег плана превенције и контроле БИ
- Преиспитивање вакциналног статуса запослених у здравственим установама и обављање вакцинације против Хепатитиса Б.
- Надзор над коришћењем заштитне опреме
- Надзор и контрола пријављивања болнички инфекција и епидемија
- Сарадња са комисијом за лекове и другим комисијама на нивоу здравствених установа.
- Континуиране едукације са темама спречавања БИ

16. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ У 2024. ГОДИНИ

Људска енергија биће повећана посебном бригом о здрављу, здравом исхраном, умереношћу, правилним начином живота, кретањем, поштовањем себе и других.

Др Ирена С. Милер („Унутрашњи свет здравља“)

16.1 УВОД

Један од најважнијих задатака и изазова са којима се суочава данашње друштво јесте достизање високог нивоа заштите живота и здравља људи. „Циљ обезбеђења довољних количина безбедне хране је задатак који свака држава ставља у први план. Чињеница је и да је у међународним односима безбедност хране издвојена као приоритет, а да мере које се предузимају у постизању поменутог циља имају предност у односу на све остале, па чак и строге економске постулате међународних споразума“ (Н. Вујовић: „Безбедност хране биљног порекла у Републици Србији“, Београд 2017).

Прве писане документе о безбедности хране налазимо код Хипократа, Хорација и Овидија који су писали о отровним биљкама, као и код Еурипида који је писао о целој породици отрованој печуркама. До почетка XX века о безбедности хране се није много знало, а још мање се о њој говорило и чинило. До 1960. године, научна сазнања везана за безбедност хране су достигла ниво који је омогућио компанији „Pillsbury“ да произведе храну за астронауте. На бази овог искуства Хауард Бауман, главни технолог у компанији „Pillsbury“, осмислио је НАССР систем (Анализа опасности на критичним контролним тачкама) који је саставни део свих стандарда који се примењују у објектима који се баве прерадом, паковањем, складиштењем, транспортом и услугама везаним за храну. НАССР систем је почео да се примењује у индустрији хране почетком седамдесетих година прошлог века у САД, а у ЕУ је постао обавезан стандард усвајањем Регулативе ЕЦ/178/2002. Данас се област *безбедност хране* ослања на најмодерније стандарде: IFS, ISO 22000; BRC, FSSC 22000 („Безбедност хране, задатак сваког од нас“, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, USAID и NALED, 2021).

На безбедност хране у свету утиче већи број фактора. Пре свега би требало узети у обзир озбиљне проблеме у вези расположивости хране и воде (ткз. сигурност снабдевања), раст међународне трговине пољопривредно-прехрамбеним производима, увећање броја и промена у структури становништва на Земљи, затим повећање обима путовања и миграционих кретања, као и све захтевнију регулативу на међународном и/или регионалном нивоу. Поред наведених, не би требало умањити значај нових технологија у примарној производњи хране, значајне новине у процесима обраде, прераде и паковања намирница, промене у погледу руковања и начина припреме хране, повећану резистентност бактерија, и др. Нови трендови у исхрани (готова храна, веганство, вегетаријанство, што мања прерада хране, специјалитети који захтевају употребу егзотичних намирница, нова храна, органска храна, вештачки узгојено месо) довели су до појаве нових опасности, а и обновили неке које су биле под контролом.

„Стручњаци који раде у области оцене здравствене исправности хране сматрају да је појам апсолутно здраве и неконтаминираних хране, тј. појам „нултог ризика“ од контаминената у храни нереалан, али је тенденција у свим земљама света да се применом савремених научних сазнања у производњи и контроли намирница препознају могући ризици и сведу на најмању могућу меру. Поред макро и микронутријената и ненутритивних природних компоненти хране (које су често одговорне за њене органолептичке особине и које их, глобално гледано, чине биолошки вредним и прихватљивим), у намирницама се могу наћи и бројне друге супстанце које су мање или више штетне по здравље. Превасходно мисли се на микроорганизме и њихове токсине, адитиве и резидуе контаминената. Доказивање присуства ових супстанци и њихово одређивање чине основу испитивања здравствене исправности“ (М. О. Мирић, С. С. Шобајић: „Здравствена исправност намирница, 2002“).

Здравствено исправном храном сматра се храна прихватљива за конзумацију и без штетних материја у количинама које би акутно или хронично могле да угрозе људско здравље.

Према Закону о предметима опште употребе („Сл. гласник РС“, бр. 25/2019, 14/2022) „здравствена исправност, односно безбедност предмета опште употребе значи да је исти усаглашен са захтевима овог Закона и других прописа у погледу сензорних особина, састава, врсте и садржаја штетних састојака, информација о производу, микробиолошке исправности (где је примењиво), као и да не представља ризик за здравље људи и животну средину“ (члан 6, став 1, редни бр. 13).

Да би се исправно проценила сигурност производа (хране и предмета опште употребе) нужно је да се обраде све анализе одређених параметара релевантних за поједину категорију хране, или врсту предмета опште употребе. Управо због тога, сложеност приступа оцени здравствене исправности не зависи само од техника одређивања потенцијално присутних штетних материја у производима и њиховим састојцима, него и добром познавању сваког производа понаособ.

Стратегија јавног здравља у РС 2018-2026. године „Здрави људи, здравље у свим политикама“, подржава унапређење здравља, спречавање болести и продужење квалитетног живота становништва, путем општих и специфичних циљева, акционих планова и њиховом имплементацијом у шест

различитих, али подједнако важних области деловања: 1) *физичко, ментално и социјално здравље становништва*; 2) *промоција здравља и превенција болести и повреда*; 3) *животна средина и здравље становништва*; 4) *радна околина и здравље становништва*; 5) *организација и функционисање здравственог система*; 6) *поступање у кризним и ванредним ситуацијама*. Формулисање Стратегије усклађено је са десет препознатих кључних области деловања јавног здравља (*10 Essential Public Health Operations and Services in Europe 10 EPHO's*). У складу са препорукама Регионалне канцеларије СЗО за Европу, под тачком 3, наводи се заштита здравља, укључујући *безбедност животне средине и радне околине, хране и друго*.

16.2 МЕТОДОЛОГИЈА

На основу Закона о безбедности хране и Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране („Сл.гласник РС“, бр. 41/2009, „Сл.гласник РС“, бр. 17/2019), Закона о предметима опште употребе („Сл. гласник РС“, бр. 25/2019, 14/2022), Закона о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС“, бр. 15/2016, 68/2020, 136/2020), Закона о јавном здрављу („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009, 15/2016), Правилника о ближим условима за спровођење јавног здравља у области животне средине и здравља становништва („Сл. гласник РС“, бр. 34/2019), Закона о здравственој заштити („Сл. гласник РС“, бр. 25/2019 и 92/2023-аутентично тумачење), Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства („Сл. гласник РС“, бр. 92/2023) и Програма јавног здравља у функцији Института и Завода за јавно здравље у РС континуирано се обавља контрола, прикупљају подаци и прати стање здравствене исправности намирница и предмета опште употребе. Поменуте контроле обухватају узорковање намирница и предмета опште употребе од стране овлашћених лица, према Упутству о начину узимања узорка намирница и предмета опште употребе, лабораторијско испитивање параметара здравствене исправности, мишљење лекара специјалисте хигијене о здравственој исправности и издавање налаза (наручиоцу испитивања: власнику узорка и/или инспекцијској служби) и периодично достављање података надлежним институцијама (Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и Институт за јавно здравље Војводине).

Лабораторијска испитивања намирница и предмета опште употребе обављају се у лабораторијама Завода за јавно здравље Суботица у складу са законски прописаним методама, одговарајућим SRPS стандардима и препорукама из стручне литературе. Лабораторије за испитивање су акредитоване по стандарду SRPS ISO/IEC 17025.

16.2.1 МЕТОДОЛОГИЈА-НАМИРНИЦЕ

Према Закона о безбедности хране („Сл.гласник РС“, бр. 41/2009, измена и допуна бр. 17/2019, чл. 12), службене контроле у смислу овог закона спроводе надлежна министарства. Министарство надлежно за послове здравља преко надлежне санитарне инспекције, обавља контролу:

- 1) у свим фазама производње, прераде и промета (промет на велико, промет на мало, увоз на местима царинења и извоз) и то: *нове хране, хране за специфичне популационе групе (храна за одојчад и малу децу, храна за посебне медицинске намене, замене за комплетну дневну исхрану за особе на дијети за мршављење), додатка исхрани (дијететски суплементи), хране са измењеним нутритивним саставом (храна за особе интолерантне на глутен, замене за со за људску исхрану, храна обогаћена витаминима, минералима и другим супстанцама са хранљивим или физиолошким ефектом и др), соли за исхрану људи и производњу хране, прехранбених адитива, прехранбених арома, прехранбених ензима, помоћних средстава у производњи хране, воде за пиће која се потрошачима испоручује путем јавног водоводног система или у оригиналној амбалажи (природне минералне, изворске и стоне воде), као и вода која се употребљава, односно додаје током припреме, обраде или производње хране, материјала и предмета намењених да дођу у контакт са храном,*
- 2) у фази промета на мало све хране у објектима под санитарним надзором (кухиње у предшколским и школским објектима, објектима ученичког и студентског стандарда, здравствене заштите и социјалног старања).

У Заводу за јавно здравље Суботица се обављају и лабораторијске анализе у складу са уговореним обавезама или према захтевима корисника услуга, који се баве производњом и прометом намирница, укључујући и проверу параметара квалитета и безбедности из плана самоконтроле, са циљем да се провери квалитет и исправност сировина и готових производа и контроле према хигијенско-епидемиолошким индикацијама (Закон о заштити становништва од заразних болести, „Сл.гласник РС“, бр. 15/2016, 68/2020, 136/2020).

Извештавање о резултатима испитивања обухвата 13 врста намирница са домаћег терена и из увоза:

- 1) Почетне формуле за одојчад
- 2) Прелазне формуле за одојчад
- 3) Храна за одојчад и малу децу
- 4) Храна за особе на дијети за мршављење
- 5) Храна за посебне медицинске намене
- 6) Храна за особе интолерантне на глутен

- 7) Замене за со за људску исхрану
- 8) Додаци исхрани-дијететски суплементи
- 9) Со за људску исхрану и производњу намирница
- 10) Адитиви
- 11) Ароме
- 12) Ензимски препарати за прехранбене производе
- 13) Помоћна средства у производњи прехранбених производа и контролу 3 врсте флашираних вода домаћег порекла и из увоза:
  - 1) Природна минерална вода
  - 2) Природна изворска вода
  - 3) Стона вода.

У оквиру контроле микробиолошке исправности намирница обрађују се подаци о броју прегледаних и броју неисправних узорака (укупно, према пореклу и према врстама намирница), због разлога неисправности који су дефинисани Правилником о општим и посебним условима хигијене хране и микробиолошким критеријумима за храну („Сл.гласник РС“, бр. 30/2024) и дугим законским прописима, којима су регулисани захтеви за микробиолошку и здравствену исправност намирница које су обухваћене контролом. Захтеви извештајног обрасца се односе на следеће параметре испитивања: *Listeria monocytogenes*, *Salmonella spp*, *Enterobacter sakazakii*, *Enterobacteriaceae*, број аеробних бактерија које формирају колоније, *Bacillus cereus*, *Sulfitопредукујуће клостридије*, *Плесни и квасци*, *Escherichia coli*, *Коагулаза позитивне стафилококе* и *Clostridium perfringens*.

Извештајни обрасци су у 2019. години измењени у делу који се односи на број параметара. Микробиолошка исправност укључује 3 додатна параметра: *инсекти и паразити, други параметри и пробиотске бактерије*.

Контрола физичко-хемијске исправности намирница пружа податке о броју прегледаних и броју неисправних узорака (укупно, према пореклу и према врстама намирница). У области физичко-хемијске исправности намирница десиле су се веће промене јер се број параметара значајно повећао, са 17 на 44 (параметри: *сензорске анализе; декларација: провера декларације, провера здравствене изјаве; састав: енергетска вредност, беланчевине, масти, угљени хидрати, витамини, минерали, дијетна влакна, шећер, масне киселине, декларисане активне компоненте, психоактивна једињења, калијум јодид, глутен, конзерванси, заслађивачи, вештачке боје, антиоксиданси; нитрати, нитрити, квалитет адитива; пестициди: оранофосфорни, оранохлорни, триазини, карбамати, дитиокарбамати, остали пестициди, микотоксини: афлатоксин М1, афлатоксин Б1, охратоксин А, патулин, дезоксиниваленол, зераленон, фумонизин Б1+Б2; бензопирен; метали и неметали: олово, кадмијум, жива, арсен, калај; радиоактивност и други параметри*).

Праћење квалитета и безбедности флашираних вода је допуњено са једним параметром: *јодиди*. Поред наведених измена, контрола намирница са домаћег терена је подељена на контролу намирница из промета и контролу намирница из производње.

Тумачење резултата микробиолошке, физичко-хемијске и здравствене исправности намирница се обавља у складу са Законом о безбедности хране (Закон о безбедности хране и Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране „Сл.гласник РС“, бр. 41/2009, 17/2019) и другим пратећим законским прописима који регулишу ову област.

16.2.2 МЕТОДОЛОГИЈА-БРИСЕВИ

Поред узорковања хране, ради утврђивања испуњености критеријума хигијене процеса у објектима за производњу и промет хране, узимају се узорци брисева радних површина (узорци се узимају и са површина које нису у директном контакту са намирницама, али представљају потенцијално ризична места за преношење микроорганизама, као што су: *рукохвати на вратима, опрема за паковање, тас на ваги, кецеље, рукавице и површине за складиштење на температурама хлађења*), прибора за рад и јело, као и контрола брисева руку особа које су у директном контакту са храном током производње, припреме и дистрибуције хране. У *Водичу за примену микробиолошких критеријума за храну* (РС Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, Београд, јун 2011) налазе се Препоручени микробиолошки критеријуми за предмете, површине и руке, на основу којих се врши оцена исправности узорака брисева. У највећем броју случајева процена хигијене површина заснована је на броју аеробних колонија по квадратном центриметру површине и присуства бактерија *Enterobacteriaceae*. У неким случајевима доказују се и следеће бактерије: *Escherichia coli* (индикатор фекалне контаминације), *Staphylococcus aureus* (обично се налази на рукама), бактерије из родова *Enterococcus*, *Listeria*, *Yersinia*, *Salmonella*. У одређеним случајевима потребно је да се на површинама провери присуство бактерије која представља посебну опасност за здравље људи, као што је *Listeria monocytogenes*.

Контрола микробиолошке чистоће површина и предмета који нису у контакту са храном и контрола постигнуте стерилизације (здравствене установе-државне и приватне, козметички и фризерски салони, салони за тетоважу, педикир и маникир) се раде на захтев корисника услуга и/или на захтев санитарне инспекције.

16.2.3 МЕТОДОЛОГИЈА-ПРЕДМЕТИ ОПШТЕ УПОТРЕБЕ

Према Закону о предметима опште употребе („Сл. гласник РС“, бр. 25/2019 и 14/2022) дефинисане су групе предмета опште употребе: 1) материјали и предмети у контакту са храном, укључујући и производе намењене одојчади и деци млађој од три године за олакшавање храњења и сисања, умиривања и спавања и амбалажа; 2) играчке (производи који су пројектовани, или намењени, искључиво или не, за игру деце до 14 година); 3) козметички производи (супстанце или смеше које су намењене да дођу у контакт са спољашњим деловима људског тела, или са зубима и слузокожом усне дупље, искључиво или првенствено ради чишћења, парфимисања, мењања њиховог изгледа, односно кориговања мириса тела, односно заштите и одржавања у добром стању); 4) материјали и предмети који при употреби долазе у непосредан контакт са кожом, односно слузокожом било да се нарушава или не нарушава њихов интегритет (предмети који се користе као средства за одржавање личне хигијене, негу и улепшавање лица и тела, а по својој намени не спадају у козметичке производе, предмети од текстила, коже и других материјала који долазе у непосредан контакт са кожом и слузокожом, боје и пигменти за тетоважу, предмети и прибор за украшавање лица и тела, пирсинг и имитација накита); 5) детергенти, биоциди и друга средства за општу употребу и одржавање хигијене, 6) дуван, дувански производи, прибор за употребу дуванских производа, електронска цигарета и други системи за инхалирање паре са и без никотина.

У извешајном обрасцу налази се 13 врста предмета опште употребе:

посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од полимера који долазе у контакт са храном

посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од папира/картона који долазе у контакт са храном

посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од стакла, керамике, порцелана, емајла, земљаног посуђа са/без глазури који долазе у контакт са храном

посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од метала који долазе у контакт са храном

дечје играчке

козметички производи (средства за негу и улепшавање лице и тела; средства која остају дуже време на кожи)

козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе)

предмети који при употреби долазе у непосредан контакт са кожом или слузокожом (влажне марамиче, пелене, хигијенски улошци и сл)

предмети који при употреби долазе у непосредан контакт са кожом или слузокожом (предмети за украшавање лица и тела, за пирсинг и имитацију накита)

средства за одржавање чистоће

дуван, дувански производи и прибор за пушење

остало-група 1 - електронске цигарете и прибор

остало-група 2 - освеживачи просторија

У оквиру контроле микробиолошке исправности предмета опште употребе обрађују се подаци о броју прегледаних и броју неисправних узорака (укупно, према пореклу и према врстама предмета опште употребе), због разлога неисправности који су дефинисани важећим законским прописима, а односе се на следеће параметре испитивања: *Коагулаза позитивне стафилококе, укупан број аеробних мезофилних бактерија, Кваснице и плесни, Инсекти и паразити, Pseudomonas aeruginosa, Escherichia coli, Proteus врсте, и други параметри.*

У оквиру контроле физичко-хемијске исправности предмета опште употребе разматрају се подаци о броју прегледаних и броју неисправних узорака (укупно, према пореклу и према врстама предмета опште употребе). Захтеви извештајног обрасца се односе на следеће параметре испитивања: *сензорна испитивања, провера декларације, рН, слободне алкалије, укупна миграција, специфична миграција/садржај: примарни ароматични амини, бисфенол А, стирен, винил хлорид мономер, олово, кадмијум, жива, арсен, хром, никл, манган, баријум, кобалт, цинк, антимоно, селен, молибден, калај, литијум, алуминијум, бакар, формалдехид, конзерванси, фталати, боје, H₂O₂, катран, никотин, угљен моноксид, психоактивна једињења, лакоиспарљива органска једињења и пестициди; и други параметри.*

Тумачење резултата микробиолошке, физичко хемијске исправности и здравствене исправности предмета опште употребе извршено је у складу са одредбама Закона о предметима опште употребе („Сл.гласник РС“, бр.25/2019, и 14/2022), Правилника о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл.лист СФРЈ“, бр. 26/1983, 61/1984, 56/1986, 50/1989, 18/1991), Правилника о козметичким производима („Сл.гласник РС“, бр.60/2019, 47/2022, 21/2023) и Правилника о безбедности играчака („Сл.гласник РС“, бр. 78/2019, 8/2024).

16.3 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА

16.3.1 КОНТРОЛА НАМИРНИЦА

У периоду октобар-новембар 2024. године одрађен је мониторинг хране који је обухватио укупно 22 узорка хране (8 узорака дечје хране, 4 узорка дијететских суплемената, 4 узорка соли, 1 узорак хране за особе интолерантне на глутен и 5 узорака флаширане воде). У истом периоду прошле године одрађен је мониторинг хране који је обухватио укупно 55 узорака (40 узорака намирница: 9 узорака из групе дечија храна, 10 узорака дијететских суплемената, 5 узорака из групе адитиви и зачини и посебно 16 узорака соли и 15 узорака флаширане воде).

У извештајном периоду са територије Севернобачког округа и из увоза је укупно прегледано (укључујући и узорке мониторинга), 417 узорака (намирница-у даљем тексту *H*: 408 и флашираних вода-у даљем тексту *ФВ*: 9), што је за 25% мање узорака у односу на исти период прошле године (укупно 556 узорака).

Од укупног броја прегледаних намирница (408), 87% узорака су били узорци из увоза (355). На домаћем терену је анализирано 53 узорка: 17 узорака из промета и 36 узорака из производње.

Од укупног броја прегледаних флашираних вода (9), 4 узорка природних минералних вода су биле пореклом из увоза, а из промета је узорковано и испитано укупно 5 флашираних вода (2 узорка природних минералних вода и 3 узорка природних изворских вода). Није било узорака из производње.

У 2024. години на микробиолошку исправност прегледано је 394 узорка: 385 намирница и 9 флашираних вода -*Увоз*: 357 (353 *H* + 4 *ФВ*); *Домаћи*: 37 (13 намирница из промета, 19 намирница из производње и 5 узорака флашираних вода из промета). У овој години је било за 20,8 % мање узорака у односу на укупан број узорака у прошлој години (498 узорака: 475 намирница и 23 флаширане воде).

Од укупног броја прегледаних намирница из увоза (353), обухват контроле према врстама намирница је следећи: храна за посебне медицинске намене (207 узорака, односно 58,6%), почетне формуле за одојчад (57), прелазне формуле за одојчад (46), додаци исхрани-дијететски суплементи (38), адитиви (1), со за људску исхрану и производњу намирница (1) и ензимски препарати за прехранбене производе (3).

Са домаћег терена из промета је прегледано 13 узорака намирница: почетне формуле за одојчад (2), храна за одојчад и малу децу (6), храна за особе интолерантне на глутен (1), додаци исхрани-дијететски суплементи (4).

Са домаћег терена из производње је прегледано 19 узорака намирница: додаци исхрани-дијететски суплементи (17), адитиви (1) и храна за посебне медицинске намене (1).

Од укупног броја прегледаних флашираних вода (9), 4 узорка природних минералних вода су биле пореклом из увоза, а из промета је узорковано и испитано укупно 5 флашираних вода (2 узорка природних минералних вода и 3 узорка природних изворских вода).

У наведеном периоду није било микробиолошки неисправних узорака.

У 2024. години на физичко-хемијску исправност прегледано је 417 узорака: 408 намирница и 9 флашираних вода -*Увоз*: 359 (355 *H* + 4 *ФВ*); *Домаћи*: 58 (17 намирница из промета, 36 намирница из производње и 5 узорака флашираних воде из промета). У овој години је било за 22,2 % мање узорака у односу на укупан број узорака у прошлој години (536 узорака: 514 намирница и 22 флаширане воде).

Од укупног броја прегледаних намирница из увоза (355), обухват контроле према врстама намирница је следећи: храна за посебне медицинске намене (207 узорака, односно 58,3%), почетне формуле за одојчад (57), прелазне формуле за одојчад (46), додаци исхрани-дијететски суплементи (38), адитиви (3), со за људску исхрану и производњу намирница (1) и ензимски препарати за прехранбене производе (3).

Са домаћег терена из промета је прегледано 17 узорака намирница: почетне формуле за одојчад (2), храна за одојчад и малу децу (6), храна за особе интолерантне на глутен (1), додаци исхрани-дијететски суплементи (4) и со за људску исхрану и производњу намирница (4).

Са домаћег терена из производње је прегледано 36 узорака намирница: додаци исхрани-дијететски суплементи (32), адитиви (1) и храна за посебне медицинске намене (3).

Од укупног броја прегледаних флашираних вода (9), 4 узорка природних минералних вода су биле пореклом из увоза, а из промета је узорковано и испитано укупно 5 флашираних вода (2 узорка природних минералних вода и 3 узорка природних изворских вода).

Три узорка намирница из увоза нису одговарала због одступања физичко-хемијских параметара исправности.

Један узорак соли за људску исхрану и производњу намирница из увоза није одговарао због већег садржаја минералних примеса нерастворљивих у хлороводоничној киселини. Два узорка хране за посебне медицинске намене нису испуњавала захтеве безбедности хране због већег садржаја кадмијума.

Процент неисправности у односу на укупан број намирница из увоза (355) је 0,8%.

У склопу мониторинга су забележене одређене неправилности у садржају декларације код 4 узорка дечје хране (на декларацији је уочена слика која би могла да идеализује употребу производа).

16.3.2 КОНТРОЛА ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ

У периоду октобар-новембар одрађен је мониторинг предмета опште употребе који је обухватио укупно 38 узорака (26 узорака дечјих играчака и 12 узорака предмета опште употребе који се користе за личну хигијену). У истом периоду прошле године одрађен је мониторинг предмета опште употребе који је обухватио укупно 45 узорака (17 узорака дечјих играчака и 28 узорака предмета опште употребе који се користе за личну хигијену).

У 2024. години анализирано је укупно 402 узорка предмета опште употребе, укључујући и узорке мониторинга-Увоз: 333; Домаћи: 69 (38 узорака из промета и 31 узорак из производње), што је за 25,4% мањи број узорака у односу на исти период прошле године (539 узорака: Увоз-417, Домаћи-122 (68 из промета и 54 из производње)).

Микробиолошка исправност је контролисана код 53 предмета опште употребе -Увоз: 21, Домаћи: 32 (12 из промета и 20 из производње).

Контролом су обухваћене следеће врсте предмета из увоза (21 узорак): 1 узорак предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од папира/картона који долазе у контакт са храном, 1 узорак предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од полимера који долазе у контакт са храном, 9 узорака предмета-козметички производи (средства за негу и улепшавање лица и тела; средства која остају дуже време на кожи), 10 узорака предмета-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе).

Са домаћег терена из промета (12 узорака) контрола је обухватила две врсте предмета: козметички производи-средства за негу и улепшавање лица и тела; средства која остају дуже време на кожи (7 узорака) и 5 узорака предмета-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе).

Са домаћег терена из производње (20 узорака) контрола је обухватила 19 узорака предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од полимера који долазе у контакт са храном и 1 узорак предмета-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе).

У 2024. години није било микробиолошки неисправних узорака предмета опште употребе.

У извештајној години анализирано је укупно 402 узорка предмета опште употребе на параметре физичко-хемијске исправности-Увоз: 333; Домаћи: 69 (38 узорака из промета и 31 узорак из производње). У 2023. години је било укупно 525 узорака предмета опште употребе (Увоз: 417; Домаћи: 108 (68 узорака из промета и 40 узорака из производње)).

Из увоза су прегледани следећи узорци: 91 узорак предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од *полимера* који долазе у контакт са храном, 1 узорак предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од *папира/картона* који долазе у контакт са храном, 73 предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од *стакла, керамике, порцелана, емајла, земљаног посуђа са/без глазуре* који долазе у контакт са храном, 50 узорака предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од *метала* који долазе у контакт са храном, 9 предмета-козметички производи (средства за негу и улепшавање лица и тела; средства која остају *дуже време на кожи*), 13 узорака предмета-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после *кратког времена* одстрањују са коже или косе), 20 предмета који при употреби долазе у непосредан контакт са кожом или слузокожом (*влажне марамнице, пелене, хигијенски улошци* и сл), 8 предмета који при употреби долазе у непосредан контакт са кожом или слузокожом (*предмети за украшавање лица и тела, за пирсинг и имитацију накита*) и 68 узорака *средстава за одржавање чистоће*.

Са домаћег терена из промета (38 узорака) контрола је обухватила следеће врсте предмета: 26 узорака дечјих играчака, 7 узорака-козметички производи (средства за негу и улепшавање лица и тела; средства која остају дуже време на кожи) и 5 узорака предмета-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе).

Са домаћег терена из производње (31 узорак) контрола је обухватила 25 узорака предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од полимера који долазе у контакт са храном, 2 узорка-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе), 1 узорак предмета-козметички производи (средства за одржавање личне хигијене; средства која се после кратког времена одстрањују са коже или косе) и 3 узорка средстава за одржавање чистоће.

Анализом узорака предмета опште употребе у 2024. години утврђена је физичко-хемијска неисправност код 2 узорка предмета опште употребе из увоза из групе предмета- посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од метала који долазе у контакт са храном. Процент неисправности у односу на укупан број предмета из увоза (333 узорака) је 0,6%.

У неисправним узорцима је утврђено: повећано отпуштање хрома, баријума и укупних нискомолекуларних органских и неорганских супстанција (1 узорак сета посуђа) и оштећење емајла

након пробе кувања и присутних неравнина и трагова мехурића на спољашњој страни предмета (1 узорак-лонац за кување).

На домаћем терену у склопу мониторинга је анализирано 38 узорака предмета опште употребе из промета. Од 26 узорака дечјих играчака, код 7 узорака је утврђена физичко-хемијска неисправност: 4 узорка (присуство фталата), 2 узорка (неодговарајуће органолептичке особине) и 1 узорак није одговарао због оба наведена разлога. У односу на укупан број прегледаних дечјих играчака из промета (26), проценат неисправности је 26,9%. У односу на укупан број домаћих узорака (69), проценат неисправности је 10,1%.

Поред наведених неисправности, 22 узорка дечјих играчака су имала непотпуну декларацију, односно забележени су одређени пропусти у навођењу обавезујућих ставки у склопу декларације ових производа..

16.3.3 КОНТРОЛА ХРАНЕ (намирнице и флаширане воде) И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ: 2023-2024.

Табела 78

КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ХРАНЕ (Н и ФВ): 2023-2024.

2023.						2024.					
Укупно		М		ФХ		Укупно		М		ФХ	
556 (533Н+23ФВ)		498 (475Н+23ФВ)		536 (514Н+22ФВ)		417 (408Н+9ФВ)		394 (385Н+9ФВ)		417 (408Н+9ФВ)	
Д	У	Д	У	Д	У	Д	У	Д	У	Д	У
113	443	63 (46Н+17ФВ)	435 (429Н+6ФВ)	93 (77Н+16ФВ)	443 (437Н+6ФВ)	*58	*359	37 (32Н+5ФВ)	357 (353Н+4ФВ)	58 (53Н+5ФВ)	359 (355Н+4ФВ)
1н	0	0	0	1н	0	0	3н	0	0	0	3н

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Табела 79

КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ: 2023-2024.

2023.						2024.					
Укупно		М		ФХ		Укупно		М		ФХ	
539		87		525		402		53		402	
Д	У	Д	У	Д	У	Д	У	Д	У	Д	У
122	417	52	35	108	417	69	333	32	21	69	333
0	0	0	0	0	0	7н	2н	0	0	7н	2н

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Легенда (Табела 87и Табела88):

Д - домаћи узорци; У - узорци из увоза

М - број узорака контролисаних на микробиолошку исправност

ФХ - број узорака код којих су контролисани физичко-хемијски параметри исправности

н - број неисправних узорака

Табела 80

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ХРАНЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СБО И ИЗ УВОЗА: 2023-2024.

	2023.	2024.
	број узорака	
Микробиолошко испитивање	498	394
Неисправни узорци	0	0
% микробиолошке неисправности	-	-
Физичко-хемијско испитивање	536	417
Неисправни узорци	1	3
% физичко-хемијске неисправности	0.2%	0.7%

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Табела 81

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СБО И ИЗ УВОЗА: 2023-2024.

	2023.	2024.
Врста испитивања	број узорака	
Микробиолошко испитивање	87	53
Неисправни узорци	0	0
% микробиолошке неисправности	-	-
Физичко-хемијско испитивање	525	402
Неисправни узорци	0	9
% физичко-хемијске неисправности	-	2.2%

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

**16.3.4 КОНТРОЛА ОСТАЛИХ ГРУПА/ВРСТА НАМИРНИЦА
(УГОВОРИ/ЗАХТЕВИ КОРИСНИКА)**

Табела 82

КОНТРОЛА МИКРОБИОЛОШКЕ И ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ ИСПРАВНОСТИ ОСТАЛИХ ГРУПА/ВРСТА НАМИРНИЦА НА ТЕРИТОРИЈИ СБО: 2023-2024.

ГРУПЕ НАМИРНИЦА	2023.			2024.		
	Број узорака	Неисправни узорци	% неисправних	Број узорака	Неисправни узорци	% неисправних
Млеко	10	0	-	4	0	-
Производи од млека	4	0	-	7	0	-
Месо	4	0	-	3	0	-
Производи од меса	23	0	-	23	0	-
Рибе, шкољке, ракови	0	-	-	2	0	-
Производи од рибе	2	0	-	4	0	-
Јаја, производи од јаја	6	0	-	8	0	-
Житарице, легум, брашно	14	0	-	2	0	-
Хлеб, тестенине, кекс	170	0	-	193	0	-
Колачи	14	0	-	8	0	-
Шећер, чокол, бом, мед	71	0	-	57	0	-
Воће и производи од воћа	6	1 ⁽²⁾	16.6	3	0	-
Поврће и произв. од повр.	0	0	-	3	0	-
Масти и уља	2	-	-	2	0	-
Адитиви и зачини и со	23	1 ⁽⁴⁾	4.3	5	0	-
Кафа, какао и чај	79	0	-	15	0	-
Алкохолна пића	0	0	-	2	0	-
Безалкохолна пића	14	0	-	9	0	-
Сладолед	4	0	-	6	1 ⁽³⁾	16.6
Готова јела	378	1 ⁽¹⁾	0.3	392	0	-
УКУПНО	824	3	0.4%	748	1	0.1%

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Легенда:Разлози неисправности:¹ Bacillus cereus² Enterobacteriaceae³ Кваснице и плесни⁴ Садржај јодида

16.3.5 КОНТРОЛА БРИСЕВА: 2023-2024.

Табела 83

МИКРОБИОЛОШКА КОНТРОЛА БРИСЕВА НА ТЕРИТОРИЈИ СБО: 2023-2024.

ВРСТА ОБЈЕКТА	2023.			2024.		
	Број узорака	Неисправни узорци	% неисправних	Број узорака	Неисправни узорци	% неисправних
Здравствене установе	194	0	-	195	0	-
Здрав-социјалне установе	101	0	-	102	0	-
Предшколске установе	222	0	-	275	0	-
Основне школе	6	0	-	12	0	-
ОДИ (интернатски)	19	0	-	20	0	-
ОДИ (студентски)	72	0	-	64	0	-
ОДИ (раднички)	11	0	-	0	0	-
Производња хране	35	0	-	64	0	-
Трговине	2	0	-	0	0	-
Угоститељи	9	0	-	22	1 ⁽¹⁾	4,5
Салони за негу	66	0	-	48	0	-
УКУПНО	737	0	-	802	1	0,1%

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Легенда:Разлози неисправности:¹ Већи број аеробних мезофилних бактерија² Коагулаза позитивне стафилококе³Enterobacteriaceae

16.3.6 КОНТРОЛА СТЕРИЛИЗАТОРА

Табела 84

КОНТРОЛА ПОСТИГНУТЕ СТЕРИЛИЗАЦИЈЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СБО: 2023-2024.

СТЕРИЛИЗАТОРИ	2023.			2024.		
	Број узорака	*Неисправни узорци	% неисправних	Број узорака	*Неисправни узорци	% неисправних
Здравствене установе	445	14	3,1	447	15	3,3
Здрав-социјалне установе	12	0	-	11	1	9,0
Салони за негу лепоте	2	0		3	0	
УКУПНО	459	14	3,0%	461	16	3,4%

Извор: Завод за јавно здравље Суботица

Легенда:

*није постигнута стерилизација

16.4 ЗАКЉУЧАК И ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ

Сагледавајући добијене резултате одрађених контрола здравствене исправности намирница, предмета опште употребе и брисева на територији Севернобачког округа у периоду: 2023-2024, закључује се следеће:

1) Приказани подаци се односе на микробиолошку и физичко-хемијску контролу параметара безбедности хране и предмета опште употребе и микробиолошку контролу брисева.

- Као и претходних година, за потребе анализе и праћења здравствене безбедности хране и предмета опште употребе предвиђено је испитивање 13 врста намирница, 3 врсте флашираних вода и 13 врста предмета опште употребе, са територије Севернобачког округа и из увоза.

Обједињени подаци се прослеђују референтним установама, Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и Институту за јавно здравље Војводине.

2) На основу Правилника о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране за 2024. годину („Сл. Гласник РС“, број 61/2024 од 19. јула 2024. године) и Правилника о утврђивању Програма мониторинга здравствене исправности предмета опште употребе за 2024. годину („Сл. Гласник РС“, број 61/2024 од 19. јула 2024. године) донет је План мониторинга хране и предмета опште употребе за 2024. годину који је одрађен у периоду октобар-новембар 2024. године.

Мониторинг хране је обухватио укупно 22 узорка хране (8 узорака дечје хране, 4 узорка дијететских суплемената, 4 узорка соли, 1 узорак хране за особе интолерантне на глутен и 5 узорака флаширане воде).

Мониторинг предмета опште употребе је обухватио укупно 38 узорака (26 узорака дечјих играчака и 12 узорака предмета опште употребе који се користе за личну хигијену).

3) Током 2024. године анализиран је мањи број узорака у односу на прошлу годину (од 22% до 25% мање узорака) који су обухваћени програмским активностима које спроводе И/ЗЈЗ са циљем очувања и унапређења здравља становништва откривањем фактора ризика из животне средине по здравље и смањењем њиховог утицаја на здравље. (Табеле:1-4)

4) Евидентирана су три неисправна узорка намирница из увоза.

Један узорак соли за људску исхрану и производњу намирница из увоза није одговарао због већег садржаја минералних примеса нерастворљивих у хлороводоничној киселини. Два узорка хране за посебне медицинске намене нису испуњавала захтеве безбедности хране због већег садржаја кадмијума.

6) Код два узорка предмета опште употребе из увоза из групе предмета-посуђе, прибор, уређаји, амбалажа и други материјали од метала који долазе у контакт са храном је утврђена физичко-хемијска неисправност.

Разлози неисправности: повећано отпуштање хрома, баријума и укупних нискомолекуларних органских и неорганских супстанција (1 узорак сета посуђа) и оштећење емајла након пробе кувања и присутних неравнина и трагова мехурића на спољашњој страни предмета (1 узорак-лонац за кување).

Седам узорака дечјих играчака није одговарало због физичко-хемијских параметара исправности: 4 узорка (присуство фталата), 2 узорка (неодговарајуће органолептичке особине) и 1 узорак није одговарао због оба наведена разлога.

7) Поред наведених неисправности, у склопу мониторинга су евидентирани пропусти код декларисања производа (4 узорка дечје хране и 22 узорка дечјих играчака).

8) У 2024. години је прегледан већи број узорака брисева у односу на прошлу годину (8,8% више).

16.4.1 ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ

1. Наставити са јачањем статуса и јасне улоге завода за јавно здравље у Републици Србији у мрежи здравствених установа (делатност, обим испитивања, финансирање), кроз унапређење и јачање капацитета у погледу кадровске структуре, континуираних едукација запослених и набавке опреме. Анализом већег броја параметара или циљаним одабиром параметара (очекиване вредности изнад МДК) добија се бољи увид у безбедност намирница и предмета опште употребе и процену ризика и анализу значаја утицаја на здравље популације.

Процена утицаја на здравље би морала да се посматра у ширем контексту (утицај и других фактора из животне средине на здравље становништва: квалитет воде и ваздуха, деградација земљишта, подземних и површинских вода, изложеност радијацији, утицај комуналне буке, употреба предмета опште употребе, хигијенско уклањање отпадних вода и смећа, одржавање хигијене јавних површина, утицај

(не)хигијенских услова у предшколским и школским објектима, као и у другим објектима од јавног значаја, нарочито у делу који се односи на санитарије, изложеност штетним инсектима и глодарима, изложеност дуванском диму, стил живота и др).

2. Наставити са применом постојеће законске регулативе, којом је предвиђен државни мониторинг контроле намирница и предмета опште употребе, као и примена Стратегије јавног здравља у Републици Србији 2018-2026: „Здрави људи, здравље у свим политикама“ („Сл. гласник РС“, број 61/2018). Стратегија укључује и област животне средине и здравље становништва (заштита здравља, укључујући безбедност животне средине и радне околине, хране и друго), која представља трећу од десет препознатих кључних области деловања јавног здравља (*10 Essential Public Health Operations and Services in Europe/10 EPHOs*).

3. Потпуна примена Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства („Сл. гласник РС“, бр. 92/2023), који налаже праћење фактора ризика из животне средине и процену њиховог утицаја на здравље становништва.

Свест о томе да је животна средина коју имамо данас наша једина и ненадокнадива, заузима озбиљно место у концепту једног здравља. „Једно здравље“ (One Health) подразумева приступ спровођењу програма, политика, законодавства и истраживања у којем више сектора комуницира и ради заједно како би постигли јавноздравствене бенефите и унапредили стање у животној средини (www.onehealthserbia.org.rs: Једно здравље и једина животна средина, Проф. др Марија Јевтић).

17. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2023. ГОДИНИ

17.1 УВОД

Вода за људску употребу је вода за пиће, која је у природном стању или након пречишћавања, без обзира на њено порекло, намењена за кување, припрему хране, пиће и друге сврхе у домаћинству и на тачећем месту јавног објекта, објекта за припрему, прераду и производњу хране и предмета опште употребе, јавног извора, јавног бунара и цистерне. (Нацрт Закона о води за људску употребу, 2021.)

Вода која служи за јавно снабдевање становништва, или за производњу намирница намењених продаји, мора да испуњава прописане услове, што подразумева микробиолошку и физичко-хемијску исправност, заштиту изворишта, безбедно снабдевање и руковање водом за пиће, што спречава секундарно загађење изворишта, зона санитарне заштите и пречишћене воде.

Унапређено снабдевање водом за пиће, адекватна санитација и боље управљање водним ресурсима уопште, утиче на смањење учесталости појаве и преноса инфективних болести, побољшава услове живота и унапређује животну средину у целини, има утицај на повећање економског раста земаља и значајно доприноси смањењу сиромаштва. Циљ 6 одрживог развоја (SDG) је да се обезбеди вода и санитација за све до 2030. године.

Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018–2026. године, под тачком 4.2., Унапређење животне средине и радне околине, предвиђа: унапређење снабдевања здравствено исправном водом за пиће, нови правилник о здравственој исправности воде за пиће, утврђено санитарно-хигијенско и техничко стање водовода на територији Републике Србије, прикључење 30% постојећих малих локалних водовода, приоритетно објеката за снабдевање водом за пиће предшколских и школских установа, на мреже централних водовода.

17.2 МЕТОДОЛОГИЈА ПРИКУПЉАЊА И ОБРАДЕ ПОДАТАКА

Завод за јавно здравље Суботица спроводи јавно-здравствену контролу воде за пиће из комуналних водоводних система, као и из локалних водних објеката у објектима од јавно-здравственог значаја (образовно-васпитни, здравствени, социјални, туристичко-угоститељски, саобраћајни, и др.) на територији Севернобачког округа.

Лабораторије за испитивање воде Завода за јавно здравље Суботица су акредитоване по стандарду SRPS ISO/IEC 17025 – Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и еталонирање. Узорковања, лабораторијска испитивања и тумачење резултата испитивања врше се на основу важеће законске регулативе:

- Закон о јавном здрављу („Сл.гласник РС“, бр. 15/2016)
- Закон о заштити становништва од заразних болести („Сл.гласник РС“, бр. 15/2016, 68/2020,136/2020)
- Закон о безбедности хране („Сл.гласник РС“, бр. 41/2009, 17/2019)
- Закон о водама („Сл. гласник РС“, бр. 30/2010)
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Сл. лист СРЈ“, бр. 42/1998 и 44/1999, Сл.гласник РС, број 28/2019)
- Правилник о начину узимања узорака и методама за лабораторијску анализу воде за пиће („Сл.лист СФРЈ“, бр. 33/1987)
- Правилник о начину одређивања о одржавању зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл.гласник РС“, бр. 92/2008)

У узорцима воде за пиће испитују се микробиолошки и физичко-хемијски параметри, према прописаном обиму: основни (А), периодични (Б), нови захват воде (В) и према хигијенско-епидемиолошким индикацијама (Г), у складу са годишњим планом узорковања.

Оцену здравствене и хигијенске исправности, односно употребљивости воде за пиће дају лекари специјалисти хигијене, у складу са Стручно-методолошким упутством за примену прописа приликом давања стручног мишљења о могућности коришћења воде за пиће, издатим од стране Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић- Батут“ 2021.године.

Резултати испитивања појединачних узорака воде за пиће, са стручним мишљењем и препорукама, се у најкраћем року достављају корисницима/водоводима и Одељењу санитарне инспекције у Суботици које, по потреби, налаже и контролише спровођење адекватних мера.

На основу прикупљених и евидентираних података о резултатима обављених испитивања сачињавају се и достављају месечни и годишњи извештаји референтној установи, ИЗЈЗ Србије „Др Милан Јовановић-Батут“, у складу са прописаном методологијом извештавања. Годишњи извештаји се шаљу и Институту за јавно здравље Војводине.

Обрађени подаци о мониторингу воде за пиће, на годишњем нивоу, достављају се јавним комуналним предузећима задуженим за водоснабдевање у одређеној општини.

Током 2024. године, контролом воде за пиће су обухваћена 2 градска водовода (Суботица и Бачка Топола) и комунални водоводи у 34 приградска/сеоска насеља Севернобачког округа.

На територији Суботице контролисана је вода комуналног водовода у 13 приградских насеља, од којих је једно насеље (Палић) прикључено на градски водовод Суботице и води се као градски водовод. Пет приградских насеља Суботице не поседује сеоски водовод.

У општини Бачка Топола је контролисана вода из 18 сеоских насеља, с тим да је једно насеље (Мићуново) прикључено на градски водовод Бачке Тополе и води се као градски водовод. У 4 насеља, током 2024. године је само повремено контролисана вода (по 4 узорка на бактериолошку исправност), у 4 насеља вода није контролисана на физичко-хемијску исправност, док је у једном насељу (Бачки Соколац), узет само један узорак из јавне чесме.

У општини Мали Иђош редовно су контролисани комунални водоводи у 3 насеља (Мали Иђош, Ловћенац и Фекетић).

Резултати контроле микробиолошке исправности воде за пиће, по водоводима, приказани су у Табели 85. Структура разлога микробиолошке неисправности представљена је процентуалним учешћем појединачних параметара неисправности у односу на укупан број микробиолошки неисправних узорака (Табеле 86-90 и Графикони 19 и 20).

У једном узорку воде може да се региструје истовремено више разлога неисправности.

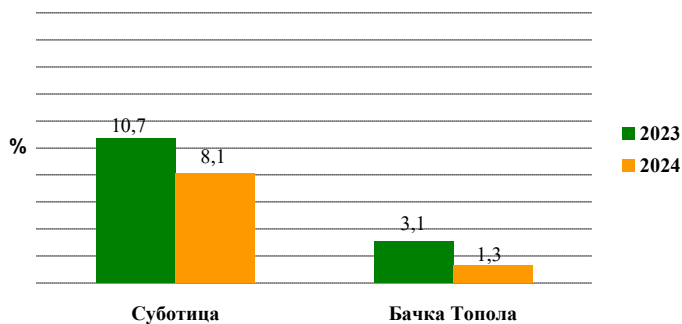
Табела 85

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ МИКРОБИОЛОШКЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ ИЗ КОМУНАЛНИХ ВОДОВОДА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

Општина/Насеље врста водовода	Број испитиваних узорака		Микробиолошки исправни узорци				Микробиолошки неисправни узорци			
			Број		%		Број		%	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Суботица – градски водовод	1722	1647	1582	1471	91,9	89,3	140	176	8,1	10,7
Суботица – сеоски водоводи	516	527	485	484	94	91,8	31	43	6	8,2
Бачка Топола – градски водовод	315	293	311	284	98,7	96,9	4	9	1,3	3,1
Бачка Топола – сеоски водоводи	378	347	341	288	90,2	83	37	59	9,8	17
Мали Иђош – сеоски водоводи	131	158	124	148	94,7	93,7	7	10	5,3	6,3
Укупно у Округу	3062	2972	2843	2675	92,8	90	219	297	7,2	10

Графикон 19

Микробиолошка неисправност воде из мреже градских водовода (%)

Табела 86

УЗРОЦИ МИКРОБИОЛОШКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ИЗ МРЕЖЕ ГРАДСКОГ ВОДОВОДА СУБОТИЦЕ

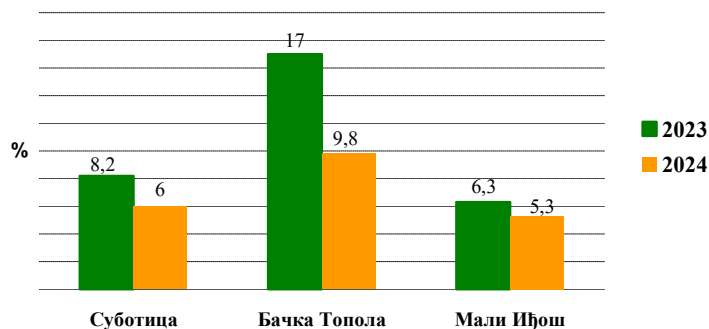
Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 140)		Неисправни узорци (укупно 176)	
	Број	%	Број	%
Повећан број аеробних мезофилних бактерија	129	92,1	144	81,8
Присуство/већи број колиформних бактерија	16	11,4	17	9,7
Налаз колиформних бактерија фекалног порекла	11	7,8	11	6,3
Налаз стрептокока/ентерокока фекалног порекла	17	12,1	22	12,5
Налаз <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	20	14,3	29	16,5
Налаз сулфиторедукујућих клостридија	1	0,7	7	4
Налаз <i>Proteus</i> врсте	0	-	0	-

Табела 87

УЗРОЦИ МИКРОБИОЛОШКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ИЗ МРЕЖЕ ГРАДСКОГ ВОДОВОДА БАЧКЕ ТОПОЛЕ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 4)		Неисправни узорци (укупно 9)	
	Број	%	Број	%
Повећан број аеробних мезофилних бактерија	3	75	6	66,7
Присуство/већи број колиформних бактерија	0	0	2	22,2
Налаз колиформних бактерија фекалног порекла	0	0	1	11,1
Налаз стрептокока/ентерокока фекалног порекла	0	0	0	-
Налаз <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	1	25	2	22,2
Налаз сулфиторедукујућих клостридија	0	0	0	-
Налаз <i>Proteus</i> врсте	0	0	0	-

Графикон 20

МИКРОБИОЛОШКА НЕИСПРАВНОСТ ВОДЕ ИЗ МРЕЖЕ ПРИГРАДСКИХ-СЕОСКИХ ВОДОВОДА (%)

Табела 88

УЗРОЦИ МИКРОБИОЛОШКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ – ПРИГРАДСКИ / СЕОСКИ ВОДОВОДИ СУБОТИЦЕ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 31)		Неисправни узорци (укупно 43)	
	Број	%	Број	%
Повећан број аеробних мезофилних бактерија	12	38,7	27	62,8
Присуство/већи број колиформних бактерија	3	9,7	10	23,6
Налаз колиформних бактерија фекалног порекла	1	3,2	7	16,3
Налаз стрептокока/ентерокока фекалног порекла	10	32,3	10	23,3
Налаз <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	13	41,9	4	9,3
Налаз сулфиторедукујућих клостридија	1	3,2	3	7
Налаз <i>Proteus</i> врсте	0	-	0	-

Табела 89

УЗРОЦИ МИКРОБИОЛОШКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ – ПРИГРАДСКИ/СЕОСКИ ВОДОВОДИ БАЧКЕ ТОПОЛЕ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 37)		Неисправни узорци (укупно 59)	
	Број	%	Број	%
Повећан број аеробних мезофилних бактерија	20	54	22	37,3
Присуство/већи број колиформних бактерија	14	37,8	30	50,8
Налаз колиформних бактерија фекалног порекла	16	43,2	19	32,2
Налаз стрептокока/ентерокока фекалног порекла	23	62,2	29	49,2
Налаз <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	1	2,7	3	5,1
Налаз сулфиторедукујућих клостридија	2	5,4	11	18,6
Налаз <i>Proteus</i> врсте	0	-	0	-

Табела 90

УЗРОЦИ МИКРОБИОЛОШКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ – СЕОСКИ ВОДОВОДИ МАЛОГ ИЂОША

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 7)		Неисправни узорци (укупно 10)	
	Број	%	Број	%
Повећан број аеробних мезофилних бактерија	3	42,9	7	70
Присуство/већи број колиформних бактерија	1	14,3	2	20
Налаз колиформних бактерија фекалног порекла	1	14,3	1	10
Налаз стрептокока/ентерокока фекалног порекла	2	28,6	0	-
Налаз <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	3	42,9	1	10
Налаз сулфиторедукујућих клостридија	0	-	1	10
Налаз <i>Proteus</i> врсте	0	-	0	-

Напомена: Приказано је процентуално учешће појединачних узрока микробиолошке неисправности у односу на укупан број микробиолошки неисправних узорака.

У једном узорку може да се региструје више разлога неисправности истовремено.

Физичко-хемијска исправност воде из мреже комуналних водовода Севернобачког округа је током 2024. године испитивана у 2187 узорака, што је за 4% више у односу на претходну годину. (Табела 91)

На нивоу целог Округа, физичко-хемијска неисправност воде је износила 47,7%, односно 1044 узорка воде није испуњавало прописане норме физичко-хемијске исправности. У 2023. години је тај проценат био нешто нижи - 44,9%.

Уочава се повећање физичко-хемијске неисправности воде из градских водовода Суботице и Бачке Тополе (углавном због боје, мутноће, мириса), као и код сеоских водовода Суботице и Малог Иђоша. (Табеле 91-96, Графикони 21 и 22)

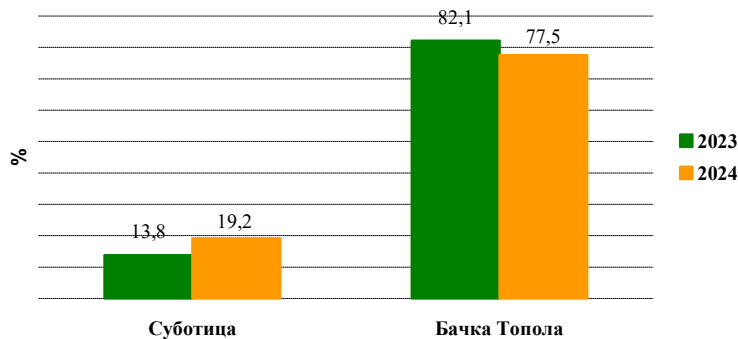
Табела 91

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ ИЗ КОМУНАЛНИХ ВОДОВОДА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

Општина/Насеље врста водовода	Број испитиваних узорака		Физичко-хемијски исправни узорци				Физичко-хемијски неисправни узорци			
	2024	2023	Број		%		Број		%	
			2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Суботица – градски водовод	1157	1106	935	953	80,8	86,2	222	153	19,2	13,8
Суботица – сеоски водоводи	438	448	117	139	26,7	31	329	309	75,1	69
Бачка Топола – градски водовод	298	262	67	47	22,5	17,9	231	215	77,5	82,1
Бачка Топола – сеоски водоводи	187	154	19	11	10,2	7,1	168	143	89,8	92,9
Мали Иђош – сеоски водоводи	107	130	5	8	4,7	6,1	102	122	95,3	93,9
Укупно у Округу	2187	2100	1143	1158	52,3	55,1	1044	942	47,7	44,9

Графикон 21

Физичко-хемијска неисправност воде из мреже градских водовода (%)

Табела 92

УЗРОЦИ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ–МРЕЖА ГРАДСКОГ ВОДОВОДА СУБОТИЦЕ

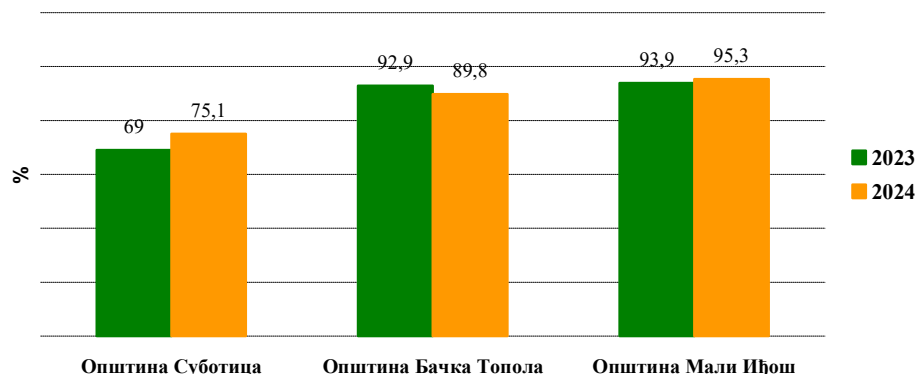
Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 222)		Неисправни узорци (укупно 153)	
	Број	%	Број	%
Повећана концентрација гвожђа	24	10,8	12	7,8
Повећана концентрација амонијака	0	-	0	-
Повећана концентрација арсена	12	5,4	13	8,5
Присуство боје	60	27	35	22,9
Повећана мутноћа	52	23,4	37	24,2
Присуство мириса	145	65,3	78	51
Утрошак КМnO4	1	0,5	1	0,6
Повећана концентрација мангана	7	3,2	1	0,6
Повећан рН	1	0,5	0	-
Повећана концентрација резид. хлора	151	68	101	66

Табела 93

УЗРОЦИ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ–МРЕЖА ГРАДСКОГ ВОДОВОДА БАЧКЕ ТОПОЛЕ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 231)		Неисправни узорци (укупно 215)	
	Број	%	Број	%
Повећана концентрација гвожђа	59	25,5	33	15,3
Повећана концентрација амонијака	4	1,7	0	-
Присуство боје	227	98,3	212	98,6
Повећана мутноћа	224	97	212	98,6
Присуство мириса	44	19	28	13
Повећана концентрација мангана	3	1,3	2	0,9
Повећана концентрација резид. хлора	1	0,4	1	0,5
Повећан утрошак КМnO4	2	0,9	0	-

Графикон 22

Физичко-хемијска неисправност воде из мреже приградских/сеоских водовода (%)

Табела 94

УЗРОЦИ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ИЗ МРЕЖЕ ПРИГРАДСКИХ/СЕОСКИХ ВОДОВОДА СУБОТИЦЕ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 329)		Неисправни узорци (укупно 309)	
	Број	%	Број	%
Повећана концентрација гвожђа	271	84,4	254	82,2
Повећана концентрација амонијака	60	18,7	50	16,2
Повећана концентрација арсена	2	0,6	3	1,0
Присуство боје	182	56,7	132	42,7
Повећана мутноћа	66	20,6	35	11,3
Присуство мириса	55	17,1	59	19,1
Повећана концентрација резид. хлора	21	6,5	21	6,8
Повећана концентрација мангана	120	3,7	103	33,3
Повећан утрошак КМnO4	0	-	1	0,3

Табела 95

УЗРОЦИ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ИЗ МРЕЖЕ ПРИГРАДСКИХ/СЕОСКИХ ВОДОВОДА БАЧКЕ ТОПОЛЕ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 168)		Неисправни узорци (укупно 143)	
	Број	%	Број	%
Повећана концентрација гвожђа	143	85,1	127	88,8
Повећана концентрација амонијака	0	-	1	0,7
Присуство боје	146	86,9	122	85,3
Повећана мутноћа	61	36,3	48	33,7
Присуство мириса	30	17,9	29	20,3
Повећана концентрација мангана	145	86,3	129	90,2
Повећана концентрација нитрита	1	0,6	0	-

Табела 96

УЗРОЦИ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ НЕИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ИЗ МРЕЖЕ СЕОСКИХ ВОДОВОДА ОПШТИНЕ МАЛИ ИЂОШ

Параметар неисправности	2024		2023	
	Неисправни узорци (укупно 102)		Неисправни узорци (укупно 122)	
	Број	%	Број	%
Повећана концентрација гвожђа	89	87,3	99	81,1
Присуство боје	91	89,2	99	81,1
Повећана мутноћа	71	69,6	73	59,8
Присуство мириса	33	32,4	40	32,8
Повећана концентрација мангана	102	100	121	99,2
Повећана концентрација резид. хлора	0	-	4	3,3

Напомена: Приказано је процентуално учешће појединачних узрока физичко-хемијске неисправности у односу на укупан број физичко-хемијски неисправних узорака.

У једном узорку може да се региструје више разлога неисправности истовремено.

17.3 КВАЛИТЕТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ ИЗ ЛОКАЛНИХ ЈАВНИХ ВОДНИХ ОБЈЕКТА У СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ

Током извештајног периода, контролом здравствене и хигијенске исправности воде за пиће обухваћени су и јавни објекти који се снабдевају водом из сопствених извора за водоснабдевање. Објекти су разврстани на образовно-васпитне установе (вртићи, основне и средње школе), здравствене установе, предузећа за производњу и промет хране, саобраћајне и туристичко-угоститељске објекте (хотели, мотели, одмаралишта, ресторани). У извештају се не приказују подаци о контроли воде за пиће из локалних водних објеката физичких лица.

Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Сл. лист СРЈ“, бр. 42/1998), у чл. 2, т.1, чл.5 и 7, прописује обавезу контроле хигијенске исправности воде за пиће у јавним објектима који се снабдевају водом из сопствених објеката, међутим, број објеката у којима се вода контролише и учесталост узорковања је у складу са захтевима корисника и/или инспекција.

Укупна микробиолошка неисправност воде из контролисаних јавних водних објеката у 2024.години износи 19,1%, док је у 2023. години износио 23%.

Физичко-хемијски параметри су били разлог неисправности у 64,4% анализираних узорака. Висок проценат неисправности воде из локалних јавних водних објеката је узрокован недостатком, или неадекватним третманом пречишћавања и дезинфекције воде.

У поређењу са претходном годином, бележи се нижи проценат микробиолошке и физичко-хемијске неисправности воде из предметних објеката, уз повећање броја узорака за физичко-хемијско испитивање у односу на број узорака у 2023.години. (Табеле 97 и 98)

Табела 97

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ МИКРОБИОЛОШКЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ ИЗ ЛОКАЛНИХ ЈАВНИХ ВОДНИХ ОБЈЕКТА

ОПШТИНА	Број испитиваних узорака		Микробиолошки исправни узорци				Микробиолошки неисправни узорци			
			Број		%		Број		%	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
СУБОТИЦА	283	269	212	196	74,9	72,9	71	73	25,1	27,1
БАЧКА ТОПОЛА	152	163	139	70	91,4	82,2	13	29	8,6	17,8
МАЛИ ИЂОШ	25	25	21	22	84	88	4	3	16	12
УКУПНО	460	457	563	288	80,9	77	88	105	19,1	23

Табела 98

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ ИЗ ЛОКАЛНИХ ЈАВНИХ ВОДНИХ ОБЈЕКТА

ОПШТИНА	Број испитиваних узорака		Физичко-хемијски исправни узорци				Физичко-хемијски неисправни узорци			
			Број		%		Број		%	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
СУБОТИЦА	151	122	40	32	26,5	26,2	111	90	73,5	73,8
БАЧКА ТОПОЛА	123	123	51	45	41,4	36,6	72	78	58,6	63,4
МАЛИ ИЂОШ	15	16	12	12	80	75	3	4	20	25
УКУПНО	289	261	103	89	35,6	34	186	172	64,4	66

17.4 КОМЕНТАР РЕЗУЛТАТА

- На нивоу Округа је током 2024. године прегледано за 3-4% више узорака воде за пиће у односу на 2023. годину.
- Обим контроле воде из сеоских водовода у Округу је смањен у односу на претходну годину, осим у општини Бачка Топола, где је број узорака за микробиолошко испитивање повећан за око 9%, а број узорака за физичко-хемијско испитивање је већи за 21% у односу на број узорака у 2023. години.
- Контрола здравствене и хигијенске исправности воде за пиће из сеоских водовода Бачке Тополе није у складу са захтевима Правилника, углавном због нерешеног статуса власништва, односно управљача, над сеоским водоводима и недовољно финансијских средстава којима месне заједнице располажу. У општини Бачка Топола је, током 2024. године, у 4 насеља вода контролисана само квартално на бактериолошку исправност, у 4 насеља вода није контролисана на физичко-хемијску исправност. У једном насељу (Бачки Соколац) узет је само један узорак из јавне чесме, а у насељу Горња Рогатица узоркована је вода из јавне чесме, једном месечно. Са наведеном ситуацијом је упозната Санитарна инспекција Округа. Одржан је састанак у организацији начелника Севернобачког округа са представницима ЈП Комград из Бачке Тополе, представницима месних заједница у општини Бачка Топола, представником санитарне инспекције и два лекара спец. хигијене из ЗЈЗ Суботица, са циљем да се покрену активности у смеру решавања адекватног управљања јавним водоснабдевањем у сеоским насељима Бачке Тополе. ЈП Комград је, до сада, преузео управљање над сеоским водоводима у 3 насеља, а једно насеље је прикључено на градски водовод Бачке Тополе. Планира се сукцесивно пружање надлежности над преосталим сеоским водоводима, што захтева организационе, кадровске и финансијске предуслове.
- Град Суботица и 3 приградска насеља (Палић, Бачки Виногради и Биково-делом) се снабдевају пречишћеном и дезинфикованом водом.
- На основу приказаних резултата праћења здравствене исправности воде за пиће, градски водовод Суботице спада у водове са удруженом неисправношћу, јер се на годишњем нивоу утврдила микробиолошка неисправност изнад 5% и, без обзира што је физичко-хемијска неисправност испод 20%, током 2024. године је у 12 узорака регистрована повишена вредност арсена, што овај водовод сврстава у категорију водова са удруженом неисправношћу. Након брзе технолошке интервенције од стране ЈКП Водовод и канализација Суботица, вредности за арсен враћале су се испод максимално дозвољене концентрације, у најкраћем року.
- Градски водовод Бачке Тополе се, на основу резултата испитивања воде током 2024. године, сврстава у водове само са физичко-хемијском неисправношћу, због налаза 77,5% физичко-хемијски исправних узорака, док је микробиолошка неисправност износила 1,3%.
- Водоводи приградских/сеоских насеља Суботице, Бачке Тополе и Малог Иђоша спадају у водове са удруженом неисправношћу, будући да је у 2024. години микробиолошка неисправност утврђена у више од 5% узорака, а физичко-хемијска неисправност забележена у више од 20% анализираних узорака.
- Микробиолошка неисправност воде из сеоских водовода је значајно смањена у односу на 2023. годину - у општини Суботица за 27%, у сеоским водоводим општине Бачка Тополе за 42%, а у сеоским водоводима Малог Иђоша је нађено за 16% мање микробиолошки неисправних узорака него претходне године.
- Најчешћи узрок бактериолошке неисправности је и даље повећан број аеробних мезофилних бактерија. Овај налаз је добијен у 92,1% микробиолошки неисправних узорака воде из градског

-
- водовода Суботице. Градски водовод Бачке Тополе је имао мали број микробиолошки неисправних узорка (4), од којих је у 3 узорка (75%) нађен већи број аеробних мезофилних бактерија, а у једном узорку *Pseudomonas aeruginosa*.
- У сеоским водоводима је учешће повећаног броја аеробних мезофилних бактерија у укупној микробиолошкој неисправности знатно ниже (38,7% - 54%). Чешће је нађен повећан број колиформних бактерија, присуство колиформних бактерија фекалног порекла, стрептокока фекалног порекла, *Pseudomonas aeruginosa* и сулфиторедукујућих клостридија, што је последица застарелости дистрибутивне мреже, са једне стране, али и недостатка третмана воде пре дезинфекције и неадекватне или недовољно успешне дезинфекције.
  - У води из градског водовода Суботице утврђена је физичко-хемијска неисправност 19,2% анализираних узорка, што је повећање у односу на 2023.годину, када је износила 13,8%. Као најчешћи узрок физичко-хемијске неисправности регистрована је повећана концентрација резидуалног хлора (68% учешћа у неисправности), присуство мириса (65,3% учешћа), присуство боје и повећана мутноћа.
  - Процент физичко-хемијске неисправности воде из мреже градског водовода Бачке Тополе је и даље висок – 77,5%, што је последица неадекватног процеса пречишћавања воде. У више од 98% физичко-хемијски неисправних узорка из овог водовода утврђена су измењена органолептичка својства воде (боја и мутноћа).
  - Физичко-хемијска неисправности је утврђена у 75,1% узорка воде из сеоских водовода Суботице, у приградским насељима Бачке Тополе је скоро 90% узорка воде било физичко-хемијски исправно, док је у сеоским водоводима општине Мали Иђош утврђена неисправност у више од 95% анализираних узорка.
  - Параметри који су најчешће одступали од прописаних норми су повећана концентрација гвожђа и мангана, присуство боје и мириса и повећана мутноћа воде. Физичко-хемијска неисправност воде сеоских водовода је висока као и претходних година, што је очекивано, будући да у највећем броју приградских/сеоских насеља нема пречишћавања воде, нити се значајније улаже у реконструкцију и обнову дистрибутивне мреже комуналних водовода.
  - У прегледаним узорцима воде из локалних јавних водних објеката утврђена је микробиолошка неисправност од 19,1%, док је физичко-хемијска неисправност забележена у 64,4% узорка, што је нешто бољи резултат у односу на 2023. годину. У већини ових објеката вода се не пречишћава, најчешће се само дезинфикује, без адекватног одржавања водних објеката и дистрибутивне мреже.
  - У случају утврђене здравствене неисправности воде, појединачни извештаји о испитивању, са стручним мишљењем и препорукама се, у најкраћем року, достављају кориснику и Одељењу санитарне инспекције у Суботици, које налаже адекватне мере и контролише њихово спровођење. Таква вода се није дозвољавала за пиће, све до лабораторијске потврде ефективности примењених мера, односно добијања здравствено исправног узорка воде из поновљеног узорковања.
  - У посматраном периоду нису регистроване хидричне епидемије на територији Севернобачког округа.
-

17.5 ПРЕПОРУКЕ

- Наставак редовног годишњег ажурирања базе података о водним објектима и планова контроле воде за пиће за сваки водовод и усклађивање броја и обима испитивања са захтевима важећег Правилника о хигијенској исправности воде за пиће;
- Наставак континуираног праћења здравствене и хигијенске исправности воде за пиће у складу са важећим законским прописима;
- У сарадњи са локалним самоуправама и Санитарном инспекцијом, наставак активности у правцу обезбеђења услова за спровођење јавно-здравствене контроле водоснабдевања у оним насељима у којима се не спроводи континуирана контрола здравствене и хигијенске исправности воде за пиће из јавних водовода, или се не спроводи у обиму који прописује важећа законска регулатива.
- Неопходно је регулисање власничких односа над соским водоводима, односно преузимање ингеренција над свим комуналним водоводима од стране јавних комуналних предузећа, у чију основну делатност спада јавно водоснабдевање;
- Имплементација адекватних техничко-технолошких решења за ефикасно пречишћавање воде намењене за људску употребу, будући да расположиви ресурси подземних вода на територији Севернобачког округа, због свог састава, условљавају потребу третмана воде, у циљу достизања прописаних вредности појединих параметара и смањења ризика по здравље људи;
- Занављање и одржавање водоводних система и побољшање квалитета дистрибутивне мреже комуналних водовода;
- Активно учешће стручњака из ЗЈЗ Суботица у Саветима за здравље локалних самоуправа, кроз пружање стручне подршке у раду на спречавању и умањењу утицаја фактора ризика из животне средине и очувању и унапређењу здравља становништва;
- Информисање јавности и здравствено-промотивне активности са циљем упознавања становништва са значајем доступности здравствено безбедне воде за пиће и чувања водних ресурса од загађивања.

18. РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЈАВНИХ БАЗЕНА И ВОДЕ ЗА РЕКРЕАЦИЈУ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

18.1 КОНТРОЛА БАЗЕНА

Анализа и праћење хигијенске и здравствене исправности базенских вода има за циљ да прикаже микробиолошки и физичко-хемијски квалитет воде и укаже на потенцијалне здравствене ризике пореклом из воде јавних базена. Праћење и анализа базенске воде јавних купалишта обавља се током временског периода у ком је купалиште отворено за купаче, а саму контролу базенске воде обављају надлежни заводи/институти за јавно здравље.

Здравствена и хигијенска исправност базенске воде зависи од квалитета улазне воде, примењеног третмана за пречишћавање и дезинфекцију воде, правилног одржавања површина и просторија јавног базена, броја купача и поштовања хигијенског режима од стране купача. Могући путеви експозиције су директна ингестија воде, удисање воденог аеросола и испарљивих материја и контакт преко коже.

18.1.1 МЕТОДОЛОГИЈА

Завод за јавно здравље Суботица обавља контролу здравствене исправности базенских вода на територији Севернобачког округа (Град Суботица и приградска насеља, општине Бачка Топола и Мали Иђош). Законска основа за спровођење активности је следећа:

- Закон о јавном здрављу („Сл.гласник РС“, бр. 72/2009, 15/2016)
- Закон о заштити становништва од заразних болести („Сл.гласник РС“, бр. 15/2016, 68/2020, 136/2020)
- Правилник о здравственој исправности базенских вода („Сл.гласник РС“, бр. 30/2017 и 97/2017).

Правилником о здравственој исправности базенских вода се прописују ближи услови у погледу здравствене исправности базенских вода, и обавеза институца/завода за јавно здравље за праћење, анализе и извештавање о здравственој исправности базенских вода. Систематско праћење и анализа базенске воде обавља се учесталошћу која се одређује на основу индикација, при чему учесталост не може бити мања од једном месечно. Приликом дефинисања учесталости контроле узимају се у обзир следећи параметри: врста купалишта (отворено или затворено); временски период који одређује сезону купања; очекивани максимални дневни број купача у базену током сезоне купања; техничко-технолошка опремљеност купалишта, организациона и кадровска оспособљеност субјекта који управља купалиштем.

Систематско праћење и анализа базенске воде обавља се учесталошћу која не може бити мања од једном месечно.

Осим наведене динамике, праћење и анализа базенске воде обавља се и:

- 1) пре почетка коришћења базена након његове изградње или реконструкције;
- 2) пре почетка коришћења базена на почетку сезоне купања или пре поновног почетка коришћења, тј. након предузимања корективних мера над базенском водом;
- 3) у поступку службене контроле.

Према наведеном Правилнику власник базена је дужан да извештај о последњој лабораторијској анализи истакне на видљивом месту.

О резултатима испитивања сачињавају се и достављају шестомесечни и годишњи извештаји, у складу са прописаном методологијом извештавања од стране ИЗЈЗ Србије „Др Милан Јовановић Батут“. Кроз свакодневну сарадњу, о резултатима контроле базенских вода се извештава и Одељење санитарне инспекције у Суботици, које налаже спровођење прописаних мера, као и контролу спровођења и ефикасности спроведених мера.

18.1.2 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА

Током 2024. године је контролисана вода из 41 јавног базена у следећим објектима: Спортско-рекреативни центар Прозивка (2 базена), базен Дудова шума (5 базена), дом за децу ометену у развоју Колевка (1 базен), Аква парк Палић (10 базена), Реки Стара Моравица (4 базена), хотел Президент Палић (2 базена), хотел Палић ресорт (1 базен), Вила Лаго ресорт (1 базен), вила Цвијановић (1 базен), вила Ларус (1 базен), пансион Навигатор Старс (1 базен), вила Александар (2 базена), вила Милорд (2 базена), Јелен салаш (1 базен), Месна заједница Бајша (1 базен), вила Мајур (1 базен), Тим Херц (2 базена), Бања Пачир (2 базена) и вила Пипач (1 базен). У односу на исти период 2023. године контролисано је 19 више базена. Од наведеног броја базена 20 се контролише недељном или месечном динамиком, а 21 повремено.

У току 2024.године микробиолошки је анализирано 216 узорка базенске воде, док је у 2023. години узорковано 137 узорка, те се констатује да је обим контроле, односно број узорка базенских

вода био значајно већи (57,7%). Овај повећан број узорака је резултат рада комплекса базена «Аква парк Палић» у пуном капацитету током извештајне године, као и због чешћих надзора санитарних инспектора и ЗЈЗ Суботица.

У посматраном периоду микробиолошка неисправност је утврђена у 12% (26) узорака, док је у истом периоду 2023.године микробиолошка неисправност износила 13,1%. Микробиолошки параметри су били неисправни у 19 базена (46% од укупно контролисаних), при чему је у два узорка/базена био повећан само број аеробних мезофилних бактерија, а у осталих 17 су били неисправни параметри здравствене исправности базенске воде. Резултати микробиолошког испитивања, по објектима, приказани су у Табелама 99 и 100.

У свим случајевима када је било одступања од прописаних вредности дате су препоруке за отклањање неусаглашености и поновну проверу здравствене исправности базенске воде. О резултатима контроле базенске воде обавештава се Одељење у Суботици Покрајинске санитарне инспекције, чији инспектори налажу спровођење даљих мера.

Табела 99.

Резултати микробиолошког испитивања воде из јавних базена на територији Округа у периоду јануар–децембар 2024. Године

ред. број	Општина / насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Бактериолошки преглед			
			број узетих узорака	неисправних		узрок неисправности
				број	%	
1.	СУБОТИЦА	Дудова шума - олимпијски базен затворени/отворени*	17	2	11,7%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , коагулаза позитивне стафилококе
2.	СУБОТИЦА	Дудова шума - тобоган дечији базен отворени	2	0	-	-
3.	СУБОТИЦА	Дудова шума - дечији округли базен отворени	1	0	-	-
4.	СУБОТИЦА	Дудова шума - овални базен отворени	2	0	-	-
5.	СУБОТИЦА	Дудова шума – дечији базен отворени	2	0	-	-
6.	СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка велики базен - затворени	25	1	4%	Ук.колиформне бактерије, <i>Escherichia coli</i> , АМБ, <i>Pseudomonas aeruginosa</i> , коагулаза позитивне стафилококе
7.	СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка мали базен - затворени	25	2	8%	Ук.колиформне бактерије, <i>Escherichia coli</i> , АМБ, <i>Pseudomonas aeruginosa</i> , коагулаза позитивне стафилококе
8.	СУБОТИЦА	Колевка, дом за децу ометену у развоју – затворени базен	21	0	-	-
9.	СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – овални затворени базен	10	0	-	-
10.	СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – отворени базен	3	0	-	-
11.	СУБОТИЦА Палић	Хотел Палић ресорт – затворени базен	8	2	25%	АМБ, <i>Pseudomonas aeruginosa</i> , коагулаза позитивне стафилококе
12.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени хидромасажни базен	5	0	-	-
13.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени релакс базен	5	0	-	-
14.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени код тобогана	3	0	-	-
15.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени дечији базен	5	0	-	-
16.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – спољно-унутрашњи термални базен	6	1	17%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , <i>Escherichia coli</i> , АМБ, укупне колиформне бактерије
17.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – хидромасажни отворени базен	3	1	33%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>
18.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – отворени базен код тобогана	4	2	50%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , АМБ
19.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – пливачки отворени базен	3	1	33%	АМБ
20.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – рекреациони отворени базен	4	1	25%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , <i>Escherichia coli</i> , АМБ, укупне колиформне бактерије
21.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – дечији отворени (игралиште)	3	1	33%	АМБ

ред. број	Општина / насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Бактериолошки преглед			
			број узетих узорака	неисправних		узрок неисправности
				број	%	
22.	СУБОТИЦА Палић	Вила Лаго ресорт –затворени базен	3	1	33%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>
23.	СУБОТИЦА Палић	Вила Цвијановић – отворени базен	3	0	-	-
24.	СУБОТИЦА Палић	Вила Ларус – отворени базен	1	0	-	-
25.	СУБОТИЦА Палић	Пансион Навигатор Старс – отворени базен	3	1	33%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , укупне колиформне бактерије, <i>Escherichia coli</i>
26.	СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени базен	3	1	33%	укупне колиформне бактерије, <i>Escherichia coli</i> , АМБ
27.	СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени термални базен	2	1	50%	укупне колиформне бактерије, <i>Escherichia coli</i>
28.	СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – отворени велики базен	2	1	50%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , <i>Escherichia coli</i> , АМБ
29.	СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – отворени мали базен	1	0	-	-
30.	СУБОТИЦА Палић	Јелен салаш – отворени базен	3	1	33%	<i>Escherichia coli</i> , укупне колиформне бактерије
31.	СУБОТИЦА Келебија	Вила Мајур – затворени базен	5	0	-	-
32.	СУБОТИЦА Бачко Душаново	Тим Херц - отворени велики базен	1	0	-	-
33.	СУБОТИЦА Бачко Душаново	Тим Херц - отворени мали базен	3	2	67%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , <i>Escherichia coli</i> , АМБ, укупне колиформне бактерије
34.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- wellnes отворени базен	3	0	-	-
35.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- мали отворени базен	3	0	-	-
36.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- велики отворени базен	3	0	-	-
37.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- нови отворени базен	3	0	-	-
38.	БАЧКА ТОПОЛА Бајша	Месна заједница Бајша – велики отворени базен	2	0	-	-
39.	БАЧКА ТОПОЛА Пачир	Бања Пачир – велики термални базен затворени	7	2	29%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , <i>Escherichia coli</i> , АМБ, укупне колиформне бактерије
40.	БАЧКА ТОПОЛА Пачир	Бања Пачир – мали термални базен затворени	7	2	29%	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> , <i>Escherichia coli</i> , АМБ, укупне колиформне бактерије
41.	МАЛИ ИЂОШ Фекетић	Вила Пипач – отворени базен	1	0	-	-
Укупно			216	26	12%	

* (отворен у периоду јун-септембар, осталим месецима затворен)

Табела 100.

РЕЗУЛТАТИ МИКРОБИОЛОШКОГ ИСПИТИВАЊА ВОДЕ ИЗ ЈАВНИХ БАЗЕНА У ПЕРИОДУ 2023/2024. ГОДИНА

Насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Микробиолошки неисправни узорци					
				Број		%	
		2024	2023	2024	2023	2024	2023
СУБОТИЦА	Дудова шума - олимпијски базен - отворени/ затворени*	17	9	2	0	12%	-
СУБОТИЦА	Дудова шума - базен код тобогана, отворени	2	1		0		-
СУБОТИЦА	Дудова шума - дечији базен округли, отворени	1	1	0	0	-	-
СУБОТИЦА	Дудова шума - овални базен отворени	2	2	0	0	-	-
СУБОТИЦА	Дудова шума - дечији базен отворени	2	4	0	2	-	50%
СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка велики базен - затворени	25	25	1	2	4%	8%
СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка мали базен - затворени	25	25	2	4	8%	16%
СУБОТИЦА	Колевка, дом за децу ометену у развоју - затворени	21	23	0	2	-	8,7%
СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – отворени базен	3	3	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – овални базен затворени	10	11	0	1	-	9,1%
СУБОТИЦА Келебија	Гиша Luxury Paradise – отворени базен	0	2	0	1	-	50%
СУБОТИЦА Палић	Палић ресорт – затворени базен	8	8	2	1	25%	12,5%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - хидромасажни	5	3	0	1	-	33%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - релакс	5	3	0	1	-	33%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени - прихватни базен код тобогана	3	2	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - дечији	5	2	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - спољно унутрашњи термални	6	3	1	3	17%	100%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени базен - хидромасажни	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени прихватни код тобогана	4	0	2	0	50%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени – пливачки базен	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени рекреациони базен	4	0	1	0	25%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени дечији базен (игралиште)	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Лаго ресорт – затворени базен	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Цвијановић – отворени базен	3	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Ларус – отворени базен	1	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Пансион Навигатор Старс – отворени базен	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени базен	3	0	1	0	33%	-

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Микробиолошки неисправни узорци					
				Број		%	
		2024	2023	2024	2023	2024	2023
СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени базен са термалном водом	2	0	1	0	50%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – велики отворени базен	2	0	1	0	50%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – мали отворени базен	1	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Јелен салаш – отворени базен	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Келебија	Вила Мајур – затворени базен	5	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Б. Душаново	Тим Херц 2005 – отворени базен велики	1	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Б. Душаново	Тим Херц 2005 – отворени базен мали	3	0	2	0	67%	-
Б.ТОПОЛА Бајша	МЗ Бајша – отворени базен	2	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- wellnes отворени базен	3	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- мали отворени базен	3	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- велики отворени базен	3	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- нови отворени базен	3	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Пачир	Пачир д.о.о. – велики минерални темални базен	7	0	2	0	29%	-
Б.ТОПОЛА Пачир	Пачир д.о.о. – мали минерални темални базен	7	0	2	0	29%	-
МАЛИ ИЂОШ Фекетић	Вила Пипач – отворени базен	1	0	0	0	-	-
Укупно у Округу		216	137	26	18	12%	13,1%

* (отворен у периоду јун-септембар, осталим месецима затворен)

Током посматраног периода физичко-хемијски је испитано 216 узорка воде јавних базена, док је у 2023. години анализирано 134 узорка (82 узорка, односно 61% више).

Током 2024. године је утврђена физичко-хемијска неисправност у 98 анализираних узорка (45,4%). У истом периоду 2023. године физичко-хемијска неисправност је утврђена у 40 (29,8%) узорка базенских вода (Табеле 4.5.1 и 4.5.2). Према важећем Правилнику, физичко-хемијски параметри су сврстани у параметре показатеље, стога узорци само са физичко-хемијском неисправношћу нису проглашавани здравствено неисправним, узимајући у обзир прекорачење вредности анализираних параметра изнад прописане границе и ризик по здравље људи. Иако се ради о индикаторским параметрима, рН вредност је битан параметар за обезбеђење ефикасности дезинфекције и коагулације, а концентрација слободног резидуалног хлора треба да буде на нивоу неопходном за осигурање адекватног микробиолошког квалитета воде. Концентрације трихалометана су биле у референтним границама у свим узорцима у којима су испитивани.

У свим случајевима када је било одступања од прописаних вредности дате су одговарајуће препоруке.

Табела 101.

РЕЗУЛТАТИ ФИЗИЧКО- ХЕМИЈСКОГ ИСПИТИВАЊА ВОДЕ ИЗ ЈАВНИХ БАЗЕНА НА ТЕРИТОРИЈИ ОКРУГА У ПЕРИОДУ ЈАНУАР–ДЕЦЕМБАР 2024. ГОДИНЕ

ред. број	Општина / насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Физичко - хемијски преглед			
			број узетих узорака	неисправних		узрок неисправности
				број	%	
1.	СУБОТИЦА	Дудова шума- олимпијски базен затворени/ отворени*	17	16	94%	рН
2.	СУБОТИЦА	Дудова шума - тобоган дечији базен отворени	2	0	-	-
3.	СУБОТИЦА	Дудова шума - дечији округли базен отворени	1	0	-	-
4.	СУБОТИЦА	Дудова шума - овални базен отворени	2	2	100%	рН
5.	СУБОТИЦА	Дудова шума – дечији базен отворени	2	2	100%	рН
6.	СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка велики базен - затворени	25	14	56%	рН, резидуални хлор, хлориди
7.	СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка мали базен - затворени	25	9	36%	рН, резидуални хлор
8.	СУБОТИЦА	Колевка, дом за децу ометену у развоју – затворени базен	21	1	5%	рН
9.	СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – овални затворени базен	10	4	40%	рН
10.	СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – отворени базен	3	1	33%	рН
11.	СУБОТИЦА Палић	Хотел Палић ресорт – затворени базен	8	5	63%	рН, хлориди
12.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени хидромасажни базен	5	4	80%	рН, хлориди
13.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени релакс базен	5	4	80%	рН, хлориди
14.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени код тобогана	3	0	-	-
15.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени дечији базен	5	5	100%	рН, хлориди
16.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – спољно-унутрашњи термални базен	6	4	67%	рН, резидуални хлор
17.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – хидромасажни отворени базен	3	2	67%	хлориди
18.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – отворени базен код тобогана	4	2	50%	хлориди
19.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – пливачки отворени базен	3	2	67%	рН
20.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – рекреациони отворени базен	4	1	25%	хлориди
21.	СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – дечији отворени (игралиште)	3	2	67%	рН
22.	СУБОТИЦА Палић	Вила Лаго ресорт –затворени базен	3	0	-	-
23.	СУБОТИЦА Палић	Вила Цвијановић – отворени базен	3	2	67%	хлориди
24.	СУБОТИЦА Палић	Вила Ларус – отворени базен	1	1	100%	рН
25.	СУБОТИЦА Палић	Пансион Навигатор Старс – отворени базен	3	0	-	-
26.	СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени базен	3	1	33%	хлориди
27.	СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени термални базен	2	0	-	-

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

ред. број	Општина / насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Физичко - хемијски преглед			узрок неисправности
			број узетих узорака	неисправних број	%	
28.	СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – отворени велики базен	2	1	50%	рН
29.	СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – отворени мали базен	1	0	-	-
30.	СУБОТИЦА Палић	Јелен салаш – отворени базен	3	1	33%	рН, оксидабилност
31.	СУБОТИЦА Келебија	Вила Мајур – затворени базен	5	0	-	-
32.	СУБОТИЦА Бачко Душаново	Тим Херц - отворени велики базен	1	0	-	-
33.	СУБОТИЦА Бачко Душаново	Тим Херц - отворени мали базен	3	1	33%	хлориди
34.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- wellnes отворени базен	3	1	33%	оксидабилност
35.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- мали отворени базен	3	1	33%	оксидабилност
36.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- велики отворени базен	3	0	-	-
37.	БАЧКА ТОПОЛА Стара Моравица	Реки д.о.о.- нови отворени базен	3	0	-	-
38.	БАЧКА ТОПОЛА Бајша	Месна заједница Бајша – велики отворени базен	2	0	-	-
39.	БАЧКА ТОПОЛА Пачир	Бања Пачир – велики термални базен затворени	7	5	71%	Хлориди, рН, оксидабилност
40.	БАЧКА ТОПОЛА Пачир	Бања Пачир – мали термални базен затворени	7	4	57%	Хлориди, рН, оксидабилност
41.	МАЛИ ИЂОШ Фекетић	Вила Пипач – отворени базен	1	0	-	-
Укупно			216	98	45,4%	

* (отворен у периоду јун-септембар, осталим месецима затворен)

Tabela 102.

РЕЗУЛТАТИ ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКОГ ИСПИТИВАЊА ВОДЕ ИЗ ЈАВНИХ БАЗЕНА У ПЕРИОДУ 2023/2024. ГОДИНЕ

Насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Број ФИЗ.-ХЕМИЈСКИ испитиваних узорака		Физ. - хемијски неисправни узорци			
		2024	2023	Број		%	
				2024	2023	2024	2023
СУБОТИЦА	Дудова шума - олимпијски базен - отворени/ затворени*	17	9	16	8	94%	89%
СУБОТИЦА	Дудова шума - базен код тобогана, отворени	2	1	0	0	-	-
СУБОТИЦА	Дудова шума - дечији базен отворени округли	1	1	0	0	-	-
СУБОТИЦА	Дудова шума - овални базен отворени	2	2	2	2	100%	100%
СУБОТИЦА	Дудова шума - дечији базен отворени	2	3	2	1	100%	33%
СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка велики базен - затворени	25	25	14	4	56%	16%
СУБОТИЦА	СРЦ Прозивка мали базен - затворени	25	25	9	3	36%	12%
СУБОТИЦА	Колевка, дом за децу ометену у развоју - затворени	21	23	1	0	5%	-
СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – отворени базен	3	3	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Хотел Президент – овални базен затворени	10	10	4	7	40%	70%
СУБОТИЦА Палић	Палић ресорт – затворени базен	8	8	5	8	63%	100%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк Палић – затворени базен -хидромасажни	5	3	4	2	80%	67%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - релакс	5	3	4	1	80%	33%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени - прихватни базен код тобогана	3	2	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - дечији	5	2	5	0	100%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – затворени базен - спољно унутрашњи	6	2	4	2	67%	100%
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени базен - хидромасажни	3	0	2	0	67%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени прихватни код тобогана	4	0	2	0	50%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени – пливачки базен	3	0	2	0	67%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени рекреациони базен	4	0	1	0	25%	-
СУБОТИЦА Палић	Аква парк – отворени дечији базен (игралиште)	3	0	2	0	67%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Лаго ресорт – затворени базен	3	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Цвијановић – отворени базен	3	0	2	0	67%	-

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

Насеље	Врста (отворени или затворени) и назив базена (ако постоји)	Број ФИЗ.-ХЕМИЈСКИ испитиваних узорака		Физ. - хемијски неисправни узорци			
				Број		%	
		2024	2023	2024	2023	2024	2023
СУБОТИЦА Палић	Вила Ларус – отворени базен	1	0	1	0	100%	-
СУБОТИЦА Палић	Пансион Навигатор Старс – отворени базен	3	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени базен	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Александар – отворени базен са термалном водом	2	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – велики отворени базен	2	0	1	0	50%	-
СУБОТИЦА Палић	Вила Милорд – мали отворени базен	1	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Палић	Јелен салаш – отворени базен	3	0	1	0	33%	-
СУБОТИЦА Келебија	Гиша Luxury Paradise – отворени базен	0	2	0	2	-	100%
СУБОТИЦА Келебија	Вила Мајур – затворени базен	5	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Бачко Душаново	Тим Херц 2005 – отворени базен велики	1	0	0	0	-	-
СУБОТИЦА Бачко Душаново	Тим Херц 2005 – отворени базен мали	3	0	1	0	33%	-
Б.ТОПОЛА Бајша	МЗ Бајша – отворени базен	2	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- wellnes отворени базен	3	2	1	0	33%	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- мали отворени базен	3	2	1	0	33%	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- велики отворени базен	3	2	0	0	-	-
Б.ТОПОЛА Ст. Моравица	Реки д.о.о.- нови отворени базен	3	2	0	0		-
Б.ТОПОЛА Пачир	Пачир д.о.о. – велики минерални темални базен	7	0	5	0	71%	-
Б.ТОПОЛА Пачир	Пачир д.о.о. – мали минерални темални базен	7	0	4	0	57%	-
МАЛИ ИЂОШ Фекетић	Вила Пипач – отворени базен	1	0	0	0	-	-
Укупно у Округу		216	134	98	40	45,4%	29,1%

* (отворен у периоду јун-септембар, осталим месецима затворен)

18.1.3 КОМЕНТАР РЕЗУЛТАТА И ЗАКЉУЧАК

- Од укупно 41 контролисаних базена, микробиолошка неисправност је утврђена у 19 базена. Утврђена је микробиолошка неисправност код 12%, односно у 26 узорак свих испитиваних базенских вода.
- У посматраном периоду утврђени су следећи разлози микробиолошке неисправности: повећан број аеробних мезофилних бактерија у 17 узорака, повећан број укупних колиформних бактерија у 13 узорака, повећан број коагулаза позитивних стафилокока у 4 узорка, присуство бактерија *Pseudomonas aeruginosa* у 17 узорака и присуство *Escherichia coli* у 13 узорака.
- Одступање од Правилником прописаних вредности за физичко-хемијске показатеље квалитета утврђено је у 45% (98 узорака) базенских вода, што је виши проценат него претходне године (29%). Физичко-хемијска неисправност је утврђена у 28 базена, од укупно 41 у којима је анализиран сет физичко-хемијских параметара (68%).
- Разлози физичко-хемијске неисправности који су евидентирани у испитиваним узорцима су неодогуарајућа рН вредност у 72 узорка, повећана концентрација хлорида у 28 узорака, повећана концентрација резидуалног хлора у 6 узорака и повећан утрошак KMnO_4 у 7 узорака.
- У свим случајевима када је било одступања од прописаних вредности дате су одговарајуће препоруке и обавештавано је Одељење покрајинске санитарне инспекције у Суботици.
- Завод за јавно здравље Суботица је у току извештајног периода давао изјаве локалним медијима о здравственој исправности испитиваних базенских вода.

18.1.4 ПРЕПОРУКЕ

У циљу обезбеђења здравствено исправне воде јавних базена, а самим тим и заштите здравља купача, препоручује се примена следећих мера:

- Наставак континуираног праћења здравствене исправности воде јавних базена и усклађивање броја узорака са захтевима Правилника о здравственој исправности базенских вода.
- Стриктно поштовање обавеза власника у погледу одржавања базена: обезбеђивање циркулације воде кроз систем пречишћавања, адекватна дезинфекција воде, провера рН вредности воде и концентрације слободног резидуалног хлора, редовно чишћење пратећих површина и просторија јавног базена, ограничење броја купача у складу са капацитетом, итд.
- Велики значај за очување квалитета воде у базенима има број корисника, начин понашања купача, односно поштовање превентивних мера: туширање пре и након коришћења базена, пролазак кроз дезинфекционе баријере за стопала, обавезно коришћење тоалета, добра лична хигијена, ношење капа за пливање. Туширање пре купања помаже у уклањању трагова зноја, урина, фекалне контаминације, козметичких препарата, уља за сунчање и других потенцијалних загађивача воде, чиме се постиже да је вода у базену чистија, лакша за дезинфекцију, са мањим количинама хемикалија и угоднија за пливање. Поред тога, расхлађивање тела туширањем утиче и на боље прилагођавање на базенску воду, и смањује могућност нежељених кардиоваскуларних догађаја.
- Подизање нивоа здравствене писмености становништва, обезбеђивање доступности здравствено-едукативних садржаја о адекватном хигијенском режиму понашања на јавном базену, односно о неопходности поштовања превентивних санитарно-хигијенских мера, могућим здравственим ризицима, путем разних видова комуникације.

18.2 РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ПОВРШИНСКЕ ВОДЕ ЗА КУПАЊЕ И РЕКРЕАЦИЈУ У 2024. ГОДИНИ

18.2.1 УВОД

Област заштите вода од загађења уређена је Законом о водама и Законом о заштити животне средине, који регулишу заштиту вода, заштиту вода од токсичних материја и спровођење управљања водама. Управљање квалитетом вода претпоставља мониторинг површинских вода као реципијента, испитивање физичко - хемијских, микробиолошких и биолошких параметара.

Смернице Светске здравствене организације о квалитету воде за рекреацију акценат стављају на заштиту јавног здравља, превентивни приступ у управљању ризиком кроз планове за безбедност воде за рекреацију, са изричитим фокусом на квалитет воде.

Испитивања вода обављају се у складу са важећом методологијом и законском регулативом из ове области, националним стандардима као и Директивама ЕУ које се односе на квалитет површинске воде, воде намењене узгоју риба и воде за купање.

Оцена квалитета површинских вода обавља се на основу важећих прописа:

- Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС“, бр. 74/11)
- Уредби о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 50/12)
- Правилника о опасним материјама у водама („Сл. гласник РС“, бр. 31/82)
- Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 37/11), (Serbian Water Quality Index (SWQI))

18.2.2 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА

У току 2024.године обављена су физичко - хемијска, хидробиолошка и микробиолошка испитивања површинске воде туристичког дела језера Палић.

Током извештајног периода на микробиолошку исправност је анализирано 4 узорка језерске воде IV сектора–туристичког дела Палићког језера. У претходној години микробиолошки је анализирано такође 4 узорка. Обим и врста испитивања дефинисани су Уговором о мониторингу параметара животне средине са Градском управом Суботице.

На основу резултата микробиолошких испитивања, 3 узорка воде IV сектора Палићког језера су одговарала захтевима за I-II класу површинских вода, а 1 узорак није одговарао захтевима за I-II класу површинских вода, које су погодне за купање, рекреацију и спортове на води.

Табела 103.

МИКРОБИОЛОШКИ ПРЕГЛЕД ПОВРШИНСКЕ ВОДЕ НАМЕЊЕНЕ ЗА КУПАЊЕ И РЕКРЕАЦИЈУ

Насеље и вода за рекреацију	Укупан број узорка	Број одговарајућих узорка		Број неодговарајућих узорка		узроци неисправности
		n	%	n	%	
Језеро Палић Туристички део	4	3	75.0	1	25.0	Укупан број колиформних бактерија

На основу резултата хидробиолошких испитивања, сви прегледани узорци воде (19) туристичког дела језера Палић су били неодговарајући у односу на захтеве за II-III класу површинских вода, које су погодне за купање, рекреацију и спортове на води.

Табела 104.

ХИДРОБИОЛОШКИ ПРЕГЛЕД ПОВРШИНСКЕ ВОДЕ НАМЕЊЕНЕ ЗА КУПАЊЕ И РЕКРЕАЦИЈУ

Насеље и вода за рекреацију	Укупан број узорка	Број одговарајућих узорка		Број неодговарајућих узорка		Узроци неисправности
		n	%	n	%	
Језеро Палић Туристички део	19	0	-	19	100	бројност алги удео <i>cyanophyta</i>

У 2024. години, контролом **физичко - хемијског** квалитета обухваћено је 19 узорака воде купалишта језера Палић, са укупно 575 параметара. У односу на обим испитивања за исти период у претходној години остварење је 100%. Узорковање је рађено месечном динамиком, као и у 2023. години.

Утврђена **физичко - хемијска неисправност** узорака воде из језера Палић је **100%**.

По параметрима неисправности утврђено је следеће: због неодговарајуће рН вредности 19 узорака, због неодговарајуће вредности за ТОС 17 узорака, због неодговарајуће провидности 19 узорака, због неодговарајуће вредности биолошке потрошње кисеоника 13 узорака, због неодговарајуће вредности хемијске потрошње кисеоника - бихроматне 18 узорака, због неодговарајуће вредности хемијске потрошње кисеоника (KMnO₄) 18 узорака, због неодговарајуће вредности амонјачног азота 17 узорака, због неодговарајуће вредности хлорофила у 19 узорка, због неодговарајуће вредности укупног фосфора 18 узорка, због неодговарајуће вредности арсена 1 узорак, због неодговарајуће вредности ортофосфата 4 узорка, због неодговарајуће вредности укупног раствореног фосфора у 3 узорка и због неодговарајуће вредности хлорида у 4 узорка

18.2.3. КОМЕНТАР РЕЗУЛТАТА

На основу Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине, Сл. гласник Р.С. 37/2011, стање површинских вода у погледу општег квалитета, према намени и степену чистоће, приказује се индикатором SWQI (Serbian Water Quality Index).

Табела 105.

ВРЕДНОСТИ НУМЕРИЧКОГ ИНДИКАТОРА ЗА ТУРИСТИЧКИ ДЕО ЈЕЗЕРА ПАЛИЋ

Место узорковања / месец 2023. године	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Палић (IV сектор - средина језера)	-	-	-	61	-	-	34	-	-	53	-	-
Палић (IV сектор1 - средина језера)	-	-	-	72	-	-	31	-	-	51	-	-
Палић (IV сектор2 - средина језера)	-	-	-	68	-	-	48	-	-	44	-	-
Палић (IV сектор - излив из језера)	61	63	64	57	74	52	47	53	71	52	60	62

Место узорковања / месец 2024. године	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Палић (IV сектор - средина језера)	-	-	-	64	-	-	56	-	-	65	-	-
Палић (IV сектор1 - средина језера)	-	-	-	65	-	-	58	-	-	-	-	-
Палић (IV сектор2 - средина језера)	-	-	-	71	-	-	63	-	-	-	-	-
Палић (IV сектор - излив из језера)	60	62	67	69	66	49	60	68	59	59	53	56

Достигнуте су вредности нумеричког индикатора у опсегу од **31 до 74** индексних вредности код већине узорака, што одговара **лошем статусу** вода и код четири узорка су достигнуте вредности нумеричког индикатора у опсегу **71-74** што одговара **добром статусу** вода.

18.2.4. ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ

Палићко језеро је оптерећено великом количином органских материја и нутријената, нарочито у муљу. У циљу побољшања квалитета воде и достизања и очувања квалитета, задовољавајућег за купање и рекреацију, предложене су одређене мере и активности:

- Евиденција загађивача у заштићеном подручју са циљем утврђивања значаја дифузног загађења;
- Решавање допуњавања водом из реке Тисе, у периодима велике суше и ниског водостаја;
- Обезбеђење прикључења објеката који још нису прикључени на постојећу канализациону мрежу насеља Палић;
- Уклањање субмерзне вегетације на крају вегетационог периода;
- Повећање броја параметара и локалитета испитивања квалитета воде и муља језера Палић.

19. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ

21.1 УВОД

Квалитет ваздуха се на територији Града Суботице током 2024. године пратио са циљем да се добију подаци о квалитету ваздуха и степену загађења ваздуха у граду, на основу којих би се могао извршити одабир (превентивних) мера у циљу заштите и унапређења здравља људи, као и очувања и заштите животне средине.

Обавезе контроле квалитета ваздуха су у складу са одредбама Закона о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009 и 10/2013), Закона о јавном здрављу („Сл. гласник РС“ бр. 72/2009) и Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“ бр. 11/2010, 75/2010 и 63/2013).

Програмом мониторинга квалитета ваздуха Града Суботице, у Локалној мрежи на територији Града Суботице, је у периоду од 2015. до половине 2018. године било обухваћено мерење концентрација следећих загађујућих материја из ваздуха: сумпор-диоксида (SO_2), азот-диоксида (NO_2), чађи, суспендованих честица PM_{10} и $\text{PM}_{2.5}$, тешких метала: олова (Pb), кадмијума (Cd), никла (Ni), и металоида: арсена (As) у суспендованим честицама PM_{10} , бензо(а)пирена у суспендованим честицама PM_{10} , укупних суспендованих честица (TSP), ВТХ-а (бензен-а, толуен-а, м-, р-силена, о-силена), укупних таложних материја (UTM), тешких метала и металоида (Pb, Cd, Ni и As) у кишници и приземног озона.

Поређењем резултата мониторинга концентрација загађујућих материја у ваздуху према Програму мониторинга квалитета ваздуха Града Суботице, са критеријумима прописаним у Уредби, током претходних година: 2015., 2016., 2017. и прве половине 2018., закључило се да су суспендоване честице биле доминантне загађујуће материје на територији града Суботице.

На основу наведеног, од јула 2018. године у Градској управи Суботица Програм мониторинга квалитета ваздуха је преиспитан, промењен и прилагођен оцени квалитета ваздуха по којој је Суботица сврстана у трећу категорију квалитета ваздуха због прекорачења граничних и толерантних вредности за концентрације суспендованих честица PM_{10} и $\text{PM}_{2.5}$. Тиме се мониторинг суспендованих честица PM_{10} и $\text{PM}_{2.5}$ са повремених (индикативних) мерења (56 дана годишње) од јула 2018. године повећао на континуална (фиксна) мерења (најмање 336 дана годишње).

Мерно место за узорковање суспендованих честица је била Градска болница Суботица до јуна 2018. године. Од јула 2018. године мерно место је премештено у двориште основне школе “Соња Маринковић” Мала школа Суботица - на урбану локацију. Ова урбана локација је изабрана јер се на Аутоматској станици, на централној градској раскрсници у Суботици, на саобраћајној локацији, већ врши мониторинг квалитета ваздуха. Извор емисије загађујућих материја у градској средини је саобраћај током целе године, а током зимског периода су то и индивидуална ложишта.

Према Годишњим извештајима Агенције за заштиту животне средине о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2016., 2017., 2018., 2019., 2021. и 2022. годину, Суботица је сврстана у III (трећу) категорију квалитета ваздуха због прекорачења граничних и толерантних вредности за концентрације суспендованих честица PM_{10} и $\text{PM}_{2.5}$.

Према Годишњем извештају Агенције за заштиту животне средине о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2020. годину, оцена квалитета ваздуха је: ваздух је на територији Града Суботице био III (треће) категорије због прекорачења граничне вредности суспендованих честица $\text{PM}_{2.5}$.

Према Годишњем извештају Агенције за заштиту животне средине о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2023. годину, оцена квалитета ваздуха је: ваздух је на територији Града Суботице био III (треће) категорије због прекорачења граничне вредности суспендованих честица PM_{10} .

Како је раније напоменуто, од јула 2018. године па на даље, у 2019., 2020., 2021., 2022., 2023. и 2024. години, у Локалној мрежи мониторинга квалитета ваздуха Града Суботице, на територији Града Суботице, мерно место је смештено у урбану област, у двориште основне школе „Соња Маринковић“ Мала школа (Лат: 46.09247 °N, Лон: 19.66728 °E). Станица је по типу урбана (U).

Програм мониторинга квалитета ваздуха је у 2024. години, као и 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023. године, обухватао мерење концентрације сваке фракције (PM_{10} и $\text{PM}_{2.5}$) суспендованих честица најмање 336 дана у току године (што по Уредби за континуална мерења испуњава захтев за минималну временску покривеност од 90% у календарској години). У сваком узорку фракције PM_{10} су се истовремено одређивале и концентрације тешких метала и металоида: олова (Pb), кадмијума (Cd), никла (Ni) и арсена (As).

Према Програму мониторинга квалитета ваздуха у 2024. години, као и у претходним годинама: 2018., 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023., испитивање концентрације бензо(а)пирена у узоркованим суспендованим честицама фракције PM_{10} је било индикативно, у виду осам равномерно распоређених недеља у току године.

21.2 МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Ниво загађености ваздуха у Суботици у 2024. години се пратио мерењем концентрација суспендованих честица (PM_{10} и $PM_{2.5}$), тешких метала и металоида (Pb, Cd, Ni и As) у суспендованим честицама PM_{10} и бензо(а)пирен-а у суспендованим честицама PM_{10} у ваздуху узимањем узорака и њиховом анализом. Поступак узимања узорака ваздуха је обухватао припрему, узимање, чување и транспорт узорака до овлашћене Лабораторије где се извршила физичка и хемијска анализа узорака ваздуха.

Узимање узорака и испитивање концентрације загађујућих материја: суспендованих честица фракција PM_{10} и $PM_{2.5}$, тешких метала и металоида (Pb, Cd, Ni и As) у суспендованим честицама PM_{10} , је извршио Завод за јавно здравље Суботица.

Испитивање концентрације бензо(а)пирен-а у суспендованим честицама PM_{10} је извршио Градски завод за јавно здравље Београд.

Табела 106.

МЕТОДЕ ИСПИТИВАЊА КОЈЕ СУ КОРИШТЕНЕ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА У ВАЗДУХУ У ЛОКАЛНОЈ МРЕЖИ МОНИТОРИНГА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА ГРАДА СУБОТИЦЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА СУБОТИЦЕ У 2023. ГОДИНИ

Загађујућа материја	Принцип узорковања и техника испитивања	Метода испитивања
Суспендоване честице фракције PM_{10} и $PM_{2.5}$	узорковање током 24 часа на филтер, анализа узорака у лабораторији, гравиметрија	SRPS EN 12341:2015
Тешки метали и металоид (Pb, Cd, Ni и As) у PM_{10}	узорковање током 24 часа на филтер, анализа узорака у лабораторији, ICP-OES	DM105 Одређивање Pb, Cd, As и Ni у фракцији PM_{10} и $PM_{2.5}$ суспендованих честица
РАН (бензо(а)пирен) у PM_{10}	узорковање током 24 часа на филтер, анализа узорака у лабораторији, GC-MSD	SRPS ISO 15549:2010

Завод за јавно здравље Суботица поседује Сертификат о акредитацији, под акредитационим бројем 01-054, којим се потврђује да Завод задовољава захтеве стандарда SRPS ISO/IEC 17025:2017 за обављање послова испитивања који су специфицирани у Обиму акредитације.

Завод за јавно здравље Суботица поседује Дозволу за мерење квалитета ваздуха од Министарства заштите животне средине Републике Србије.

21. 3 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА ЗА 2024. ГОДИНУ

Табела 107.

Приказ средњих вредности измерених концентрација суспендованих честица PM_{10} [$\mu g/m^3$] у ваздуху за 2024. годину у поређењу са 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023. годином у Суботици на мерном месту: основна школа “Соња Маринковић” Мала школа

Параметар	Статистичка обрада	РЕЗУЛТАТИ					
	Мерно место	основна школа “Соња Маринковић” Мала школа					
PM_{10}	Година испитивања	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
	Број мерења у години	348	345	342	336	333 ***	336
	Средња годишња вредност [$\mu g/m^3$]	42,6	36,5	38,5	41,4	35,1	34,9
	Медијана [$\mu g/m^3$]	33,0	27,7	30,6	35,0	29,7	29,8
	С98 [$\mu g/m^3$]	151,2	135,3	125,0	110,3	101,8	85,5
	С95 [$\mu g/m^3$]	96,2	98,0	91,3	91,7	73,0	73,9
	С90,4 [$\mu g/m^3$]	74,7	66,5	69,4	71,6	60,9	64,6
	Минимум [$\mu g/m^3$]	4	7,4	7,2	9,0	4,6	7,1
	Максимум [$\mu g/m^3$]	303,0	200,0	218,4	203,6	195,6	117,3
	Број дана > ГВ*	93	62	71	84	53	67
	Број дана > ГВ**	128	93	110	130	98	104

* Број дана преко граничне вредности ($50 \mu g/m^3$) за период усредњавања 1 дан.

** Број дана преко граничне вредности ($40 \mu g/m^3$) за период усредњавања календарска година.

Табела 108.

Приказ средњих вредности измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2.5}$ [$\mu g/m^3$] у ваздуху за 2024. годину у поређењу са 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023. годином у Суботици на мерном месту: основна школа “Соња Маринковић” Мала школа

Параметар	Статистичка обрада	РЕЗУЛТАТИ					
	Мерно место	основна школа “Соња Маринковић” Мала школа					
$PM_{2.5}$	Година испитивања	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
	Број мерења у години	345	346	343	336	333 **	336
	Средња годишња вредност [$\mu g/m^3$]	30,9	28,5	29,3	27,9	21,6	21,6
	Медијана [$\mu g/m^3$]	21,5	19,6	21,2	21,6	15,3	14,8
	С98 [$\mu g/m^3$]	130,5	119,6	101,0	84,4	75,6	68,6
	С95 [$\mu g/m^3$]	74,7	81,0	78,0	71,8	55,2	56,8
	С90,4 [$\mu g/m^3$]	59,5	57,0	60,9	53,0	43,8	47,5
	Минимум [$\mu g/m^3$]	4	3,2	0,4	4,4	1,1	2,5
	Максимум [$\mu g/m^3$]	263	189,7	194,7	184,5	157,8	95,6
	Број дана > ГВ*	147	134	139	143	94	105

* Број дана преко граничне вредности ($25 \mu g/m^3$) за период усредњавања календарска година.

Табела 109.

Приказ средњих вредности измерених концентрација тешких метала олова (Pb) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$], кадмијума (Cd), никла (Ni) и арсена (As) [ng/m^3] у суспендованим честицама PM_{10} у ваздуху за 2024. годину у поређењу са 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023. годином у Суботици на мерном месту: основна школа “Соња Маринковић” Мала школа

Статистичка обрада - РЕЗУЛТАТИ								
Мерно место	основна школа “Соња Маринковић” Мала школа							
Година	2019.				2020.			
Метали	Pb	Cd	As	Ni	Pb	Cd	As	Ni
Концентрација	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[ng/m^3]
Број мерења у години	348	348	348	348	345	345	345	345
Средња вредност	0,0099	0,46	1,14	1,39	0,0089	0,38	0,99	0,83
Медијана	0,0070	0,34	0,69	0,91	0,0055	0,22	0,63	0,45
С98	0,0470	1,50	3,95	6,46	0,0367	1,34	3,34	3,09
С95	0,0274	1,13	2,58	4,10	0,0283	1,06	2,70	2,02
С90,4	0,0197	0,81	2,08	2,61	0,0190	0,71	2,05	1,27
Минимум	<0,0006	<0,22	<0,60	<0,36	<0,0006	<0,22	<0,63	<0,45
Максимум	0,0954	2,34	6,92	15,80	0,0766	2,75	5,15	26,22
Мерно место	основна школа “Соња Маринковић” Мала школа							
Година	2021.				2022.			
Метали	Pb	Cd	As	Ni	Pb	Cd	As	Ni
Концентрација	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[ng/m^3]
Број мерења у години	342	342	342	342	336	336	336	336
Средња вредност	0,0097	0,17	0,70	1,33	0,0113	0,36	1,12	1,25
Медијана	0,0065	<0,22	<0,63	0,56	0,0087	0,22	0,63	0,57
С98	0,0440	0,96	3,35	8,80	0,0387	1,23	4,11	6,88
С95	0,0264	0,76	2,67	3,55	0,0296	0,87	3,04	4,07
С90,4	0,0204	0,56	2,13	2,18	0,0228	0,74	2,35	2,34
Минимум	<0,0006	<0,22	<0,63	<0,45	<0,0006	<0,22	<0,63	<0,45
Максимум	0,0961	1,92	5,24	66,64	0,0845	1,78	6,08	22,04
Мерно место	основна школа “Соња Маринковић” Мала школа							
Година	2023.				2024.			
Метали	Pb	Cd	As	Ni	Pb	Cd	As	Ni
Концентрација	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	[ng/m^3]	[ng/m^3]	[ng/m^3]
Број мерења у години	333	333	333	333	336	336	336	336
Средња вредност	0,0087	0,36	0,91	1,34	0,0069	0,33	0,79	1,32
Медијана	0,0068	0,25	0,63	0,73	0,0048	0,22	0,63	0,63
С98	0,0275	0,94	2,90	6,15	0,0214	0,85	2,25	6,31
С95	0,0222	0,71	1,99	3,88	0,0170	0,63	1,59	3,94
С90,4	0,0168	0,62	1,61	2,77	0,0130	0,56	1,19	2,85
Минимум	<0,0006	<0,22	<0,63	<0,45	<0,0006	<0,22	<0,63	<0,45
Максимум	0,0654	2,19	5,41	14,61	0,1446	2,03	4,06	21,87

- 1) Уредба прописује граничну вредност за Pb од $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за период усредњавања 1 дан, односно ГВ од $0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за период усредњавања календарска година.
- 2) Уредба прописује циљну вредност за кадмијум $5 \text{ng}/\text{m}^3$ за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .
- 3) Уредба прописује циљну вредност за арсен $6 \text{ng}/\text{m}^3$ за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .
- 4) Уредба прописује циљну вредност за никл $20 \text{ng}/\text{m}^3$ за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .

Табела 110.

Приказ средњих вредности измерених концентрација бензо(а)пирена [ng/m^3] у суспендованим честицама PM_{10} у ваздуху за 2024. годину у поређењу са 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023. годином у Суботици на мерном месту: основна школа “Соња Маринковић” Мала школа

Параметар	Статистичка обрада	РЕЗУЛТАТИ					
	Мерно место	основна школа “Соња Маринковић” Мала школа					
бензо(а)пирен	Година испитивања	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
	Број мерења у години	70	56	56	56	56	56
	Средња годишња вредност	1,94	2,92	2,27	3,25	2,28	2,18
	Медијана	1,14	1,27	1,18	1,97	1,35	1,27
	Минимум	0,04	0,01	0,07	0,05	0,04	0,02
	Максимум	17,77	23,65	10,80	19,20	14,90	10,62
	Број дана > ЦВ *	37	31	31	39	31	31

* Уредба прописује циљну вредност (ЦВ) за бензо(а)пирен $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .

Табела 111.

Учесталост (%) класа квалитета ваздуха по Индексу квалитета ваздуха SAQI_{11} одређених на основу вредности концентрација суспендованих честица PM_{10} у 2024. години у поређењу са 2023. годином

Концентрација PM_{10} за период усредњавања 24 часа [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Класа квалитета ваздуха	Број дана у 2023. год. са одговарајућом класом квалитета ваздуха	Учесталост у 2023. год. (%)	Број дана у 2024. год. са одговарајућом класом квалитета ваздуха	Учесталост у 2024. год. (%)
0,0 – 25,0	одличан	133	39,94	131	38,99
25,1 – 35,0	добар	76	22,82	69	20,54
35,1 – 50,0	прихватљив	71	21,32	69	20,54
50,1 – 75,0	загађен	36	10,81	51	15,18
> 75,0	јакو загађен	17	5,11	16	4,76

21.4 АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ИСПИТИВАЊА

21.4.1 Резултати испитивања концентрације суспендованих честица PM_{10} у ваздуху

Гранична вредност (ГВ) концентрације суспендованих честица PM_{10} за један дан износи $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а за календарску годину износи $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха, у току године не сме бити више од 35 прекорачења дневне ГВ.

Узорковање ваздуха у циљу мониторинга концентрације суспендованих честица PM_{10} у ваздуху у Суботици је у 2024. години вршено на урбаној локацији на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, као фиксно мерење. Ова мерења су започела у јулу 2018. године. Тако је у 2019. години број дана и анализа PM_{10} честица био 348 (временска покривеност 95,3%), а у 2020. години је број дана и анализа PM_{10} честица био 345 (временска покривеност 94,3%), док је у 2021. односно у трећој календарској години на истом мерном месту број дана узорковања и анализа PM_{10} честица био 342 (временска покривеност 93,7%). У четвртој календарској години 2022. на истом мерном месту број дана узорковања и анализа PM_{10} је био 336 (временска покривеност 92,0%). У петој календарској години 2023. на истом мерном месту број дана узорковања и анализа PM_{10} је био 333 (временска покривеност 91,2%). У шестој календарској години 2024. на истом мерном месту број дана узорковања и анализа PM_{10} је био 336 (временска покривеност 92,0 %). Према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха, Прилогу IX Захтеви у погледу квалитета података за оцењивање квалитета ваздуха, захтевана минимална расположивост података је 90%. На основу наведеног може се закључити да је овај захтев на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, током свих 6 календарских година (2019.-2024.) испуњен.

Уколико је тридесетшеста у опадајућем низу дневних концентрација PM_{10} већа од дневне граничне вредности ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) закључује се да је било више од дозвољеног броја прекорачења дневних концентрација PM_{10} .

У 2024. години гранична вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације суспендованих честица PM_{10} за период усредњавања један дан је на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа Суботица прекорачена код 67 од укупно 336 узорака (19,9 %)

У 2023. години гранична вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације суспендованих честица PM_{10} за период усредњавања један дан је на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа Суботица прекорачена код 53 од укупно 333 узорака (15,9 %).

У 2022. години гранична вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације суспендованих честица PM_{10} за период усредњавања један дан је на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа Суботица прекорачена код 84 од укупно 336 узорака (25,0 %)

У 2021. години гранична вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације суспендованих честица PM_{10} за период усредњавања један дан је на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа Суботица прекорачена код 71 од укупно 342 узорака (20,8 %), док је у 2020. години ова гранична вредност прекорачена код 62 од укупно 345 узорака (18,0 %). У 2019. години је ова гранична вредност прекорачена код 93 од укупно 348 узорака (26,7 %).

Током последњих 6 календарских година на овом мерном месту, у периоду од 2019. до 2024. године, у 2023. години су у најмањем броју дана (53) измерене концентрације суспендованих честица PM_{10} прелазиле граничну вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$), а у 2019. години су у највећем броју дана (93) измерене концентрације суспендованих честица PM_{10} прелазиле граничну вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Од 2020. до 2022. године се уочава тренд у порасту броја дана (редом: 62, 71, 84) у којима измерена концентрација суспендованих честица PM_{10} прелази граничну вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) за дан према Уредби.

У складу са повећањем броја дана у којима су измерене концентрације суспендованих честица PM_{10} прелазиле граничну вредност ГВ ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) у периоду од 2020. до 2022. године календарске године уочава се и тренд повећања годишњих средњих вредности измерених концентрација суспендованих честица PM_{10} : у 2020. години ($36,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$), у 2021. ($38,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и у 2022. години ($41,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$). У 2019. години је средња годишња вредност измерених концентрација PM_{10} честица била $42,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$. За разлику од 2020. и 2021. године, у 2019. и у 2022. години средње вредности измерених концентрација суспендованих честица PM_{10} прелазе граничну вредност концентрације PM_{10} честица за календарску годину ГВ = $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ према Уредби.

У 2023. години средња годишња вредност измерених концентрација PM_{10} честица је $35,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност концентрације PM_{10} честица за календарску годину ГВ = $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ према Уредби.

У 2024. години средња годишња вредност измерених концентрација PM_{10} честица је $34,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност концентрације PM_{10} честица за календарску годину ГВ = $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ према Уредби.

Дакле, у периоду од 6 календарских година (2019.-2024.), само у 2019. и у 2022. години су средње годишње вредности измерених концентрација суспендованих честица PM_{10} прелазиле граничну вредност концентрације PM_{10} честица за календарску годину (ГВ = $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) према Уредби.

По Индексу квалитета ваздуха **SAQI_11**, када су средње годишње концентрације суспендованих честица PM_{10} између вредности $40,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и $48,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ваздух је по квалитету **загађен**. Ваздух је по квалитету **прихватљив** ако се средње годишње вредности измерених концентрација суспендованих честица PM_{10} налазе у опсегу концентрација од $28,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ до $40,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

У последњих 6 календарских година на мерном месту у дворишту основне школе “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици, на основу вредности средњих годишњих концентрација суспендованих честица PM_{10} може се закључити да је у 2020., 2021., 2023. и 2024. години, према Индексу квалитета ваздуха **SAQI_11**, ваздух по квалитету био **прихватљив**, док је 2019. и 2022. године ваздух по квалитету био **загађен**.

У 2024. години, на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, од укупно 336 дана односно од 336 узорака суспендованих честица PM_{10} из амбијенталног ваздуха, средња дневна концентрација суспендованих честица PM_{10} у ваздуху је 269 дана била испод дневне граничне вредности (ГВ = $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) односно код 269 узорака (80,1 %) је ваздух по квалитету био у прве три класе **SAQI_11**, “одличан”, “добар” и “прихватљив”. Код 51 узорака суспендованих честица PM_{10} односно током 51 дана (15,2 %) је ваздух био “загађен”, док је код 16 узорака суспендованих честица PM_{10} односно 16 дана (4,8 %) ваздух био “јако загађен” током 2024. године.

У 2023. години, на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, од укупно 333 дана односно од 333 узорака суспендованих честица PM_{10} из амбијенталног ваздуха, средња дневна концентрација суспендованих честица PM_{10} у ваздуху је 280 дана била испод дневне граничне вредности (ГВ = $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) односно код 280 узорака (84,1 %) је ваздух по квалитету био у прве три класе **SAQI_11**, “одличан”, “добар” и “прихватљив”. Код 36 узорака суспендованих честица PM_{10} односно 36 дана (10,8 %) је ваздух био “загађен”, док је код 17 узорака суспендованих честица PM_{10} односно 17 дана (5,1 %) ваздух био “јако загађен” током 2023. године.

У 2022. години, на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, од укупно 336 дана односно од 336 узорака суспендованих честица PM_{10} из амбијенталног ваздуха, средња дневна

концентрација суспендованих честица PM_{10} у ваздуху је 252 дана била испод дневне граничне вредности ($ГВ = 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) односно код 252 узорка (75,0 %) је ваздух по квалитету био у прве три класе $SAQI_{11}$, "одличан", "добар" и "прихватљив". Код 55 узорака суспендованих честица PM_{10} односно 55 дана (16,4 %) је ваздух био "загађен", док је код 29 узорака суспендованих честица PM_{10} односно 29 дана (8,6 %) ваздух био "јако загађен" током 2022. године.

Након класификовања квалитета ваздуха по **Индексу квалитета ваздуха $SAQI_{11}$** на основу средњих дневних концентрација суспендованих честица PM_{10} , током 2024. и 2023. године, може се закључити да је у 2024. години ваздух био "загађенији" за четрнаест дана у односу на 2023. годину. У Суботици, на мерном месту основна школа "Соња Маринковић" Мала школа (урбана станица), у 2023. години ваздух је био бољег квалитета у односу на 2022. годину. Осим што средња годишња вредност концентрација PM_{10} честица у 2023. години не прелази граничну вредност концентрације PM_{10} честица за календарску годину према Уредби, ова концентрација је и за $6,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ нижа од средње годишње вредности концентрације PM_{10} честица у 2022. години. Поред тога је и број дана у којима је ваздух био "загађен" и "јако загађен" за 30-ак дана нижи у 2023. години него у 2022. години. Такође је и број дана у којима је ваздух по **Индексу квалитета ваздуха $SAQI_{11}$** био "одличан" за 14,0 % већи у 2023. години него у 2022. години.

21.4.2 Резултати испитивања концентрације суспендованих честица $PM_{2,5}$ у ваздуху

За суспендоване честице $PM_{2,5}$ гранична вредност ($ГВ$) од $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ је прописана у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха, само за период усредњавања од једне календарске године.

Током 2019., 2020., 2021., 2022., 2023. и 2024. године, узорковање амбијенталног ваздуха у Суботици је у циљу мониторинга концентрације суспендованих честица $PM_{2,5}$, вршено на урбаној локацији на мерном месту основна школа "Соња Маринковић" Мала школа Суботица, као фиксно мерење.

Број дана узорковања односно број анализа суспендованих честица $PM_{2,5}$ је у 2024. години био 336 (временска покривеност 92,0 %). Број дана узорковања односно број анализа суспендованих честица $PM_{2,5}$ је у 2023. години био 333 (временска покривеност 91,2 %). У 2022. години је број дана узорковања односно број анализа суспендованих честица $PM_{2,5}$ био 336 (временска покривеност 92,0 %). У 2021. години је број дана узорковања био 343 (временска покривеност 94,0 %), а у 2020. и 2019. години редом: 346 дана (временска покривеност 94,5%) и 345 дана (временска покривеност 94,5 %).

У 2024. години средња вредност измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ је $21,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$, и има исту вредност као и средња годишња вредност у 2023. години и НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност концентрације $PM_{2,5}$ честица за календарску годину $ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ према Уредби.

На мерном месту основна школа "Соња Маринковић" Мала школа Суботица, у 2023. години (за разлику од претходне 4 календарске године) средња годишња вредност измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ износи: $21,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност концентрације $PM_{2,5}$ честица за календарску годину $ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ према Уредби.

На мерном месту основна школа "Соња Маринковић" Мала школа Суботица, за 2022. и 2021. годину, средње годишње вредности измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ износе, редом: $27,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и $29,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а за 2020. и за 2019. годину средње годишње вредности измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ износе редом: $28,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и $30,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. При фиксним мерењима, за све 4 наведене календарске године, средње годишње вредности измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ прелазе граничну вредност концентрације $PM_{2,5}$ честица за календарску годину ($ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) која је прописана у Уредби. Поређењем средњих годишњих вредности измерених концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ у периоду од 2019. до 2022. године се уочава да је средња годишња концентрација $PM_{2,5}$ честица најнижа за 2022. годину ($27,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Поређења ради, у 2024. години је годишња гранична вредност ($ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације $PM_{2,5}$ честица прекорачена код 105 узорака (31,3 %) док је у 2023. години годишња гранична вредност ($ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације $PM_{2,5}$ честица прекорачена код 94 узорака (28,2 %). У 2022. години је годишња гранична вредност ($ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације $PM_{2,5}$ честица прекорачена код 143 узорака (42,6 %), затим у 2021. години је годишња гранична вредност ($ГВ = 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) концентрације $PM_{2,5}$ честица прекорачена код 139 узорака (40,5 %), а у 2020. години код 134 узорака (38,7 %) $PM_{2,5}$ честица. Број узорака амбијенталног ваздуха у 2019. години у којима средња дневна концентрација $PM_{2,5}$ честица прекорачује годишњу граничну вредност износи 147 што је 42,6 % од укупног броја дана током којих су $PM_{2,5}$ честице узорковане из амбијенталног ваздуха.

Дакле, у последњих 6 календарских година (период од 2019. до 2024. године) на мерном месту основна школа "Соња Маринковић" Мала школа Суботица, у 2019. години су у највећем броју дана (147) измерене концентрације суспендованих честица $PM_{2,5}$ прелазиле годишњу граничну вредност $ГВ$ ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) за разлику од 2023. године када је број ових дана био најмањи (94 дана). Од 2020. године до 2022. године се уочава тренд у порасту броја дана (редом: 134, 139, 143) у којима измерена концентрација

суспендованих честица $PM_{2,5}$ прелази годишњу граничну вредност ГВ ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) према Уредби, да би се број ових дана у 2023. години значајно смањио (на 94 дана), а у 2024. години се поново благо повећао (на 105 дана).

21.4.3 Резултати испитивања концентрације олова, кадмијума, никла и арсена у суспендованим честицама PM_{10}

Узорковање ваздуха у циљу мониторинга концентрације суспендованих честица PM_{10} и концентрације тешких метала олова (Pb), кадмијума (Cd), никла (Ni) и арсена (As) у суспендованим честицама PM_{10} у ваздуху у Суботици је у 2024. години вршено на урбаној локацији на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, као фиксно мерење.

У 2019. години број дана и анализа концентрације тешких метала олова (Pb), кадмијума (Cd), никла (Ni) и арсена (As) у PM_{10} честицама био 348 (временска покривеност 95,3 %), а у 2020. години је број дана и анализа концентрације наведених метала и арсена у PM_{10} честицама био 345 (временска покривеност 94,3 %), док је у 2021. односно у трећој календарској години на истом мерном месту број дана узорковања и анализа концентрације олова (Pb), кадмијума (Cd), никла (Ni) и арсена (As) у PM_{10} честицама био 342 (временска покривеност 93,7 %). У четвртој календарској години на истом мерном месту односно у 2022. години је број дана и анализа концентрације наведених метала и арсена у PM_{10} честицама био 336 (временска покривеност 92,0 %). У петој календарској години на истом мерном месту односно у 2023. години је број дана и анализа концентрације наведених метала и арсена у PM_{10} честицама био 333 (временска покривеност 91,2 %). У 2024. години односно у шестој календарској години на истом мерном месту је број дана и анализа концентрације наведених метала и арсена у PM_{10} честицама био 336 (временска покривеност 92,0 %).

Поређењем средњих годишњих вредности за масене концентрације тешких метала (Pb, Cd, Ni) и металоида (As) у суспендованим честицама PM_{10} из ваздуха и одговарајућих граничних и циљних вредности према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха, уочава се да прекорачења у 2024. години није било, као ни у 2023., 2022., 2021., 2020., 2019. и 2018. години.

Средње годишње концентрације олова (Pb) у PM_{10} честицама, у периоду од 2019. до 2023. године, су око 50 пута ниже од годишње граничне вредности (ГВ = $0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) за олово. Средња годишња концентрација олова (Pb) у PM_{10} честицама у 2024. години је око 70 пута нижа од годишње граничне вредности (ГВ = $0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) за олово.

Средње годишње концентрације кадмијума (Cd) у PM_{10} честицама, у периоду од 2019. до 2024. године, су од 11 пута (за 2019. годину) до 29 пута (за 2021. годину) ниже од годишње циљне вредности (ЦВ = $5 \text{ng}/\text{m}^3$) за кадмијум. У 2024. години је средња годишња концентрација кадмијума (Cd) у PM_{10} честицама око 15 пута нижа од годишње циљне вредности (ЦВ = $5 \text{ng}/\text{m}^3$) за кадмијум која је прописана у Уредби.

Средње годишње концентрације арсена (As) у PM_{10} честицама, у периоду од 2019. до 2024. године, су од 5,3 пута (за 2019. годину) до 8,6 пута (за 2021. годину) ниже од годишње циљне вредности (ЦВ = $6 \text{ng}/\text{m}^3$) за арсен. У 2024. години је средња годишња концентрација арсена (As) у PM_{10} честицама 7,6 пута нижа од годишње циљне вредности (ЦВ = $6 \text{ng}/\text{m}^3$) за арсен која је прописана у Уредби.

Средње годишње концентрације никла (Ni) у PM_{10} честицама, у периоду од 2019. до 2024. године, су између 14 пута (за 2019. годину) и 24 пута (за 2020. годину) ниже од годишње циљне вредности (ЦВ = $20 \text{ng}/\text{m}^3$) за никл. У 2024. години средња годишња концентрација никла (Ni) у PM_{10} честицама је 15,2 пута нижа од годишње циљне вредности (ЦВ = $20 \text{ng}/\text{m}^3$) за никл која је прописана у Уредби.

Максималне вредности концентрације олова (Pb) у PM_{10} честицама измерене током фиксних мерења у периоду од 2019. до 2024. године не прекорачују граничну вредност за олово прописану Уредбом за период усредњавања један дан (ГВ = $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$), као ни граничну вредност за олово за период усредњавања календарска година (ГВ = $0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Максималне вредности концентрације кадмијума (Cd) у PM_{10} честицама измерене током фиксних мерења у периоду од 2019. до 2024. године не прекорачују циљну вредност за кадмијум (ЦВ = $5 \text{ng}/\text{m}^3$) прописану Уредбом за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .

Максималне вредности концентрације арсена (As) у PM_{10} честицама измерене током фиксних мерења у периоду од 2019. до 2024. године су у 2019. години и у 2022. години прекорачивале циљну вредност за арсен ($6 \text{ng}/\text{m}^3$) прописану Уредбом за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} . Измерене максималне вредности концентрације арсена (As) у PM_{10} честицама у 2020., 2021., 2023. и 2024. години су биле испод ове вредности.

Од свих максималних вредности концентрације никла (Ni) у PM_{10} честицама које су измерене током фиксних мерења у периоду од 2019. до 2024. године само су максималне вредности концентрације никла у суспендованим честицама PM_{10} , које су узорковане 2020., 2021., 2022. и 2024. године,

прекорачивале циљну вредност за никл (20 ng/m^3) прописану Уредбом за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .

21.4.4 Резултати испитивања концентрације бензо(а)пирена у суспендованим честицама PM_{10}

Узорковање ваздуха у циљу мониторинга бензо(а)пирена у суспендованим честицама PM_{10} у ваздуху у Суботици је у 2024. години вршено на урбаној локацији на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа, као индикативно (повремено) мерење.

Средња вредност измерених концентрација бензо(а)пирена (представник полицикличних ароматичних угљоводоника, ПАХ) у PM_{10} честицама у амбијенталном ваздуху током 2022. године ($3,25 \text{ ng/m}^3$) око 3 пута прекорачује циљну вредност ЦВ (1 ng/m^3 за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10}). Ова вредност је виша од средњих вредности измерених концентрација бензо(а)пирена у PM_{10} честицама за 2019. годину ($1,94 \text{ ng/m}^3$), за 2020. годину ($2,92 \text{ ng/m}^3$), 2021. годину ($2,27 \text{ ng/m}^3$), 2023. годину ($2,28 \text{ ng/m}^3$) и 2024. годину ($2,18 \text{ ng/m}^3$).

Број дана у 2019. години у којима је ова циљна вредност прекорачена је 37 дана што је 52,9 % у односу на укупан број дана у којима се мерила концентрација бензо(а)пирена у PM_{10} честицама. Број дана у 2020., у 2021., у 2023. и у 2024. години у којима је ова циљна вредност прекорачена је исти за све четири године и износи 31 дан, што је 55,4 % у односу на укупан број дана у којима се мерила концентрација бензо(а)пирена у PM_{10} честицама за сваку годину посебно. Учесталост прекорачења циљне вредности за концентрацију бензо(а)пирена у PM_{10} честицама је у 2022. години нешто виша и износи 39 дана што је 69,6 % у односу на укупан број дана у којима се мерила концентрација бензо(а)пирена у PM_{10} честицама.

21.5 ЗАКЉУЧАК

Средње годишње концентрације загађујућих материја које су одређене мониторингом квалитета амбијенталног ваздуха на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици у 2024. години су упоређене са одговарајућим граничним вредностима и циљним вредностима датим у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

На мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици (урбана станица), током фиксних мерења у 2024. години средња годишња вредност концентрације суспендованих честица PM_{10} износи $34,9 \text{ }\mu\text{g/m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност ($\text{ГВ} = 40 \text{ }\mu\text{g/m}^3$) концентрације PM_{10} честица у амбијенталном ваздуху за календарску годину која је прописана Уредбом.

Током 2024. године од укупно 336 дана током којих су суспендоване честице PM_{10} узорковане из ваздуха на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици, одређене вредности концентрација PM_{10} честица код 67 узорка (19,9 % испитиваних узорака) односно 67 дана ПРЕЛАЗЕ граничну вредност ($\text{ГВ} = 50 \text{ }\mu\text{g/m}^3$) прописану Уредбом за период усредњавања 1 дан, што је више од 35 пута у календарској години односно више дозвољеног броја дана према Уредби.

Током последњих 6 календарских година на овом мерном месту, у периоду од 2019. до 2024. године, у 2023. години су у најмањем броју дана (53) измерене концентрације суспендованих честица PM_{10} прелазиле граничну вредност ГВ ($50 \text{ }\mu\text{g/m}^3$), а у 2019. години су у највећем броју дана (93) измерене концентрације суспендованих честица PM_{10} у амбијенталном ваздуху прелазиле граничну вредност ГВ ($50 \text{ }\mu\text{g/m}^3$) прописану у Уредби.

У 2024. години, током фиксних мерења, на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици, средња годишња вредност измерених концентрација суспендованих честица $\text{PM}_{2,5}$ је $21,6 \text{ }\mu\text{g/m}^3$ и има исту вредност као и средња годишња вредност у 2023. години и (за разлику од претходних година) НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност концентрације $\text{PM}_{2,5}$ честица ($\text{ГВ} = 25 \text{ }\mu\text{g/m}^3$) у амбијенталном ваздуху прописану Уредбом за период усредњавања календарска година.

У последњих 6 календарских година на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици, први пут у 2023. години затим и у 2024. години средње годишње концентрације за суспендоване честице PM_{10} и $\text{PM}_{2,5}$ у амбијенталном ваздуху истовремено НЕ ПРЕЛАЗЕ одговарајуће граничне вредности прописане у Уредби за период усредњавања календарска година.

У 2024. години, током фиксних мерења, одређене вредности концентрација олова (Pb) у фракцији PM_{10} честица код свих узорака НЕ ПРЕЛАЗЕ граничну вредност ($\text{ГВ} = 1 \text{ }\mu\text{g/m}^3$) за период усредњавања 1 дан која је у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха прописана за олово.

У 2024. години, на основу фиксних мерења, средња годишња вредност за масену концентрацију олова (Pb) у суспендованим честицама PM_{10} из амбијенталног ваздуха је $0,0069 \text{ }\mu\text{g/m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ граничну вредност за олово ($\text{ГВ} = 0,5 \text{ }\mu\text{g/m}^3$) за период усредњавања календарска година, према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

У 2024. години, на основу фиксних мерења, средња годишња вредност за масену концентрацију кадмијума (Cd) у суспендованим честицама PM_{10} из амбијенталног ваздуха је $0,33 \text{ ng/m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ циљну вредност (ЦВ = 5 ng/m^3) за кадмијум за период усредњавања календарска година, према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

У 2024. години, на основу фиксних мерења, средња годишња вредност за масену концентрацију никла (Ni) у суспендованим честицама PM_{10} из амбијенталног ваздуха је $1,32 \text{ ng/m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ циљну вредност (ЦВ = 20 ng/m^3) за никл за период усредњавања календарска година, према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

У 2024. години, на основу фиксних мерења, средња годишња вредност за масену концентрацију арсена (As) у суспендованим честицама PM_{10} из амбијенталног ваздуха је $0,79 \text{ ng/m}^3$ и НЕ ПРЕЛАЗИ циљну вредност (ЦВ = 6 ng/m^3) за арсен за период усредњавања календарска година, према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Бензо(а)пирен (представник полицикличних ароматичних угљоводоника, РАН) се налази у PM_{10} честицама и настаје као производ непотпуног сагоревања фосилних горива и биомасе.

У амбијенталном ваздуху током 2024. године на мерном месту основна школа “Соња Маринковић” Мала школа у Суботици (урбана станица), на основу индикативних мерења (56 узорака), средња годишња вредност измерених концентрација бензо(а)пирена ($2,18 \text{ ng/m}^3$) у фракцији PM_{10} суспендованих честица ПРЕКОРАЧУЈЕ циљну вредност (ЦВ = 1 ng/m^3) за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .

Током свих 6 календарских година, у периоду од 2019. до 2024. године, средње годишње вредности измерених концентрација бензо(а)пирена у фракцији PM_{10} суспендованих честица ПРЕКОРАЧУЈУ циљну вредност (ЦВ = 1 ng/m^3) за просечну годишњу вредност укупног садржаја суспендованих честица PM_{10} .

Друмски саобраћај је линијски извор загађења ваздуха који је у Граду присутан током целе године, док су индивидуална ложишта у домаћинствима тачкасти извори загађења који су присутни само током сезоне ложења од половине октобра до половине априла.

Друмски саобраћај као извор емисије загађујућих материја, загађује ваздух преко издувних гасова који се ослобађају приликом сагоревања погонског горива, што највероватније не доприноси значајније прекорачењу граничних вредности прописаних Уредбом. Већи утицај друмског саобраћаја на загађење суспендованим честицама потиче од ресуспензије ситних честица са тла. Кретањем возила дуж саобраћајнице долази вртложења ваздуха и до покретања материјала који се на њима налази (земљиште, отпаци, прашина из разних извора).

У зимском периоду, посебно за време веома ниских температура, у односу на друге изворе загађења у граду, издваја се допринос емисије суспендованих честица $PM_{2,5}$ из сагоревања фосилних горива и дрва на индивидуалним ложиштима у домаћинствима.

21.6 УТИЦАЈ ЗАГАЂЕЊА ВАЗДУХА НА ЗДРАВЉЕ

Амбијентални ваздух, односно загађење спољашњег ваздуха је један од водећих узрока смрти и болести широм света. Учинци на здравље варирају од повећања броја хоспитализација и посета хитној служби, до повећаног ризика од преране смрти.

Процењује се да је 4,2 милиона превремених смртних случајева глобално у свету повезано са загађењем амбијенталног ваздуха, углавном због болести срца, можданог удара, хроничне опструктивне плућне болести, рака плућа и акутних респираторних инфекција код деце.

Загађењу амбијенталног ваздуха на светском нивоу се приписује:

- 29% свих смртних случајева и болести од рака плућа
- 17% свих смртних случајева и болести од акутне инфекције доњих респираторних органа
- 24% свих смртних случајева од можданог удара
- 25% свих смртних случајева и болести од исхемијске болести срца
- 43% свих смртних случајева и болести од хроничне опструктивне плућне болести

Загађивачи са најјачим доказима везано за јавно здравље, укључују честичне материје (PM), озон (O_3), азот диоксид (NO_2) и сумпор диоксид (SO_2).

Извори PM_{10} и $PM_{2,5}$ укључују моторе са сагоревањем (дизел и бензин), сагоревање чврстих горива (угаљ, лигнит, нафта и биомаса) за производњу енергије у домаћинствима и индустрији, као и друге индустријске активности (грађевинарство, рударство, производња цемента, керамика и опека и таљење). Суспендоване честице (PM) се састоје од сулфата, нитрата, амонијака натријум хлорида, угљеника, минералне прашине и воде.

Здравствени ризици повезани са честицама мањим од 10 и 2,5 микрона у пречнику (PM_{10} и $PM_{2,5}$) су посебно добро документовани. Ове честице су способне да продру дубоко у плућа, улазе у крвоток и развијају утицај на кардиоваскуларни, цереброваскуларни и респираторни систем. Честице механички надражују слузницу дисајних органа, а способност бактерија и других загађујућих супстанци да се везују на површину честица додатно појачава штетни утицај на здравље.

Међународна агенција за истраживање рака (IARC) Светске здравствене организације је 2013. године честично загађење ваздуха класификовала као узрок рака плућа. То је уједно и најраширенији индикатор за процену здравствених ефеката од изложености загађењу амбијенталног ваздуха.

Код деце и одраслих, и краткотрајна и дуготрајна изложеност загађењу околног ваздуха може довести до смањене функције плућа, респираторних инфекција и погоршане астме. Изложеност мајки загађењу амбијенталног ваздуха повезана је са неповољним исходима порођаја, као што су ниска порођајна тежина, превремени порођај и мале трудноће. Нови докази такође указују, да загађење амбијенталног ваздуха може утицати на дијабетес и неуролошки развој код деце.

У случају евидентираних повећаних концентрација загађујућих материја препоручује се ограничавање изложености загађеном ваздуху, што значи остајати унутра, нарочито осетљивих група (стари, деца, труднице, хронични болесници), смањење физичке активности рекреативног или такмичарског типа и правовремено обраћање лекару у случају погоршања стања.

Узимајући у обзир да тачни подаци о смртности и обољевању од поменутих узрока у тренутним проценама нису адекватно квантификовани, порастом броја расположивих доказа се очекује да ће се терет болести пореклом од загађења ваздуха знатно повећати.

Извор података: <https://www.who.int/airpollution/ambient/health-impacts>

21.7 ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ СТАЊА

Смањењу загађивања које потиче из стационарних извора доприноси настављање гасификације, ширење даљинског система грејања, избор горива те обезбеђење контроле процеса сагоревања у котларницама. Од великог значаја су мере унапређења процеса производње у индустрији уз редовну контролу емисије загађујућих супстанци.

Уредно чишћење и прање саобраћајница, поплочаних површина и редовно одношење смећа доприноси смањењу загађивања ваздуха. Од посебног значаја је спречавање настанка дивљих депонија и уклањање постојећих нехигијенских депонија уз систематско регулисање одлагања отпада, односно изградње хигијенске депоније. Спаљивање отпада неопходно је заменити напреднијим методама разврставања и уклањања отпада.

У циљу смањења потрошње енергије у домаћинствима посебну пажњу треба посветити мерама термоизолације, као рационалној мери за смањење утрошеног горива, што индиректно доводи и до смањења аерозагађења.

У циљу **смањења аерозагађења узрокованог саобраћајем**, неопходно је:

- смањити коришћење фосилних горива,
- обезбедити виши ниво техничке исправности возила,
- обезбедити квалитетно гориво и спречавати продају горива лошег квалитета,
- избегавати коришћење аутомобила (користити аутомобиле на електрични погон),
- користити градски превоз,
- изградити квалитетне и безбедне бицикличке и пешачке стазе,
- возити бицикл.

У циљу **смањења постојећег аерозагађења** потребно је више пажње посветити и **контроли дифузних загађивача**:

- контролом исправног функционисања система сагоревања индивидуалних ложишта,
- наставком гасификације града,
- проширивањем система централног загревања.

У циљу **смањења загађења ваздуха суспендованим материјама** потребно је више пажње посветити:

- чишћењу и прању улица,
- неговању и проширивању зелених површина,
- садњи заштитног зеленог појаса поред саобраћајница,
- претварању запуштених и коровом зараслих парцела у паркове и дечја игралишта,
- санацији дивљих депонија.

Неопходно је спроводити промотивне акције у локалној заједници, уз активно укључивање становништва, града и инспекцијских органа.

У циљу развијања еколошке свести, поред сталне едукације становништва, неопходно је и правовремено и објективно информисање о предузетим акцијама за чистији ваздух као и о постигнутим ефектима.

САДРЖАЈ:

1. ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ СТАНОВНИШТВА СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА	1
2. КАДРОВИ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ	7
3. РАД И КОРИШЋЕЊЕ ВАНБОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	13
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	13
4. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА.....	16
5. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ЖЕНА	20
7. СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА.....	31
7.1. СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА У ДОМОВИМА ЗДРАВЉА.....	31
8. ПОЛИВАЛЕНТНА ПАТРОНАЖНА СЛУЖБА	37
9. ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА И РЕХАБИЛИТАЦИЈА	39
10. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКО-КОНСУЛТАТИВНА И ДИЈАГНОСТИЧКА ДЕЛАТНОСТ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА	41
11. РАД И КОРИШЋЕЊЕ БОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	43
12. ДРУГИ ОБЛИЦИ ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ (ПРИВАТНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ)	47
13. ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ВАСПИТАЊЕ ЗА ЗДРАВЉЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ	50
14. ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ	59
14.1 Увод	59
14.2 Заразне болести у Севернобачком округу у 2024. години.....	59
14.3 Најчешће регистроване заразне болести у 2024.години	60
14.4 Закључци и предлог мера:	60
15. ОБУХВАТ РЕГИСТРОВАНИХ ЛИЦА ОБАВЕЗНИМ ВАКЦИНАМА И ИМУНИЗАЦИЈА ПО ЕПИДЕМИОЛОШКИМ ИНДИКАЦИЈАМА НА ТЕРИТОРИЈИ СБО У 2024. ГОДИНИ	61
15.1 Имунизација на подручју Севернобачког округа у 2024. години	66
15.2 Анализа болничких инфекција у 2024. години.....	66
15.6 Предлог мера:.....	68
16. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ У 2024. ГОДИНИ	69
16.1 УВОД.....	69
16.2 МЕТОДОЛОГИЈА	70
16.2.1 МЕТОДОЛОГИЈА-НАМИРНИЦЕ	70
16.2.2 МЕТОДОЛОГИЈА-БРИСЕВИ.....	71
16.2.3 МЕТОДОЛОГИЈА-ПРЕДМЕТИ ОПШТЕ УПОТРЕБЕ	72
16.3 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА	73
16.3.1 КОНТРОЛА НАМИРНИЦА.....	73
16.3.2 КОНТРОЛА ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ	74
16.3.3 КОНТРОЛА ХРАНЕ (намирнице и флаширане воде) И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ: 2023-2024.....	75
16.3.4 КОНТРОЛА ОСТАЛИХ ГРУПА/ВРСТА НАМИРНИЦА	76
(УГОВОРИ/ЗАХТЕВИ КОРИСНИКА).....	76
16.3.5 КОНТРОЛА БРИСЕВА: 2023-2024.	77
16.3.6 КОНТРОЛА СТЕРИЛИЗАТОРА	77
16.4 ЗАКЉУЧАК И ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ.....	78
16.4.1 ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ.....	78
17. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2023. ГОДИНИ	80
17.1 УВОД.....	80
17.2 МЕТОДОЛОГИЈА ПРИКУПЉАЊА И ОБРАДЕ ПОДАТАКА.....	80
17.3 КВАЛИТЕТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ ИЗ ЛОКАЛНИХ ЈАВНИХ ВОДНИХ ОБЈЕКТА У СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ	87
17.4 КОМЕНТАР РЕЗУЛТАТА	88

17.5 ПРЕПОРУКЕ.....	90
18. РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ВОДЕ ЈАВНИХ БАЗЕНА И ВОДЕ ЗА РЕКРЕАЦИЈУ НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ	91
18.1 КОНТРОЛА БАЗЕНА	91
18.1.1 МЕТОДОЛОГИЈА	91
18.1.2 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА.....	91
18.1.3 КОМЕНТАР РЕЗУЛТАТА И ЗАКЉУЧАК.....	101
18.1.4 ПРЕПОРУКЕ.....	101
18. 2 РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ ПОВРШИНСКЕ ВОДЕ ЗА КУПАЊЕ И РЕКРЕАЦИЈУ У 2024. ГОДИНИ	102
18.2.1 УВОД.....	102
18.2.2 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА.....	102
18.2.3. КОМЕНТАР РЕЗУЛТАТА	103
18.2.4. ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ.....	103
19. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2024. ГОДИНИ	104
21.1 УВОД.....	104
21.2 МЕТОДОЛОГИЈА РАДА	105
21. 3 РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА ЗА 2024. ГОДИНУ	106
21.4 АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ИСПИТИВАЊА.....	108
21.4.1 Резултати испитивања концентрације суспендованих честица PM_{10} у ваздуху	108
21.4.2 Резултати испитивања концентрације суспендованих честица $PM_{2.5}$ у ваздуху	110
21.4.3 Резултати испитивања концентрације олова, кадмијума, никла и арсена у суспендованим честицама PM_{10}	111
21.4.4 Резултати испитивања концентрације бензо(а)пирена у суспендованим честицама PM_{10}	112
21.5 ЗАКЉУЧАК	112
21.6 УТИЦАЈ ЗАГАЂЕЊА ВАЗДУХА НА ЗДРАВЉЕ.....	113
21.7 ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ СТАЊА	114